

**T. C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
TÜRKÇE EĞİTİMİ BİLİM DALI**

**MEVLÂNA İDRİS ZENGİN'İN ESERLERİNDE DEĞERLER
EĞİTİMİ**

**EDUCATION OF VALUES WITHİN THE WORKS OF
MEVLANA İDRİS ZENGİN**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SÜHEYLA GÜNAY

DANIŞMAN: PROF. DR. NAZİM ELMAS

GİRESUN, 2019

KABUL VE ONAY

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 24/06/2019 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Süheyla GÜNAY'ın Mevlana İdris Zengin'in Eserlerinde Değerler Eğitimi başlıklı tezini incelemiş olup aday 28/06/2019 tarihinde, saat 16.00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Prof. Dr. Nazım Elmas	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Miriam Zeliha Stebler	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Üzeyir Sügümlü	
Üye		
Üye		

ONAY

...../...../201..

Prof. Dr. Güven ÖZDEM
Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “*Mevlana İdris Zengin'in Eserlerinde Değerler Eğitimi*” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

28.06.2019

Süleyla GÜNAY

ETİK BEYAN

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “*Mevlana İdris Zengin’in Eserlerinde Değerler Eğitimi*” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dışecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

28.06.2019

Süheyla GÜNAY

ÖN SÖZ

Çocukların sevgi, saygı, barış, iyimserlik, duyarlı olma, özgür düşünebilme, dürüstlük, hoşgörü, sorumluluk, adalet, güven, yardımseverlik vb. birçok değeri kavrayabilmeleri çağdaş eğitim sistemlerinin olmazsa olmazlarından. Manevi ve kültürel değerlerin özümsebilmesi, sağlıklı kişiliğin temel taşlarını oluşturmaktadır. Büyüyen neslin kişiliklerini her yönüyle geliştirmelerini sağlamak, onları bu değerleri bir yaşam biçimi haline getirmiş bireyler olarak yetiştirmek, çocukların temel insani özellikleri kazanabilmelerine yardımcı olmak, değerlere karşı duyarlılık oluşturmak ve değerleri davranışa dönüştürme konusunda çocuklara rehberlik etmek, masalların ve şiirlerin en önemli işlevlerindedir. Bu bağlamda Mevlana İdris Zengin'in eserleri incelenmiştir. Yapılan bu çalışmada Mevlana İdris Zengin'in eserlerinde yer alan değerler başta Talim Terbiye Kurulunun öğretim programları için oluşturduğu 30 adet değer, İslami yaşayışa ait değerler ve evrensel değer sınıflandırmaları dikkate alınarak tespit edilmiştir.

Giresun'un Doğankent ilçesinde Türkçe Öğretmenliği yapmaktayım. Tez çalışmam sırasında görev yaptığım okula giderken geçirdiğim trafik kazası ve sağlık sorunları nedeniyle çalışmayı uzun süre aksatmak durumunda kaldım. Bu süreçte çalışmayı geciktirip vermiş olduğum sözleri tutamadığımda benden ve çalışmamdan ümidini kesmeyen, kıymetli danışman hocam Prof. Dr. Nazım Elmas'a, manevi desteklerinden ötürü başta babam Nurettin GÜNAY olmak üzere ailemin tüm üyelerine ve motivasyon kazanmamda büyük katkısı olan canım dostum Damla MİMİR Hanımefendiye tüm içtenliğimle minnettarlığımı sunarım. Bilim dünyasına ve çocuk edebiyatına katkı sağlamayı hedeflediğim bu çalışmayı, 26 yıl çocuk kalmamı sağlayan, 2018 yılı temmuz ayında kaybettiğim çok değerli büyüğüm, sevgili dedeciğim Hafız Ahmet Günay'a adıyorum.

ÖZET

MEVLANA İDRİS ZENGİN'İN ESERLERİNDE DEĞERLER EĞİTİMİ

GÜNAY, Süheyla

Yüksek Lisans Tezi, Türkçe Eğitimi Programı

Tez Yöneticisi: Prof. Dr. Nazım Elmas

Bu araştırmanın amacı, çocuk edebiyatında adından söz ettiren günümüz yazarlarından Mevlana İdris Zengin'in eserlerinde çocuk okuyuculara aşılacak istenen değerleri tespit etmektir. Araştırmaya konu olan eserler Mevlana İdris Zengin'in basılı yayınlarını içermektedir.

Araştırmada betimsel tarama modeli ve nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme ve içerik analizi teknikleri kullanılmıştır. Eserler önce, dil ve anlatım, içerik; konu, ana fikir, kahramanlar açısından incelenip özetlenmiştir. Daha sonra, Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulunun belirlemiş olduğu 30 değer, İslami yaşayışa ait değerler ve evrensel değer sınıflandırmalarından uygun görülen değerlere göre bu eserlerde bulunan değer örnekleri tespit edilmiştir. Hangi kitaplarda hangi değerlerin bulunduğu ve bu değerlerin eserlerde ifade edilmiş biçimi, işleniş sayfa numaraları da belirtilerek kayıt altına alınmıştır. Sıklıkla işlenen veya az değinilen değerleri tespit etmek için tablo ve grafikler oluşturulmuştur. Bulgular saptandıktan sonra yazarla da görüşme yapıp yazarın edebi kişiliği ve eserlerine yönelik saptamaların yapıldığı bölüm oluşturulmuştur.

Yapılan çalışma sonucunda Mevlana İdris Zengin'in eserlerinde en fazla yer verilen değerlerin, dünya barışını ve savaşların çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerini ortadan kaldırmak için insani duyarlılığı destekleyen değerler olduğu görülmüştür. Bununla birlikte anne, baba ve çocuk ilişkisini temele alan temaların etrafında birleşen değerlere çok sık yer verildiği, İslami kültüre ait öğretilere geniş çaplı değinildiği görülmüştür. Mevlana İdris Zengin'in sonuç bölümünde de bahsedilen kitaplarının eğitim kurumlarında okutulabileceği, İslami kültüre ait değerlerin yer aldığı eserlere de Milli Eğitim Bakanlığının belirlediği Din dersleri kitaplarında yer verilmesinin uygun olduğu öngörülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Değer, Değerler Eğitimi, Mevlana İdris Zengin, Çocuklar

ABSTRACT**Education of values with in the Works of Mevlana İdris Zengin****Günay, Süheyla****Master's thesis, Turkish Language Education Programme****Thesis adviser: Prof. Dr. Nazım Elmas**

The aim of this project is to identify the values that desired to be introduced to the children in the works of Mevlana İdris Zengin, one of the prominent writers of children's literature. The aim of this project is to identify the values that desired to be introduced to the children in the works of Mevlana İdris Zengin, one of the prominent writers of children's literature.

In the research, descriptive survey model and document analysis techniques of qualitative research methods are used. Works are firstly examined in terms of language and expression, content, subject, main idea and characters. Then, the values identified in the works are classified according to 30 values determined by the Board of Education of the Ministry of National Education, values related to Islamic life style and additional universal values. Which values are found in which books and the way these values are expressed in the works are recorded by specifying the page numbers. Tables and graphs have been created to identify frequently processed or little-mentioned values.

As a result of the study, It was seen that the values that are included most in the works of Mevlana İdris Zengin are the values that support world peace and human sensibility in order to eliminate the negative effects of wars on children. Also, it has been observed that the teachings of the Islamic culture, where the values associated with the mother-father-child relationship are based very frequently, have been widely mentioned. It is foreseen that the books mentioned in the conclusion section of Mevlana İdris Zengin can be taught in educational institutions and it is appropriate to include the works with values belonging to Islamic culture in the religious lessons books determined by the Ministry of Education.

Keywords: Value, Values Education, Mevlana Idris Rich, Reading

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR.....	VI
TABLolar DİZİNİ	IX
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	3
1.4. SINIRLILIKLAR.....	3
BÖLÜM II.....	4
2. KAVRAM BİLGİSİ	4
2.1. DEĞER NEDİR?	4
2.2. DEĞERLERİN ÖZELLİKLERİ	5
2.3. DEĞERLERİN İŞLEVLERİ	6
2.4. DEĞERLERİN SINIFLANDIRILMASI.....	7
2.5. DEĞERLER EĞİTİMİ VASİTALARI	8
2.5.1 Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı	9
2.5.2. Çocuk Edebiyatı Ürünleri	10
2.5.3. Çağımız Çocukları ve Çocuk Edebiyatı Ürünleri	12
2.5.4. Okuma Eğitimi	13
BÖLÜM III	15
3. YAZARIN YAŞAMI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ	15
3.1 MEVLANA İDRİS ZENGİN'İN YAŞAMI	15
3.2. MEVLANA İDRİS ZENGİN'İN EDEBİ KİŞİLİĞİ	15
3.3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	17
BÖLÜM IV	19
YÖNTEM.....	19
4.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ	19

4.2. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA MATERYALİ	19
4.3. VERİ TOPLAMA ARACI	20
4.4. VERİLERİN TOPLANMASI	21
4.5. VERİLERİN ANALİZİ	21
BÖLÜM V	23
BULGULAR VE YORUMLAR	23
5.1. ESERLERİN İNCELENMESİ VE TESPİT EDİLEN DEĞERLER	23
5.1.1. Yazarın Müstakil Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi	23
5.1.2. Yazarın Seri Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi.....	76
BÖLÜM VI	149
SONUÇ VE ÖNERİLER	149
KAYNAKÇA	159
EKLER	163
EK 1: Mevlana İdris Zengin'in Çalışmaya Konu Olan Eserleri.....	163
ÖZ GEÇMİŞ	166

KISALTMALAR

AF	: Asker Fil
B	: Birikiüçdörtbeşaltıyedisekizdokuz
BÇ	: Bulut Çocuk
BÇG	: Bir Çuval Gözlük
BGD	: Behram Geri Dön
BK	: Bakkal Kaplan
BK2	: Baloncu Kirpi
CYB	: Cankurtaran Yunus Balığı
Ç	: Çinçü
ÇK	: Çocuk Kırmızı
ÇMS	: Çın Çınlı Masal Sokağı
DA	: Düşünen Adam
DA2	: Davulcu Ayı
DDA	: Dokuz Düğmeli Adam
DDK	: Dünyayı Delen Köstebek
DEUB	: Dünyanın En Uğur Böceği
DEGB	: Dünyanın En Güzel Bombası
DHT	: Diş Hekimi Timsah
DKÇ	: Dünyayı Kurtaran Çocuk
DM	: Dondurmalı Matematik
DR	: Duvardaki Resim
DT	: Doktor Tilki
DYY	: Denize Yazılan Yazı
FK	: Filozof Köpek
GÇ	: Gazoz Çeşmesi

GD	: Gökyüzündeki Dost
GK	: Göçmen Kedi
GUY	: Güneşin Uyuduğu Yer
HD	: Hayal Dükkanı
HHH	: Havuç Havuç Havuç
HK	: Hipnozcu Kedi
HZ	: Halepli Zeynep
İD	: İyilik Dükkanı
İGB	: İyi Geceler Bayım
KA	: Kuş Adam
KD	: Korku Dükkanı
KBK	: Kirpinin Bahar Konseri
KÇU	: Kanat Çırpan Uçurtma
KDK	: Kuyruğu Dumanlı Kedi
KH	: Kuşkucu Horoz
KK	: Kasap Köpek
KRÇ	: Kuş Renkli Çocukluğum
KS	: Küçük Süpermen
KŞG	: Kirpiller Şapka Giymez
KT	: Kardan Tavşan
MAD	: Masal Alan Adam
MÇ	: Mavi Çocuk
MD	: Mutluluk Doktoru
MT	: Miyavlayan Tavşan
ÖE	: Öğrenci Eşek
ÖÖ	: Öğretmen Öküz

PDA	: Para Dağıtan Adam
PHH	: Profesör Haşır Huşur
RT	: Romantik Tilki
s	: Sayfa
SD	: Sınır Dükkanı
SDA	: Saçları Dökülen Adam
SİP	: Sufi ile Pufi
SK	: Sarı Kuş
ST	: Sessizlik Torbası
STRS	: Sarı Telefon Sokağında Rüya
ŞT	: Şoför Tavşan
ŞÇS	: Şehir ve Çocuk ve Saat
T	: Tuz
TA	: Tersine Adam
TBK	: Tehlikeli Bir Kipat
TBŞ	: Televizyonları Bozulan Şehir
TPK	: Trafik Polisi Kurbağa
TSA	: Trenleri Seven Adam
UE	: Uçan Eşek
ÜA	: Ütüsüz Ayakkabılar
VA	: Vejetaryen Aslan
Vb	: Ve benzeri
Vs	: Vesaire
VC	: Vay Canına
YŞA	: Yağmurlu Şehirdeki Adam

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1 Çın Çınlı Masal Sokağı'nda Bulunan Değerler	25
Tablo 2: Dondurmalı Matematik'te Bulunan Değerler	37
Tablo 3 Hayal Dükkânı'nda Bulunan Değerler	45
Tablo 4: İyilik Dükkânı'nda Bulunan Değerler	55
Tablo 5: Kirpiler Şapka Giymez'de Bulunan Değerler	59
Tablo 6: Vay Canına' da Bulunan Değerler	67
Tablo 7: Tehlikeli Bir Kipat'ta Bulunan Değerler	70
Tablo 8: Ütüsüz Ayakkabılar' da Bulunan Değerler.....	74
Tablo 9: Sufî ile Pufî' de Bulunan Değerler	75
Tablo 10: Kuş Adam' da Bulunan Değerler	76
Tablo 11: Düşünen Adam' da Bulunan Değerler	77
Tablo 12: Tersine Adam' da Bulunan Değerler.....	79
Tablo 13: Dokuz Düğmeli Adam' da Bulunan Değerler.....	80
Tablo 14: Para Dağıtan Adam' da Bulunan Değerler	82
Tablo 15: Yağmurlu Şehirdeki Adam' da Bulunan Değerler	83
Tablo 16: Saçları Dökülen Adam' da Bulunan Değerler	84
Tablo 17: Televizyonları Bozulan Şehir'de Bulunan Değerler	84
Tablo 18: Profesör Haşır Huşur'da Bulunan Değerler.....	85
Tablo 19: Romantik Tilki 'de Bulunan Değerler	86
Tablo 20: Kardan Tavşan'da Bulunan Değerler	87
Tablo 21: Kuşkucu Horoz'da Bulunan Değerler	88
Tablo 22: Filozof Köpek'te Bulunan Değerler	90
Tablo 23: Dünyanın En Uğur Böceği'nde Bulunan Değerler.....	92
Tablo 24: Uçan Eşek'te Bulunan Değerler	93
Tablo 25: Vejetaryen Aslan'da Bulunan Değerler.....	97
Tablo 26: Kirpinin Bahar Konseri'nde Bulunan Değerler	98
Tablo 27: Kuyruğu Dumanlı Kedi'de Bulunan Değerler	99
Tablo 28: Gazoz Çeşmesi'nde Bulunan Değerler	100
Tablo 29: Hipnozcu Kedi'de Bulunan Değerler	102
Tablo 30: Baloncu Kirpi'de Bulunan Değerler.....	104
Tablo 31: Bakkal Kaplan'da Bulunan Değerler	106
Tablo 32: Kasap Köpek'te Bulunan Değerler	107
Tablo 33: Trafik Polisi Kurbağa'da Bulunan Değerler	109
Tablo 34: Öğretmen Öküz'de Bulunan Değerler	110
Tablo 35: Öğrenci Eşek'te Bulunan Değerler	111
Tablo 36: Asker Fil'de Bulunan Değerler	113
Tablo 37: Davulcu Ayı'da Bulunan Değerler.....	113
Tablo 38: Cankurtaran Yunus Balığı'nda Bulunan Değerler	114
Tablo 39: Halepli Zeynep'te Bulunan Değerler.....	120
Tablo 40: Tuz'da Bulunan Değerler	121
Tablo 41: Sessizlik Torbası'nda Bulunan Değerler	123
Tablo 42: Bulut Çocuk' ta Bulunan Değerler	129
Tablo 43: 'Bir Çuval Gözlük'te Bulunan Değerler.....	130

Tablo 44: Küçük Süpermen’de Bulunan Değerler.....	132
Tablo 45: Mavi Çocuk’ta Bulunan Değerler	138
Tablo 46: Behram Geri Dön’de Bulunan Değerler	141
Tablo 47: Havuç Havuç Havuç’ta Bulunan Değerler	143
Tablo 48: Çocuk Kırmızı’da Bulunan Değerler Değeri İle İlgili Bulgular	145
Tablo 49: Sarı Telefon Sokağında Rüya’da Bulunan Değerler	146
Tablo 50: Dünyayı Kurtaran Çocuk’ ta Bulunan Değerler.....	147
Tablo 51: Mevlana İdris Zengin’in Eserlerinde Tespit Edilen Değerlerin Sayısal Dağılımı	148

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Arapça bir isim olan “metin” sözcüğü, “dayanıklı, sağlam” anlamlarını taşımaktadır. Türkçede ise TDK(2005, s. 1382). Sözlüğü’nde yer aldığı şekliyle; “Bir yazıyı biçim, anlatım ve noktalama özellikleriyle oluşturan kelimelerin bütünü, tekst” olarak karşımıza çıkmakta. Bu anlamıyla metin, okunmak için yazılmış olan her türlü nesneyi içine alır: gazete, kullanım kılavuzları, uyarılar, edebî metinler... Bu noktada bizi ilgilendiren kısım elbette edebî metinlerdir.

TDK (2005, s. 600). Sözlüğünde edebiyat; “Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü veya yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatı, yazın.” şeklinde açıklanmıştır. Edebî metin kavramını da yukarıda bahsi geçen özellikleri taşıyan metin olarak kabul edebiliriz. Dolayısıyla edebî metnin temel amacı; bir olayı, bir düşünceyi, bir duyguyu ya da bir hayali dile getirmektir. Edebî metin bir yandan saydığımız bu olguları bize aktarırken bir yandan da fikirlerimize yön verir, yani bireyin kişisel gelişimine katkı sağlar. Edebî metindeki anlatıcı, ifade etmek istediği duyguyu, düşünceyi ya da hayali okuyucusuna aktarır. Okuyucu da anlatıcıdan edindiği bilgiyi yorumlayarak kendi düşünce dünyasına alır ve daha sonra da bunu davranışa dönüştürür. Bu sebeple edebî metin, özellikle çocuk gelişiminde oldukça önemli bir yere sahiptir.

Eğitimin temel amacına baktığımızda “iyi, ahlaklı, dürüst, topluma faydalı bireyler yetiştirmek” ilkesi yer almaktadır. Dolayısıyla karakterin gelişimi ve eğitim arasında sıkı bir bağ mevcuttur. Pek çok bilim insanı ve düşünür çocukların karakter gelişimi için ilk 6 yaşın önemine dikkat çekmektedir. Çocuk, küçük yaşta oluşturmaya başladığı bu karakter sürecini ilkökul ve ortaokul yıllarında tamamlamaya çalışır. Bu uzun ve önemli süreç içinde çocuk için kendine rol model aldığı gerçek kişi ya da hayali karakterler büyük önem taşır. Çocuğun etrafında ilk örnek alacağı kişiler elbette anne ve babalarıdır ancak zaman içinde çocuk kendine örnek alacağı hayali karakterlerle tanışır.

Çocuk ve hayali karakter arasındaki bağı da büyük oranda edebî eserler oluşturur. Bu katkıyı sağlayacak edebî metinlerin başında da çocukların hayal dünyasını ve karakterini etkileyen masallar gelir.

Çocuk edebiyatı, 20. yy.da ortaya çıkmış bir kavramdır. Daha öncesinde çocuklar, yetişkinlerin anlattığı hikâyelerden yararlanır, onlardan zevk alırdı. Çocuk edebiyatı ise doğrudan hedef kitle olarak çocuğu temel alır. Çocuğun bilişsel, dilsel, ruhsal gelişimine uygun olan çocuk edebiyatı doğrudan doğruya çocuğu eğitmeyi amaçlamasa da onu iyiye, güzele ve doğruya yönlendirmeye çalışır (Karatay, 2007: 445–446). Masal çocuğa, içinde yaşadığı toplumun ahlakî, millî ve manevî değerlerini eğlenceli bir anlatımla sunar. Masalarda her zaman akıllı, iyi, güzel vb. olumlu niteliklere sahip kahramanların kazanan olması çocuğun bu özelliklere sahip olmasını teşvik eder. Benzer şekilde kötü, tembel, korkak, aptal, zalim vb. nitelikleri taşıyan kahramanların da cezalandırılması çocuğun bu olumsuz örneklerden kaçınmasını sağlar. Masalın karakter eğitime katkısının yanı sıra bu tür, çocuğun hayal dünyasını zenginleştirmesi, var olan dünyayı algılayışını farklılaştırması açısından da eğitici özelliğindedir. Çocuk bu hayal dünyasından yola çıkarak kendi geleceğini şekillendirir.

Soyut kavramları henüz yeterli düzeyde anlaması mümkün olmayan çocuk, masallar gibi edebî türler sayesinde soyut olan değerleri somutlaştırarak özümser. Çocuğun bir yetişkin gibi mantıksal çıkarımda bulunmasını beklemek abes olur. Çocuk, karşılaştığı olgu ve olaylara kendi bakış açısıyla çözümler üretmeye çalışır. Bu noktada masallar, çocuklar ile yakın bir mantıksal düzlem oluşturur ve çocuğun hayatı anlamasını yine onun penceresinden sağlar (Yılmaz, 2012: 300–302).

Değer gibi soyut kavramların çocuğa kazandırılmasında en önemli araçlardan biri edebî metinlerdir. Edebî metinler içinde özellikle masal ve hikayeler çocukların gerek bilişsel gerek duyuşsal gerekse dil gelişimine büyük katkı sağlamaktadır. Eğitimin temel amacı olan topluma faydalı, dürüst, ahlaklı bireyler yetiştirmede en önemli kaynağın edebî metinler olduğu görülmektedir. Sonuç olarak diyebiliriz ki çocuğun anaokulu çağından itibaren iyi bir eğitim alması çocuğun kitapla yani edebî ürünlerle kurduğu bağına bağlıdır. Özellikle masallar çocuğun zengin hayal dünyası ile gerçek hayat arasında köprü kurarak çocuğun yaşamı anlamlandırmasını sağlar. Çocuk bu süreçte eserlerde karşılaştığı karakterlerin özelliklerini özümseyerek kendi karakterini şekillendirir. Çocuk, kitapta karşılaştığı karakterlerin bakış açılarından yola çıkarak

farkında olarak ya da olmayarak bir hayat görüşü benimser (Cengiz ve Duran, 2017: 206-207). Bu da bize gösterir ki edebî eserler, küçük yaştan başlayarak bilişsel ve duyuşsal alanda gelişimi sağlayan, soyut kavramlar olan değerleri somutlaştırarak kazandıran, hayal dünyasından gerçek dünyaya köprü kuran temel eğitim araçlarıdır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, Çocuk Edebiyatının kendine önemli bir yer edindiği çağımızda bu alanda adından söz ettiren Mevlana İdris Zengin'in eserlerini Milli Eğitim Bakanlığımızın ehemmiyetle üzerinde durduğu değerler eğitimi açısından değerlendirmek ve eserlerde tespit edilen değerleri tasnif etmektir.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu çalışma, Çocuk Edebiyatı alanına yönelerek çocukların ahlaki gelişimine katkıları sunan kitaplar yazan günümüz yaşayan yazarlarından Mevlana İdris Zengin'in bu eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenerek okullarda tavsiye kitaplar sınıflandırılmasına alınması, eserlerde geçen tema, olay ve durumların belli değerleri kazandırmada yeterliliğinin incelenmesi ve okuma eğitimi alanına katkı sunması açısından önemlidir.

1.4. SINIRLILIKLAR

Bu çalışma, Mevlana İdris Zengin'in içerisinde masal, duvar yazıları, şiir türlerini barındıran toplamda 71 eserin değerler eğitimi açısından incelenmesiyle sınırlıdır.

İncelemede ölçüt alınan değerler ise Milli Eğitim Bakanlığı, Talim Terbiye Kurulunun belirlemiş olduğu 30 değer, İslami yaşayışa ait imanın şartlarına yönelik değerler ve bu listede yer almayan Rokeach'ın değerler listesinde yer alan, Mevlana İdris Zengin'in eserlerinde bulunan değerlerle sınırlıdır.

BÖLÜM II

2. KAVRAM BİLGİSİ

2.1. DEĞER NEDİR?

Değer, TDK (2005, s.484) tanımlarına göre:

1. Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık, kıymet,
2. Bir şeyin para ile ölçülebilen karşılığı, paha,
3. Yüksek ve yararlı nitelik,
4. Üstün, yararlı nitelikleri olan kimse,
5. Kişinin, isteyen, gereksinme duyan, erek koyan bir varlık olarak, nesne ile bağlantısında beliren şey,
6. Bir değişkenin veya bilinmeyenin sayı ile anlatımı.

Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan, olanla olması gereken ayrımını içeren ölçü olarak ifade edebilen değer, felsefede kişinin; isteyen, ihtiyaç duyan bir varlık olarak nesne ile bağlantısında belirir. Kıymet ya da niteliğe değer denir. İstenilen, Kişilerin hayatlarına yön veren, önem arz eden hedeflere değer denir. Değerler somut olarak sergilenen eylemler sonucu ortaya çıkar. Örneğin çalışkan olmak değerini çalışkan insanların eylemlerinde görebiliriz. Değerler toplumdaki sosyal kontrolün sağlanmasına olanak sağlayan olgulardır. Birlikte yaşayan ve toplumsal bir varlık olan insanların hangi değerleri merkeze alacakları konusunda fikir birliğine varmaları gerekir. Kişiler arası ilişkileri düzenleme süreçlerinde de değerler birer ölçüttür (Aydın ve Gürler, 2014: 3).

Betimsel bir tanımlama yapmak gerekirse kişiye ve gruba yararlı, kişi ve grup için istenir veya kişi ve/veya grup tarafından beğenilen her şeyin “değer” e ait olduğu savunulabilir. (Fichter, 1990).

Özel eylemleri ve amaçları yargılamada temel bir standart sağlayan ve bir grubun üyelerinin güçlü duygusal bağlılıklarıyla oluşmuş soyut, genelleştirilmiş davranış prensipleridir (Theodorson ve Theodorson, 1979: 455).

Türk Dil Kurumunun ve araştırmacıların tanımları da incelendiğinde genel olarak değerler bireyin toplumca ve ahlaki olarak istendik davranışlar sergilemesi, karakter eğitimi açısından bakıldığında kıymetli bir birey olarak yetişmesi için edineceği erdemler olarak alınabilir.

Ahlak ve karakter eğitiminde bireyin ahlakî muhakeme yapması veya değerleri üzerine dūřünmesi yerine toplumsal hayatın devamı için elzem olan saygı, sorumluluk, güvenilirlik, adil olma gibi temel ahlakî değerlerim doğrudan ya da dolaylı olarak öğretilmesi ve alışkanlıklar kazandırılması zorunlu görölmektedir (Akbař, 2008: 23).

Bireyde olgun bir ahlaki eğitimin sağlandığından bahsedebilmek için; ahlaki değerler eğitiminin gerektirdiği davranışların herhangi bir dış zorlama ve talep ya da ödöl beklentisi veyahut da ceza korkusu ile yapılmayıp, bireyin özgürce bu gerekli davranışları kendi aklına ve i hesaplaşmasına uydurarak karar verebilmesi gerekmektedir (Pieper, 1985).

Çocukların karakter ve ahlak gelişimini sağlıklı bir biçimde sağlayabilmeleri için toplumca kabul edilen erdemleri çocuklara kazandırmada edebiyat ürünlerinin etkililiği önemlidir

2.2. DEğERLERİN ÖZELLİKLERİ

Değerler arasında bir uzlaşma vardır. Bir kimse demokrasiye değer veriyorsa, antidemokratik bir anlayışa değer vermez. Ancak demokrasiye değer verdiği için farklılıklara değer vermek durumundadır. Yani bu kimse için artık değerli olan farklılıktır. Bu örnekten de yola çıkararak insan zihnini duvarlarla bölüp bölümler arasındaki içeriğin bir diğerine bulaşmadığını söyleyebiliriz. Fakat gerçekte olan, birey için birbiriyle tutarsız ya da zıt görünen değerler, o şahsın zihninde özel bir yorumla bağdaştırılmıştır (Güngör, 1998: 76).

Deęerler bir toplumun kültürünü oluşturur aynı zamanda o kültürün devamlılığını sağlar, dūřüncede soyut kavramlardır ancak pratiğe dökülen davranışlarla şekillenir.

Değerleri oluşturan kavramlar, zıt kavramların davranışa döküldüğünde ortaya çıkardığı olumsuzluklar neticesinde anlam kazanır. Örneğin adalet değeri adaletsizliğin neticesindeki olumsuzluklar görülerek anlam kazanır.

Değerler insanidir. Toplumdan topluma değişmekle birlikte temelde iyilik yapmak, sevgi, saygı, adalet gibi evrensel değerlerin dünyanın her yerinde işlevselliği vardır.

Değerler istendik davranışlarla şekillenerek temelde istendik dünyaya ulaşmayı hedefler. Somut yaşantıların ortaya çıkardığı duygular, fikirler soyutlaşarak değerleri oluşturur.

2.3. DEĞERLERİN İŞLEVLERİ

Değerler toplumun en küçük yapı taşı olan bireylere, hayatta nelerin daha önemli olduğunu, nelerin öncelikli olarak tercih edilmesi gerektiğini ve kısaca toplum içinde yaşamın nasıl sürdürüleceğini belirtir. Eğitim kurumlarının genel hedefleri incelendiğinde birçoğunun vatanseverlik, temizlik, sağlamlık, düzenlilik, adillik, yaratıcılık, girişimcilik gibi birçok değeri içerdiği görülmektedir. (Akbaş, 2008:10).

(Aydın ve Gürler, 2014)'e göre değerlerin işlevleri şu şekilde sıralanmıştır:

- Sosyal hayatı düzenlerler.
- Karar vermede kullanılan ölçütlerdir.
- Sosyal kontrolü sağlamada etkililerdir.
- Kültürün taşıyıcılığını üstlenirler.
- Çevre ile iletişim ve sosyal etkileşimin sürekliliğini sağlar.
- İnsanların, toplumların ortak tutumlarını belirlerler.
- Bireysel rollerin seçimine rehberlik ederler.
- Güdümleyici ve özendiricidirler.
- Dışlanmışlık ve yalnızlığa karşı koruyucudurlar.
- Farklılıklardan dolayı çatışmaların olduğu noktada anlaşma zeminini sağlarlar.
- Ahlaki olgunluğa ulaştırırlar.
- Bütünleyici, toparlayıcıdır. Ancak hızlı ve bilinçsiz değişimlerde çatışmaya da neden olabilirler.

- Dayanışmayı güçlendirirler.
- Bireylerin amaç ve hedeflerini belirlemelerinde kılavuzluk ederler.
- Değerler, birbirleriyle ilişkilidirler.
- Bireye ayırt etme, ilke oluşturma ve uyum sağlama becerileri kazandırırılar.
- Toplumun bireyden beklediklerinin aksi olan eylemleri dizginleyicidirler.
- Değerler, kişilere farklı perspektifler sağlar.

Değerler evrensellik açısından din, örf, adet, gelenek gibi toplum kurallarını oluşturan etmenlerden daha güçlü ve toparlayıcı olduğundan farklı dil, din, ırk ayrımı olmaksızın insanları ortak paydada toplayabilme gücüne sahiptir.

2.4. DEĞERLERİN SINIFLANDIRILMASI

Dünya çapında birçok değer sınıflandırmaları yapılmıştır. Bunlardan en sık başvurulan sınıflandırmalar Rokeach ve Schwartz ve Bilsky'nin sınıflandırmalarıdır. Ülkemizde ise Cahit Kavcar'ın değerler sınıflandırması başvurulan sınıflandırmalardandır. Rokeach (1973), değerleri 18 adet araçsal ve 18 adet de amaçsal değerler olmak üzere ikiye ayırmıştır. Araç Değerler: Rahat bir yaşam, heyecanlı bir yaşam, hareketli bir hayat, başarı duygusu, barış ve huzurdan yana olma (Savaşsız ve çatışmasız bir dünya), estetik, eşitlik, aile güvenliği, özgürlük, hoşnutluk, sevgi, ulusal güvenlik, zevk, ahiret mutluluğu, öz eleştiri, sosyal saygınlık, gerçek arkadaşlık, erdemlilik. Araç değerler ise şunlardır: Hırslı olma, geniş görüşlü olma, muktedir olma, güler yüzlülük, çevreyi koruma, cesaret, bağışlayıcılık, yardımseverlik, dürüstlük, yaratıcı düşünme, bağımsızlık, entelektüellik, mantıklılık, sevecenlik, itaatkarlık, terbiyelilik, sorumluluk sahibi olma, kendini denetleyebilme, sağlığı koruma değerleridir. (Rokeach, 1973).

Sonraki yıllarda Rokeach'ın tasnif ettiği değerlere yeni bir bakış açısı getiren Schwartz, topladığı verileri bireysel ve kültürel olmak üzere iki düzeyde incelemiş ve toplamda 56 değer hazırlanmıştır. (Schwartz ve Bilsky, 1987).

Kur'an-ı Kerim meali doğrultusunda hazırlanan dini değerlerde sınırları çizilmiş net bir sınıflandırma yoktur ancak genel olarak dini değerleri beş başlık altında incelemek mümkündür. Bu değerler; Dinin korunması, aklın korunması, canın korunması, neslin korunması ve malın korunmasıdır. Dinin korunmasına yönelik alt

değerler olarak imanın şartları olarak alınan Allah'a inanma, Peygamberlere inanma, ahirete inanma, ibadetlere uyma değerleri söz konusudur. (Önder ve Bulut, 2013).

Talim Terbiye Kurulu Değerler Eğitimi Yönergesi İkinci Bölümünde Uygulama ve İlke Esasları 5. Madde 15. Fıkrasında değerler şu şekilde sıralanmıştır:

Sevgi	Cesaret, liderlik	İyimserlik	Merhamet
Sorumluluk,	Nazik olmak	Estetik duyguların geliştirilmesi	Selamlaşma
Saygı	Dostluk,	Misafirperverlik	Alçakgönüllülük
Hoşgörü	Yardımlaşma, dayanışma	Vatanseverlik	Kültürel mirasa sahip çıkma
Duyarlılık	Temizlik	İyilik yapmak	Fedakârlık.
Özgüven	Doğruluk, dürüstlük	Çalışkanlık	Selamlaşma
Empati	Aile birliğine önem verme	Paylaşımçı olmak	
Adil olma	Bağımsız ve özgür düşünme	Şefkat	

(http://mebk12.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/10/05/743046/dosyalar/2013_02/2401522_9_deerlereitimiynergesi.pdf).

2.5. DEĞERLER EĞİTİMİ VASITALARI

Değerler öncelikli olarak rol model olarak yetişkinlerin çocuklara örnek davranışlar sergilemesiyle aktarılır. Daha sonra izledikleri ya da maruz kaldıkları TV yayınları, internet ortamında katıldıkları oyunlar, çizgi filmler, animasyonlar vs olarak sıralanabilir ancak çocukların bireysel olarak geçirecekleri zamanlarda en çok kitaplarla zaman geçirecekleri düşünüldüğünde değer kazandırmada çocuk edebiyatı ürünlerinin ahlaki davranışları sezdiriciliği büyük etkiye sahiptir.

2.5.1 Çocuk ve İlk Gençlik Edebiyatı

Edebiyat, yaşamı bir ayna gibi yansıtan ve onu düzenleyen, insanlara tecrübelerini biçimlendirme gücü veren ve bu tecrübeleri dünyayla paylaşmayı sağlayan bir ifade etme sanatıdır. Çocuklara öğretilen birçok şey dış dünyanın maddi yanı sıra, edebiyat hisler ve hayatın niteliğiyle ilgilidir. Edebiyatla verilen eğitim beyne olduğu kadar kalbe de hitap eder. Çocuklar kitaplarda okudukları kahramanların hayatlarına tanıklık ederken başka rolleri de denemiş ve farklı yaşantıları tecrübe etmiş olurlar. Kitaplar çocukların etraflarındaki insanları daha iyi anlamalarını sağlar (Gönen ve Veziroğlu: 2015, 1).

Çocuk edebiyatı, çocukların dil gelişimlerine ve anlama düzeylerine uygun, gereksinimlerini de önceleyen bir yaklaşımla, çocuklara yaşam ve insan gerçekliğini sanatsal nitelikli dilsel ve görsel iletilerle sunan, onların duygu ve düşünce dünyalarında etkilenmeler uyandıran yapıtların genel adı biçiminde tanımlanabilir. (Sever, 2007: 41).

Çocuk psikolojisi alanındaki gelişmelerle, çocukların yetişkinlerin küçük hali olarak kabul edildiği dönemlerin sona erdirildiği görülmektedir. Modern çocukluk anlayışına göre onların kendine ait bir dünyası kendine has kıyafetleri, oyuncakları ve tabii kitapları olmalıydı. Çocukluk ve çocuk kavramının gündeme bu kadar yerleşmesiyle de çocuk ve ilk gençlik edebiyatı oluşmaya başladı. Oluşan bu edebiyatın çocuğa göre bir edebiyat olması gerektiği fikri ise bu süreci hızlandırdı (Şirin, 2007: 40). Çocukların alımlama biçimi, beklentileri, hoşlandıkları veyahut hoşlanmadıkları, ihtiyaçları, dünyaya bakış açısını öğrenmeye çalışmadan yazılan hikayeler çocuğa yeterince hitap etmeyecektir. Bu kavramların zamanla sorgulanması da akademisyenleri çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği gibi konulara yöneltmiştir. Mustafa Ruhi Şirin “Çocuk, gençlik edebiyatı ve edebiyat tartışmaları yapılırken çocuğun alımlama biçimi, çocuk gerçekliği ve çocuğa görelilik kavramları göz ardı edildiği sürece, çocuk, genç ve yetişkin öznenin edebiyatı kendi bağlamlarından koparılarak tartışılmış olacaktır” der. İlk gençlik dönemi yani ortaokul önemi, çocukların kişilik gelişimleri açısından önemli bir evredir. O dönemde en çok okunan türlerden olan hikayeler ise bu gelişime olumlu etki etmektedir. Bu yüzden çocuk ve ilk gençlik edebiyatı ürünleri yetişkin edebiyatından daha titiz bir şekilde hazırlanmalıdır. Bu edebiyatı yetişkin edebiyatından ayıran en önemli özellikler çocuk bakışı ve çocuğa göreliktir.

“Çocuğa göre edebiyat” biçiminde açıklanabilecek olan çocuk edebiyatı, Türkçe eğitiminin muhataplarının çocuklar olması nedeniyle, Türkçe eğitiminin öncelikli materyalleri arasında yer almaktadır. Dolayısıyla bir araştırma konusu olarak incelenmektedir. Çocuk edebiyatı incelemeleri, edebiyat ürünlerinin dilsel-içeriksel yapıları, dilsel-içeriksel yapılarının çocuğa uygunluğu, yaş aralığı-çocuk edebiyatı ürünleri birlikteliği, çocuk edebiyatı ürünlerinin Türkçe derslerinde kullanılabilirliği, çocuk kitaplarının sosyal ve psikolojik yönü gibi problemler üzerinde durmaktadır.

Çocukların bakış açılarına, dünyayı anlama biçimlerine vakıf olabilmek için çocukların dış dünyadaki gerçekliğe yetişkinin baktığı gerçeklikten farkları iyi ayırt edilmelidir. Aynı zamanda özgünlük ve öznellik açısından da ayrımların farkında olmak gerekir. Bir başka ifadeyle çocuk, dış dünyayı kendi benliğinden ayrı düşünemediğinden çocuğun mantığının belli bir netlik ve tarafsızlık kazanamamasının nedeni sosyalleşmeye geç alışması ve yaş itibarıyla barındırdığı benmerkezciliktir. Çocuk fikrinin ve yorumunun başka birinin düşünceleriyle değil eşyayla bağlantılarını irdeleyebilme konusunda kendi ‘ben’inden kurtulabilecek mi? Çocuk gerçekliği çocuğun benliğinin varlığından habersiz olduğu anda başlar (Piaget, 2010: 34).

2.5.2. Çocuk Edebiyatı Ürünleri

Mustafa Ruhi Şirin (2007, 71)’e göre çocuklara en uygun Çocuk Edebiyatı türü masaldır. Ona göre masal insanların çocukluk döneminin edebiyatı olmasının yanında çocukların hayal dünyasına ve algılamalarına en uygun türdür. Çocuk Edebiyatının klasiklerini oluşturan eserlerin büyük bir kısmı masal kökenlidir. Bu eserler roman da olsa hikaye de olsa masalsi özellikler taşırlar. Örneğin çocuk çağı romanlarından Küçük Pren en masalsi klasiktir.

Masal çocuk okuyucunun zihninde şekillenen hayallerle dolu bir seyahattir. Çocuklar ve çocuk kalanlar hayatlarının büyük bir çoğunluğunda çok sık düş kurarlar. Hayallerinde maceradan maceraya dolaşıp dururlar, hayali arkadaşları onlara bu maceralarda eşlik ederler. Bu serüvenleri masal ve hayvan masalları gibi edebi eserlerle zenginleştirmek ve yaşatmak ise Çocuk Edebiyatının gücüyle ve yazarların ifade gücünün sağlamlığıyla doğru orantılıdır (Şirin, 2007: 72).

Dini ve ahlaki gelişim açısından masalarda yer bulan kahramanlar, konular, betimlenen nesnelere, davranışlar ve bunlar üzerinden yapılan çıkarım veya yorumlar çocukların zihninde gerçek olarak anımlanmaktadır. Çocuklar okudukları ve dinledikleri masalardaki kahramanlarla kendilerini özdeşleştirdiklerinden masalarda yer verilen dini içerikler çok önemlidir.

Çocukların bilişsel, duyuşsal gelişim özellikleri dikkate alındığında okuma veya dinleme yoluyla okuma alışkanlığı kazandırılmasında tür olarak masal önemli bir yer tutmaktadır. Okunan masaların içeriğinde yer alan olgular çocukların gelişimsel özelliklerine katkısı açısından dikkat edilmesi önem arz eden bir konudur. (Turan, 2010)'a göre Türkiye'de çocuk klasikleri olarak okutulan kitapların dil, içerik ve içerdiği değerler açısından Batı menşeli olduğu görülmektedir. Bu kitaplar Türk kültürüne, dini ve ahlaki değerlere yeterince yer vermemektedir. Bunun yanında Milli Eğitim Bakanlığı tavsiyeli "Yüz Temel Eser" içerisinde yer alan ve "Çocuk Klasikleri" diye adlandırılan kitapların çoğunda Batı kültürüne ve Hıristiyanlık dinine ait değerleri ön planda tuttuğu yönünde yaygın bir kanaat bulunmaktadır. Türk klasiklerinde ise dini karakterlerin genellikle korkulan, şiddet yanlısı ve cahil tipler olduğu yapılan bazı araştırmalarda tespit edilmiştir (Turan, 2010).

Bir diğer çocuk edebiyatı ürünü şiirdir. TDK (2005, s. 1867)'e göre Şiir tanımları şu şekildedir:

1. Zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan, hece ve durak bakımından denk ve kendi başına bir bütün olan edebî anlatım biçimi, manzume, nazım.
2. Bir şairin, bir dönemin bu sanatı kullandığı özel biçim.
3. Düş gücüne, hayale, imgeye, gönle seslenen, anı, duygu, düşünce, coşku uyandıran etkileyen şey.

Şiirler, insanların hislerini ve seslerini satırlarda birleştiren etkileyici ürünlerdir. Dilin çok titiz ve ince kullanımını gerektiren, kelimelerle müzik yapan şiir, insanın kelimelerle ritim oluşturduğu pek çok düşünceyi kısa ve özlü bir ifadeyle sunabildiği bir anlatım biçimidir. Şiir duygularla beslenerek ortaya çıkarılan ve duyguları harekete geçiren bir sanat ürünüdür. Gerek içerik, öz gerekse söze dönüştürme ve sunuluş açısından özgün, etkileyici, hisli bir sanatsal üründür (Açık Önkaş: 2009).

Türk edebiyatının ilk dönemlerinde çocuk konulu şiirlerin olup olmadığı veya çocuklar için şiir yazılıp yazılmadığı tam olarak bilinmemektedir. Çocuk kavramının bahsedildiği şiir örneklerine ilk kez İslamiyet'in kabulünden sonraki dönemlerde rastlanmaktadır. Bu dönemde, şairlerimizin şiirlerinde çocuğa bir grup davranışı kazandırma, ahlak kurallarını özümsetme, benimsetme ve onları eğitime ihtiyacı olduğu görülmektedir. Ancak bu örnekleri de çağımızdaki ölçütlere göre çocuk şiiri diye almak zordur. Tanzimat döneminde çeviri şiirlerle başlayan çocuk şiirleri Muallim Naci'nin bazı şiirleri ile devam eder. (Gönen, 2015: 131). Şiir duygulara hitap etmekte olduğundan çocuklar aslında her yaşta şiirden hoşlanır ancak genelde şiirler çocuklara belli davranışları kazandırmak ve kural öğretmek için kullanıldığından öğreticiliği ağır basan ve duygu yönünden doyurucu olmayan şiirler ortaya çıkmıştır. Çağımız çocukları için de değerleri; iyiyi, doğruyu görmeleri için şiir içerikleri öğreticiliğinin yanında duygularına hitap etmeli ve bunu yaparken de gerçek bir hayatı sunmalıdır.

2.5.3. Çağımız Çocukları ve Çocuk Edebiyatı Ürünleri

Çağımız çocuklarının kitap seçimleri ve yazardan beklentileri 50 yıl öncenin çocuklarından oldukça farklıdır. Çocukların bireysel farklılıklarının her zamankinden daha fazla olduğu bu çağda bir yanda modern çocukluk, diğer yanda post-modern çocukluk ve sıkışıp kalmış geleneksel çocukluğun iç içe olduğu bir çocuk gerçeği söz konusudur. (Şirin, 2007: 121)

Zamanın dik bir yokuştan inip gelen su misali hızlı aktığı çağımızda değişimin hızından etkilenen en önemli toplumsal grup çocuklardır. Farklılaşan çocuklara hitap eden edebiyat da doğru orantılı bir şekilde değişmiştir. Artık eskinin masalları veyahut klasik dediğimiz eserlerinin pek çoğu çağımız çocuklarına cazip gelmemekte, çocukların hayal dünyalarını doldurmamakta ve merak duygularını tatmin etmemektedir. Yetişkinler yüzlerce kitabı okunması gereken temel klasikler olarak olsa da çocuklar bu kitaplardan hayal dünyalarını doyurmayanları elemekte ve bunları okumak onlar için bir zorunluluktan öteye geçmemektedir. Çocukların bir kısmı, ideal insan yetiştirmeye yönelik doğrudan kural aşılایıcı nitelikte iletilere sahip kitapları yıllardır aynı şeyleri yasaklayan, aynı şeyleri destekleyen sıkıcı huysuz bir ihtiyar gibi görmektedir. Çocukların çoğu günümüzde internetin, sosyal medyanın küçük yaşlardan itibaren yaygın kullanımı nedeniyle birçok alanda görselliğe dayalı bilgi sahibi

olmaktadır. İnternet kullanımını bu bağlamda yetişkin ve çocuk arasındaki, dünyadan haberdar olma farkını geçmiş çağlara göre oldukça azaltmıştır. Ve dünyaya dair birçok şey hakkında yüzeysel olarak fikir sahibi olan günümüz çocukları onlara sunulan eserleri küçümseyebilmektedir. Bu bağlamda hem hayal dünyalarına ve algılarına hitap eden hem de onların merak duygularını diri tutan, onları heyecanlandırırken onlara bilgi veren eserler ortaya koymak oldukça zorlaşmıştır

Her şeyden önce değişen çocuk algısını iyice gözlemlemek değerler eğitiminin önkoşulu olmalıdır.

2.5.4. Okuma Eğitimi

“Okuma, dil becerileri yanında zihin becerilerine de önemli katkılar sağlayan öğrenme alanıdır. Okuma ile alınan bilgiler zihinsel kavramlara çevrilmekte ve zihnimizde uzun süreli depolanmaktadır. Bu nedenle Türkçe öğretiminde okumaya ayrı bir önem verilmekte, düzenli ve sistemli çalışmalarla okuma becerilerini geliştirmeye çalışılmaktadır.” (Güneş, 2014: 127).

“Yapılandırmacı yaklaşıma göre okuma, ön bilgilerle metindeki bilgilerin bütünleştirildiği ve yeniden anlamlandırıldığı bir süreçtir. Bu süreç görme, seslendirme, anlama, zihinde yapılandırma gibi göz, ses ve beynimizin çeşitli işlemlerinden oluşmaktadır. Önce çizgi harf veya sembollerin algılanmasıyla başlanmakta ardından dikkat yoğunlaştırılarak kelime ve cümlelerin anlamı bulunmaktadır. Anlamlandırma işleminde okuyucunun ilgisi, güdülenmesi, okuma amacı, becerileri ve genel kültürü etkili olmaktadır. Kısaca okuma, bireyin ön bilgileriyle metindeki bilgileri bütünleştirerek yeni anlamlar ürettiği aktif bir süreç olarak tanımlanabilir.” (Güneş,2014: 128).

Okumanın özelliklerini Firdevs Güneş (2014) şu şekilde özetlemiştir: “Okumak, yazıların anlamını araştırmaktır. Okumak sadece şifreyi çözmek değildir. Sesli okuma seslendirme değildir. Okumak yazının anlamına gönüllü katkı yapmaktır. Okumak, kendini ve dünyayı sorgulamak demektir. Okumayı öğrenme ile öğrenmek için okuma karıştırılmamalıdır.”

Örgün eğitim kurumlarında okuma eğitimi ilk ve ortaokulda Türkçe, ortaöğretim

kurumlarında ise Türk Edebiyatı derslerinde yürütülmektedir . Aynı zamanda edebi bir zevk de oluşturması beklenen bu dersler öğrencilerin dil gelişiminde, kendilerini ifade etme biçim ve becerilerinin geliştirilmesinde önemlidir. “İlköğretim düzeyinde öğrencilerin okuma becerilerini geliştirerek düşünen, anlayan, eleştiren, tartışan, ön bilgileriyle okudukları arasında ilişkiler kuran ve yeni anlamlara ulaşan okuyucular olmaları amaçlanmaktadır. Teknoloji çağının sorumluluklarını yerine getirebilecek, yeni bilgiler üretebilecek okuyucular yetiştirmede ailelere de büyük görevler düşmektedir. Aileler, çocuklara okuma materyalleri sağlamalı ve onları güdülemelidir.

Çocukları okumaya özendirmeli ve onlara düzenli olarak çeşitli hikayeler, masallar, romanlar vb. okumalıdır. Okunanlar tartışılmalı ve değerlendirilmelidir. Çocuklarda okuma zevk ve isteği oluşturulmalıdır (MEB, 2005).

Okuma sadece gözün, kâğıt üstündeki lekeyi görmesi değil; aynı zamanda gördüğü lekelere anlam vermesi ve yorumlaması işidir. İnsanlık birikiminin kuşaktan kuşağa aktarılmasının en önemli ayaklarından birisi okumadır ve okumanın eğitim yoluyla kazandırılması beklenir. Bu amaçla okuma eğitimi görevi, ülkemizde Türkçe eğitimine verilmiştir. Bir inceleme alanı olarak okuma eğitimi, okumanın hangi koşullardan etkilendiğini; okumayı engelleyen sorunları; okumanın fiziksel, zihinsel ve toplumsal yönünü; hangi yöntemlerin okuma becerisini geliştirmeye katkı sunduğunu, okumanın gelişim dönemlerine göre işleyişini, okuma türlerini ve türlerin başarılarını; okuma etkinliklerinin çeşitli değişkenlere göre başarı düzeyini vb. süreçleri içerir. Özce söylemek gerekirse okumanın nasıl daha olumlu olabileceği, sorunlarının giderilmesi için yapılması gerekenler, okuma eğitiminin araştırma amacıdır.

Çocukların yetişmesinde kitapların başka şeylerle doldurulamayacak bir yeri vardır.İlkokul çağında okuldan dolayı çocuklar zaten kitaplarla haşır neşirdir ancak kitapla olan ilişkisini ele almak için okul öncesi dönemi de hesaba katmak gerekir... Bu dönemde çocuk okumayı bilmesede annesini, babasını ağabeyini ablasını kitap okurken görmesi onları model alması açısından önemlidir (Budak ve Akbaş, 2011: 77).

Okuma yazma bilmezken çocuğun eline masal kitabını alıp resimlerine bakarak kendi hayal dünyasına göre uydurup okuyormuş gibi yapması aslında görsel okumadır. Okuma yazmayı öğrendikten sonra da masal ve şiir okumaya başlayan çocuğun bir sonraki karşılaşacağı tür ise hikayedir. Hikaye türü anadili öğretimi açısından önemlidir. (Dean, 2000: 86-88)

BÖLÜM III

3. YAZARIN YAŞAMI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ

3.1 MEVLANA İDRİS ZENGİN'İN YAŞAMI

Mevlana İdris Zengin, 1966 yılında Kahramanmaraş'ta doğdu. İstanbul Hukuk Fakültesini bitirdi. Çocuk Edebiyatı alanında kırktan fazla çocuk kitabı yazdı. Bazı masalları çizgi filme dönüştü ve televizyonda yayınlandı. Kimi kitapları çeşitli Doğu ve Batı dillerine çevrilerek basıldı. Yurtiçi ve yurtdışında çocuk edebiyatı alanında çeşitli ödüller aldı. İstanbul'da yaşamayı ve yazmayı sürdürüyor. (Zengin, 2017).

3.2. MEVLANA İDRİS ZENGİN'İN EDEBİ KİŞİLİĞİ

Bu bölüm, çalışmanın sonucunda ulaşılan veriler ışığında ve Mevlana İdris Zengin ile yapılan kısa söyleşide sorulan sorulara cevaben aktardıkları ile şekillenmiştir.

Çağımız çocuk edebiyatının önemli isimlerinden Mevlana İdris Zengin, dünyaya küçük detaylara açılan bir pencereden bakmayı tercih eden; gördüklerini derin bir incelikle okuyucuya aktaran bir yazar kimliğiyle karşımıza çıkmaktadır. İnsanlara, doğaya, hayata duyarlılığı çok yüksek ve özellikle çocukların ruhsal durumlarını iyi tahlil eden başarılı bir gözlemcidir. Onun, gerçek hayatı eserlerine alımlama süreci, dünyadaki varlıklara her gün hayretini kaybetmemiş bir çocuk merakıyla bakışından beslenir, Etrafında gözlemlediği manzaraları kendi deyimiyle “Neydi?” sorusunu sorarak ve “Şeydi” cevabını vererek paylaşır. “Şey” aslında ‘her şey’in çocuk masumiyetiyle ifade edilmiş şeklidir. Eserleri küçük detaylarla mutlu olunan, dünyanın büyük sorunlarına da çocuk duyarlılığıyla şaşırılan, çareler aranan, çözüm odaklı bir kurguya sahiptir. Sorunlardan bahsederken çocukları kötümser bir atmosfere çekmeden anlatan yazar, bu eserlerinde yetişkinlerin içini sızlatan, çocukların da duyarlılığını arttıran bir üslup benimsemiştir. Bu bağlamda, çalışma sonunda eserlerde sık rastlanan değer olan “barış ve huzurdan yana olma” değerini çocuk okuyucuya, savaşlar ve mülteci sorunları örnekleri üzerinden vermek riskliken bunu çocukların yaralanmayacakları bir üsluba indirgemenin zorluğunu sorulduğunda yazar bu konuda şunları söylemiştir:

“Şey, dünya ağır acılı ve çok çatapatlı. Bırakın da birazcık huzur, barış isteyelim. Bu hepimizin hakkı Aklımız ve varlığımız bu kadar savaşa, yıkımla, kıyımla aşığılanmayı hak etmiyor. Doğduğumdan beri kriz/ savaş haberi dinlemediğim bir gün bile yok. Çocuklara bu dünyayı anlatmak... Hem gerekli, hem can sıkıcı bir iş. Yapabiliyorsam âla, yapamıyorsam fena.” (Mayıs, 2019). Çocukları tıpkı bir çocukmuşçasına bu kadar iyi anlaması, onların anne babalarıyla iç konuşmalarını sanki çocuklardan biriymiş gibi yapmasının sırrı sorulduğunda şu cevabı vermiştir: “Çocuktum ve bunu unutmadım. Belki hala daha...” Ağırıklı olarak hayvan masalları yazan yazar, etrafta görme ihtimali yüksek olan hayvanları konu edinir. Karakter seçimine yönelik Yazarın kendisine yöneltilen bir soruya verdiği cevapta hayvan seçimi ile ilgili olarak şunlar söyler: “Panda benim hayatıma geç giren bir hayvan, biz pandayı geç keşfettik. Bu yüzden bilinçaltımda panda yok.ve bir hayvan karakteri düşünürken panda ilk sıralarda asla olmuyor. Biz düz ayı ile büyüdük efendim. O da uzaktan “Merhaba ey ayı kardeş” şeklinde bir tanışıklık. Şimdi bir buz parçasının üstünde çaresizce duran kutup ayısını komşumuz gibi hissetsek bile çok uzak. Hayvanlar zaten sıra dışı ben onlar ekstra sıra dışılaştırıyorum. (Mayıs, 2019).

Yazar için eserlerinde konu ve karakterin önem kıyaslaması sorulduğunda verdiği cevap “konu” olmuştur. “Konu ile ilgili şunları ifade etmiştir:

“Mesela ormandaki bir menekşeye bir tilki masal anlatır. Bu hayvan pekala başka bir hayvan da olabilirdi. Diğer taraftan hangi hayvan olsa benzer bir etki yapardı. Çünkü burada aslolan bir menekşeye bir hayvan tarafından masal anlatılması. Romantik tilki ne kadar romantik olsa da masalın sonunda tavuklar üzerinden kendi doğasına döner. Uçan Eşek’in kanatları sökülür, öğretmenlik yapmak isteyen öküz başarısız olarak kendi varoluşuna döner, köpek kasaplık yapmak isterken, dükkandaki her şeyi yiyerek iflas eder vs. konu sağlamsa karakter konuya adapte edilir. Terside daha zor sanki. Başkahraman baş karakter değildir, aslolan olaydır, masaldır ve her masal kendi kahramanlarını sessizce doğurur.” (Mayıs, 2019)

Olumsuz olayları, sorunları örtmeden, süslemeden, ve çözüm odaklı işleyen yazar hitap ettiği kitle çocuklar da olsa edebiyatta gerçekçilikten yana olduğunu ispatlar nitelikte konulara değinir. bu eserlerinde olumsuzluklara sebep gördüğü ülkeleri, insanları (Amerika, Batı, Suriye Devlet Başkanı vs.) hedef almaktan çekinmez:

“Bir gün Suriye’nin başkanını istedi Zeynep. Köstebek Matkap, başkanı getirdi nasıl getirdiyse. Zeynep uzun boylu, yeşil gözlü bu adamın gözlerinin içine bakarak yavaşça sordu ‘Bütün bunları neden yapıyorsun, neden mahalleme bomba yağdırıyorsun, neden çocukları korkutuyorsun?’” (HZ, s. 26).

Bu konuda kendisine sorduğum, belli ülkeleri insanları hedef gösterirken evrensel kaygı taşıyıp taşımadığı ile ilgili soruya şu cevabı vermiştir:

Maalesef evrensel bir şeyden bahsetmeyi doğru bulmuyorum. Trilyon tane bizimki gibi galaksiyi içinde barındıran evren hakkında sanırım evrensel anlamlı tek şey yazılabilir: ‘Bilmiyorum!’ olsa olsa küresel bir şeyler yazabilir belki o da çok çok iddialı bir şey olur. Amerika ve Batı meselesinde kısa ömrümde Made in USA ve Batı menşe’li sayısız katliam gördüm. Ve hala da görüyorum. Bırakın katile katil diyebilelim. Bütün silahlara ve medya işleyişine hakim olmak kimseyi centilmen yapmaz. Çocuklara yalan söylemeyi bırakalım. Sonra çok acı çekiyorlar! (Mayıs,2019).

Son olarak evrensellik ve değerler konusundaki tutumuyla ilgili şunları ifade etmiştir: “*Kitap yazarken kişisel kaygılarım var ama o kişisel şeyler benim evrenim. Adalet, iyilik, güzellik ve doğrular. Değerli olan bu ve karşıt kavramlar etrafındaki tutumumuz. Doğru tarafta yer alabiliyor muyuz, yoksa bilincimiz artık siyah mı? Temel mesele budur. Ama başkaları derse ki bu değil, güler geçerim. Herkesin evreni kendine.*” (Mayıs,2019).

3.3. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yasa (2012),’nın “Mevlâna İdris Zengin’in Masal Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında, yazarın 23 masal kitabını, bu kitaplarda yer alan toplamda 42 masalı çocuk edebiyatının temel öğeleri açısından şekil olarak (büyüklük, kâğıt, kapak cilt, sayfa düzeni, harfler ve resimler) ve içerik (konu, karakterler, dil, anlatım ve iletiler) olarak incelenmiş ve yapılan inceleme neticesinde incelenen eserlerin iç ve dış yapıya uygun olduğu belirlenmiştir.

Kazan (2012), “Mevlâna İdris Zengin’in Masallarının Eğitsel Değeri” adlı çalışmasında, Mevlâna İdris Zengin’in masallarını dil ve anlatım ve içerik bakımından incelemiştir. Ve yapılan çalışma sonucunda bu masalların çocuklarda mantıksal ve

felsefi düşüncenin gelişmesinde olumlu katkılar sağladığı, kullanılan dilin çocukların zihinsel yeteneklerinin artmasına ve esnek düşünebilme kabiliyetini güçlendirmesine yardımcı olduğu sonucuna ulaştığını belirtmiştir.

Kılınç (2014), “Mevlâna İdris Zengin’in Hikâye ve Masallarındaki İletiler ve Bu İletilerin Çocuğa Görelik Bağlamında Türkçe Eğitimi Açısından İncelenmesi” adlı çalışmasında, yazara ait masal ve hikâyelerdeki iletileri çocuğa görelik açısından Türkçe eğitimi alanına göre incelemiştir. Bu çalışmada yazarın Türkçe dersinin kazanımlarına elverişli olan masalların bulunduğunu ancak MEB tarafından basılan Türkçe ders kitaplarında yer alan yazara ait masalların düzenlenme sırasında özgün halini kaybettiği sonucuna ulaşılmıştır. Yazarın masal ve hikâyelerindeki iletileri biçim ve içerik açısından incelenmiş olup, eserlerin bazılarının çocuğa göre olduğu, bazılarının da çocuğa göre olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Işık (2017), “Karakter Eğitimi Açısından Mevlana İdris Zengin’in Hikaye ve Masallarında Eğitsel İletiler” adlı çalışmasında toplamda 62 eseri karakterler ve eğitsel iletiler açısından incelemiş ve çalışma sonunda 72 açık karaktere yer verildiği, bunların 16’sinin devingen, 56’sının durağan karakter olduğu ve karakterlerin çoğunun olumlu özellikler taşıdığı sonucuna ulaşmıştır. İncelenen eserlerin 58’inde ahlaki gelişimi destekleyen iletilere yer verildiği tespit edilmiştir.

Yukarıda bahsi geçen bilgiler <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinden edinilmiştir

BÖLÜM IV

YÖNTEM

4.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Mevlana İdris Zengin'in eserlerinde var olan değerleri belirlemek amacıyla yapılan bu araştırma nitel araştırma yöntemiyle yapılmıştır. Nitel araştırma, “gözlem, görüşme, içerik ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olguların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütünlüycü bir şekilde ortaya dökülmesine yönelik nitel bir araştırmadır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 45). Nitel araştırmalarda geçerliliği sağlamak için yazılı ve görsel materyaller araştırmaya dâhil edilir. Bu anlamda dokümanlar önemli bilgi kaynaklarıdır. Araştırmacı, elde etmek istediği veriyi herhangi bir görüşme yapmadan zamandan tasarruf ederek elde eder. (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 218). Doküman, araştırmadan evvel hazırda bulunan yazılı veya görsel malzemedir (Mirriam, 2015:131). Yazılı dokümanlar kitap, dergi, makale, şiir, öykü vb. olabilir. Bu çalışmada Mevlana İdris'in farklı edebi türlerde yazılmış eserleri içerik olarak incelenip değerler eğitimi açısından bir sonuca ulaşıldığından doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, “Araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini” kapsamaktadır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 217).

4.2. ARAŞTIRMANIN ÇALIŞMA MATERYALİ

Değerler eğitimi, edebi tür sınırlaması yapılmaksızın herhangi bir yazılı materyalde işlenebileceğinden ötürü bu çalışmaya konu olan inceleme materyalleri Mevlana İdris Zengin'in tüm eserleridir. Hikaye, masal, şiir, duvar yazısı vb. türlerde yazılmış toplamda eser incelenmiştir. Yazarın eserlerinin incelemeye dâhil edilmesinde olasılık temelli örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Balcı (2005) olasılıklı örnekleme almayı basit tesadüfî örnekleme alma olarak adlandırmıştır. Bu yöntemle göre evrendeki her birimin örnekleme girmedi eşit şansı vardır. Bu çalışmada da yazarın her bir eseri değerler eğitimine ait örnekler barındırma olasılığı taşıdığından tüm eserler, çalışmanın örnekleme alınmıştır.

Eserlerin olay, konu, kahraman ve varlık kadrosunun özellikleri açısından ve eserlerde kullanılan ifadeler açısından değerler eğitime yönelik olarak incelendiği bu çalışmada ölçüt, eserlerin önceden belirlenmiş olan değerlerden herhangi birini barındırıyor olmasıdır.

4.3. VERİ TOPLAMA ARACI

Veri toplama aracı oluşturulurken yapılan literatür taraması sonucunda Talim Terbiye Kurulunun belirlediği 30 değer, talim terbiye kurulunun listesinde yer almayıp Rokeach'ın değerler sınıflandırmasında yer alan 5 değer (yaratıcı düşünme, öz eleştiri yapma, tutumlu olma, sağlığı koruma, çevreyi koruma), Kur'an-ı Kerim mealinden yola çıkılarak ve İslami yaşayışa ait değerlerden dinin korunması başlığı altında yer alan 5 değer (Allah'a inanma, ahirete inanma, Peygambere inanma, İbadetlere uyma, sabırlı olma) esas alınmıştır. (Önder ve Bulut, 2015: 21). Veri toplama aracı oluşturulurken uzman görüşüne başvurulmuştur. Mevlana İdris Zengin'in eserleri, belirlenen veri toplama aracında yer alan değerleri içerip içermediği yönüyle incelenmiştir.

Bu çalışmanın veri toplama aracı toplamda 40 değerden oluşmaktadır. Bu veri toplama aracı aşağıda gösterilmiştir:

	Sevgi, Sorumluluk, Saygı, Hoşgörü, Duyarlılık, Özgüven, Empati, Adil olma, Cesaret, liderlik, Nazik olma, Dostluk, Yardımlaşma ve dayanışma, Temizlik, Doğruluk dürüstlük, Aile birliğine önem verme, Bağımsız ve özgür düşünebilme, İyimserlik, Estetik duyguların geliştirilmesi, Misafirperverlik, Vatanseverlik, İyilik yapmak, Çalışkanlık, Paylaşımçı olmak, Şefkat, Merhamet, Selamlaşma, Alçakgönüllülük, Kültürel mirasa sahip çıkma, Fedakârlık, Selamlaşma, Barış ve Huzurdan Yana Olma
--	--

Talim Terbiye Kurulunun Belirlediği Değerler (30)	
Rokeach'ın değer sınıflandırmasından alınan değerler (5)	Yaratıcı düşünme, Öz eleştiri yapma, Tutumlu olma, Sağlığı koruma, Çevreyi koruma
İslami Yaşayışa ait değerler (5)	Allah'a inanma, ahirete inanma, Peygambere inanma, İbadetlere uyma, sabırlı olma

4.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Genelden özele bir yol belirlenen bu çalışmada öncelikle değerler eğitimi alanında literatür taraması yapılmış, yapılan çalışmalar (Makale, tez, kitap) incelenmiştir. Mevlana İdris Zengin'in eserleri çeşitli kitap evlerinden temin edilmiştir. Bu süreçte bazı kitapların yeni basımının olmaması kitapların temininde süreci yavaşlatmıştır. Farklı yayınevlerinden geç de olsa yayınlanan bu kitapların yeni basımlarının çalışmaya başlanan süreçteki serilerden farklı seri başlıkları altında basılması kitapların çalışmadaki sıralamasında değişikliğe neden olmuştur.

Eserler temin edilerek doküman analizi yöntemiyle incelendikten sonra ulaşılan veriler sınıflandırılarak betimsel olarak incelenmiştir. Kitaplar konu, olay, kahraman ve varlık kadrosu betimlendikten sonra veri toplama aracında yer alan değerlerin eserlerde var olma durumu açısından incelenmiştir.

4.5. VERİLERİN ANALİZİ

Bu çalışmada, nitel veri analiz yöntemlerinden içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleri kullanılmıştır. Betimsel analiz, bir verinin özetlenmesi ve yorumlanmış biçimde sunulmasıdır. Mevlana İdris Zengin'in eserlerinin değerler eğitimi açısından incelemesine geçmeden önce olay örgüsü, kahraman ve varlık kadrosu yönünden yorumlanması sürecinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde doğrudan alıntılara yer verilerek betimsel analizle ulaşılan yorumlamalar anlamlandırılır. Mevlana İdris Zengin'in eserleri özetlendikten sonra değerler yönünden anlamlandırılması sürecinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 256).

Mevlana İdris Zengin'in eserleri değerler eğitimi açısından incelenip tespit edilen değerler tasnif edilmiş, gruplara ayrılmıştır. Erişilen değer örnekleri kitaplardan alıntı yapılarak açıklanmış ve değer türleri tablolaştırılmıştır. Ardından belirlenen değerler ve eserlerde işlenme sıklıkları grafikleştirilmiş ve eserler hakkında değerler eğitimi açısından genel bir yorumlamaya ulaşılmıştır.

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUMLAR

5.1. ESERLERİN İNCELENMESİ VE TESPİT EDİLEN DEĞERLER

5.1.1. Yazarın Müstakil Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Çın Çınlı Masal Sokağı Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Bu kitabın içerisinde farklı masallar vardır. Bunlardan *Çinçü*, *Denize Yazılan Yazı*, *Duvardaki Resim*, *Göçmen Kedi*, *Güneşin Uyuduğu Yer* adlı masallar bu başlıkta incelenecektir. Kitapta yer alan diğer masallar yazar tarafından başka seriler altında yeniden yayınlandığından o seri başlıkları altında incelenmiştir.

Çinçü Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Çinçü, Çinçü'nün arkadaşları, Bekçi

Olay Örgüsü: Çinçü adlı bir yıldız, arkadaşlarıyla birlikte dünyayı seyrederken dünyaya inmeye karar verir. Ve indiklerinde bekçiyi kızdıran birbirinden ilginç haylazlıklar yaparlar. Genel olarak Çinçü ve arkadaşlarının birlikleri ve dostlukları anlatılmaktadır.

Tespit Edilen Değerler:

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

Çinçü, arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi çok sever. Burada çocuk okuyucuya arkadaşlarla birlikte kitap okumak eylemi özendirilmektedir:

“Birbirlerini müthiş severler ve gece olup da yataklarından kalktıkları zaman hemen bir araya gelip bir yandan dünyayı seyrederken bir yandan da sırayla masal anlatırlar.” (Ç, s. 31).

Denize Yazılan Yazı Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Mürekkep Balığı, Denizciler, Sinirli İhtiyar, Uzak ülkedeki insanlar, Martı

Olay Örgüsü: Uzak ülkelere seyahat eden bir gemideki denizciler bir gün denizin üzerinde bir yazı görürler: “ Denizciler, sizi seviyorum” ve bu yazıyı kimin yazdığını araştırmaya başlarlar. Daha sonra demir attıkları ülkenin insanlarına denize yazılan yazıyı anlatırlar ancak kimse inanmaz hatta sinirli bir ihtiyar onların kendisiyle dalga geçtiğini düşünerek onları tersler.

Tespit Edilen Değerler

Belirgin bir değer saptanmamıştır.

Duvardaki Resim Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Sinekler, İhtiyar adam.

Olay Örgüsü: İhtiyar bir adam duvardaki gençlik resmine bakarak eski gençlik zamanlarını özlemektedir. Bu resmin etrafına zaman zaman sinekler toplanmakta ve adam bu durumdan hiç hoşlanmamaktadır. Sinekler duvardaki resmi gerçek bir çocuk sanıp ağzına girmeye çalışırlar ve gülünç durumlar ortaya çıkar. Bu masalda özgürlük ve özlem duyguları ağır basmaktadır.

Tespit Edilen Değerler:

Bağımsız ve Özgür Düşünebilme Değeri İle İlgili Bulgular

Masalın 2. Karakterleri olan sinekler özgürlüğüne düşkün bir yapıya sahiptir. Açık alanlarda uçmayı tercih ederler.

“Özgür olmayı seçmiş bir sinek vardı... Kapalı yerlere girmekten hiç hoşlanmazdı.” (DR, s. 63).

Göçmen Kedi Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kedi

Olay Örgüsü: Kendi varoluşunu unutan bir kedi kendini kuş sanmakta ve kuş gibi yaşamaya çalışmaktadır. Kendi benliğinin farkında olmamak teması etrafında şekillenen bu masalda kedinin gerçekçi olmayışının onu gülünç duruma düşürmesi anlatılmaktadır.

Tespit Edilen Değerler:

Belirgin bir değer saptanamamıştır.

Güneşin Uyuduğu Yer Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Güneş, Çocuk, Deniz, Bulut

Olay Örgüsü: Güneş bir gün çok yorulur, her gün doğup batmak onu yormuş ve uykusunu getirmiştir. Bir çocuğa seslenir, uyuması için kendisine yer gösterip gösteremeyeceğini sorar. Çocuk güneşe sevgiyle ve şefkatle karşılık verir.

Tespit Edilen Değerler:**Nazik Olma Değeri İle İlgili Bulgular**

Güneş'in, eserdeki karakter özellikleri dikkate alındığında çok nazik bir üsluba sahip olduğu görülmektedir. Seslendiği çocuğa kibar bir dille hitap eder:

"Af edersiniz, öyle çok yoruldum ki. Biraz uyumazsam bitkinlikten mahvolacağım. Acaba üzerinizde uyuyabilir miyim?" (GUY, s. 59).

Şefkatli Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Küçük çocuk, güneşin yorgunluğunu gidermek için elinden geleni merhametle yapmaktadır. Çocuğun güneşe duyduğu merhamet şu bölümde dile getirilir:

"... 'Sen ne kadar da yorulmuşsun böyle' dedi ve sonra uyuması için güneşi kalbine yatırdı." (GUY, s. 61).

Çın Çınlı Masal Sokağı'nda bulunan değerlere ait bilgiler tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1 Çın Çınlı Masal Sokağı'nda Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
	Dostluk	31
	Bağımsız ve Özgür	63
	Düşünebilme	
Çın çınlı Masal Sokağı	Nazik Olma	59
	Şefkatli Olma	61

Tablo 1'e bakıldığında Çın Çınlı Masal Sokağı'nda 4 değer örneğine rastlanmıştır. Bunlar Dostluk, Bağımsız ve Özgür Düşünebilme, Nazik Olma ve Şefkatli Olma değerleridir. Bu değerler birer örnekle sınırlıdır.

Dondurmalı Matematik (şiir) Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Sabırlı Olma Değeri İle İlgili Bulgular

“Elimde bir direksiyon

Gazlasam jetleri geçer

Ve kafamda bir ses daima

Sakin ol evlat

Bu da gelir, bu da geçer.” (DM, s. 17).

Kafamı Dinliyorum adlı bu şiirde şair sıkıntılı ve zor zamanların geçiciliğini hatırlatarak sabırlı olmak gerektiği iletilmektedir.

Bağımsız ve Özgür Düşünme Değeri İle İlgili Bulgular

“Ellerimi gökyüzüne kadar büyüttüm

Hep sizin için çocuklar

Dilediğiniz zaman

Kaçasınız diye dünyadan.” (DM, s. 22). Bu dizelerde çocuklara koruyucu bir dille seslenen şair, gökyüzünün çağrıştırdığı özgürlük temasını ve dünyanın sıkıntılılarından kaçmak için özgürleşmek gerektiği duygusunu işlemektedir.

Değişik Sabahlar Üzerine adlı şiirde

“Herkes gibi olmak sıkıyor beni,

Değişmeye karar verdim bu sabah” dizelerinde şair özgürlük isteğinden, farklı olma duygusundan ve şiirin devamında da bunun örneklerinden bahsetmektedir.

“Rastladığım bütün dilencilere

Babamın sigarasından verdiğimi...

Ve daha üç sokağın tadını çıkarmadan özgürce

Babama yakalandığımı.” (DM, s. 98).

Sevgi, Şefkat Değeri İle İlgili Bulgular

“Sokağa çıkarken arımdan dua

Anne

Gökyüzünü sen mi koydun ruhuma

İçimde yağmur sesleri var

Anne

Damlalar hep seni arar” (DM, s. 23). dizelerinde Mevlana İdris Zengin’in birçok eserinde sıklıkla yer verdiği koruyucu, sevgi dolu ve kaybetmekten ölesiye korkulan anne figürüne şiir dilinin derinliğinde duru bir anlatımla yer verilirken sevgi, şefkat değerleri ön plana çıkarılmıştır. Gökyüzü imgesi kullanılarak yine özgürlük duygusu işlenmektedir.

Ağla Sevgili Yıldızım isimli şiirin ana duygusu olarak anne sevgisi yoğun bir şekilde hissedilmektedir:

“Annem yok

Onun için çok ağladım

...

Bir yıldızım vardı

Annemin öldüğü gün benim olmuştu

Her gece buluşur

Annemden söz ederdik sessizce...

Dün gece görünmedi yıldızım

Söz vermişti geleceğine

Artık daha hüznüliyüm balıklardan

Daha güçsüzüm." (DM, s. 42). Mevlana İdris Zengin'in anne sevgisi bu dizelerde yerini anne özlemine bırakmaktadır. Özgürlük duygusunu ifade ettiği gökyüzü imgelerini yıldızları bu sefer hüznünü paylaştığı bir arkadaşına dönüşür. Öldükten sonra devam eden güçlü bir bağ olan anne sevgisi ve sevgi değeri bu dizelerde derinlere kadar işlenmektedir.

Bir gül Açarken adlı şiirde,

"Bana dağları anlat şehri bilmeyen çocuk

Bana dağları

Orda nasıl ağlarlar babaların ardından

Orda nasıl" (DM, s. 53). dizelerinde, uzaktaki veya temelli gitmiş bir babanın ardından ağlayan çocuk bu defa karşımıza şehrin uzaklarında dağları olan bir coğrafyada karşımıza çıkmaktadır. Derin bir baba hasreti ve anne sevgisini sıklıkla eserlerinde işleyen yazar burada da baba figürü ile sevgi değerine yer vermiştir.

İkimiz de Çocuğuz Ama adlı şiirde şair yine anne baba özlemi çeken çocukların hislerine tercüman olmakta ve anne sevgisini işlemektedir:

"Güneşle birlikte her gün

Ellerim

Ölüme asılır benim

Eğer yaşasaydı

En az senin annen kadar

Annem de beni sevecekti bilirim." (DM, s. 67). ve anne sevgisi değerlerine yer verilirken derin bir anne acısı hissedilmektedir.

Gelmese adlı şiirde İslam dininin en önemli insan erdemlerinden biri olan şükür kavramı vardır. Çocukların en başta anne babalarının varlıklarına şükretmeleri gerektiği iletisi verilmektedir. Burada yine ağır basan duygu ise anne sevgisidir:

“Çok şükür Allah’ım

Annem de yanımda

Uykum da” (DM, s. 90).

Beyaz Bir Şarkı Söylüyorlar adlı şiirde:

“Elbiselerinde yağmur ıslaklığı

Yüreklerinde güneş sıcaklığı

Allah’ım bu çocuklar

Elimde olanları bekleyen

Çiçekleri alsınlar.” (Zengin,2017,101). Bu dizelerde Çocuklara duyulan sevgi ağır basmaktadır. Sevgi değeri üzerinde durulmuştur.

Ceplerimden Baharlar Dökülecek adlı şiirde konu ‘anne’dir:

“Anne ben geldim

Biliyorum

Sen yıllarca

Kapının önünde kollarını açıp

Beni bekledin.” (DM, s. 148). Bu dizelerde bir annenin, evladını sabırla beklemesi anlatılmaktadır. Şair, birçok şiirinde olduğu gibi anne üzerinden sabır, şefkat ve sevgi duygularını işlemiştir.

Dilek adlı şiirde de birçok şiirde olduğu gibi anne, baba figürleri sevgi ve şefkat duygularının odak noktası olmuştur:

“Allah’ım

Küçük yaşta ölürsem

Her yerde çiçekler açsın

Gökyüzünde kuşlar çoğalsın.

Annemle babam

Bir de küçük kız kardeşim

Benim için

Çok ağlamasın ” (DM, s. 160). Bu dizelerde çocuk-anlatıcının küçük yaşta öleceğini varsayması ölüm gerçeğinin farkında olma, sevdiklerinin ağlamalarını istememesi şefkat ve sevgi değerlerini içermektedir.

Adil Olma Değeri İle İlgili Bulgular

“Kedim ciğer istedi

Aldım

Kedim ciğer istedi

Aldım

Ama geçen akşam

Adalet istedi kedim

Çok aradım

Çok aradım.” (DM, s. 26). bu dizelerde şair adalet değerine, adaletin yokluğuna atıfta bulunarak yer vermiştir.

3 Neden adlı şiiri incelendiğinde

“Üç ayrı nedenle kızıyorum Amerika ’ya

Kızılderililer için

Siyah derililer için

Ve diğerleri için.” (DM, s.83). Şair, bu dizelerde açık bir şekilde dile getirdiği öfke duygusuyla aslında Amerika’da yaşayan farklı ırkların öfkesini gütmektedir. Bu ülkede

yaşanan bir ayrımcılık, kötü muameleye başkaldırıyı çağrıştırmaktadır. Buradan, ırk ayrımaksızın tüm insanlara adil olmak gerektiği iletisi çıkarılmaktadır.

Duyarlılık Değeri İle İlgili Bulgular

“Sigara içiyor babam

Dumanları savuruyor

Telaşlı bir vapur sanki

Acaba bütün babalar

Gökyüzüne saygısız mı

Sevgili babam gibi”

Hava kirliliğine neden olan sigara kullanımını eleştiren şair çocukların gözünden sigara içen babaları resmetmiş ve sigara içmenin doğaya saygısızlık olduğunu vurgulamıştır. (DM, s. 33).

Kimse Bilmiyor adlı şiir incelendiğinde

“Ağladığımda

Benimle konuşmayı yalnızca para veriyorlar.

...

“İneği yalnızca süt kutularında görmek

Çiçeği tanımamak

Ve dua etmemek için bilgisayar öğrettiler” (DM, s. 118).

Bu dizelerde şair, insanların ve dahası çocukların yalnızlaştığını her şeyin mekanikleştiğini insanların robotlaştığını vurguluyor. Birçok şiirde ve masalda olduğu gibi teknolojinin iletişim eksikliğine neden olduğunu ifade eden şair; insanlara ve çevreye duyarsızlaşmaktan yakınmakta, duyarlılık, değerinin önemine dikkati çekmektedir.

Pirpirim şiiri incelendiğinde

“Küçük kız küçük kız

Benim ülkemde

Böylesine susmazdı çocuklar

Şimdi sana anne olmuş parklar

Seni büyütüyorlar.” (DM, s. 150). Bu şiirde bir kız çocuğunun sokaklara mahkum oluşu, çocukların günden güne suskunlaşmasına, sokaklarda kalmasına sebep olarak savaşların olumsuz etkisine atıfta bulunuluyor. Bu dizelerde; duyarlılık duygusu görülmektedir.

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Sekiz Dakikada Devr-i Alem isimli şiirde,

“Bitmek bilmiyor dünya

Orta doğuyu bombalamaktan dönen bir Amerikalı

Bana Dostoyevski'den bir cümle söyleyen Rus'la anlaşılamadı.” (DM, s. 40).

Batı ve Amerika antipatisi ağır basan Mevlana İdris, bu dizelerde Amerika'nın savaşçılığını eleştirirken barış ve huzurdan yana olma değerini işlemektedir.

Soru Var Fare Yok adlı şiirde bir farenin Amerika ile teması üzerinden Amerika gibi savaşçı ülkelerin, yaşamaya imkan vermediği iletisi verilmiştir.

“Cevap ver

Neden kemirdin haritayı

Cevap veremez fare

Amerika'yı kemirmiş ve ölmüştür.” (DM, s. 48). dizelerinde Amerika'ya dokunan bir farenin bile ölümden kurtulamadığını vurgulayan Mevlana İdris Zengin, yine Amerika'nın savaşçı tutumunu eleştirirken barış ve huzurdan yana olma değerine atıfta bulunmaktadır.

Dünyanın Anlamını Kavrayıp Evine Dönen Çocuğun Öyküsü adlı şiirin bazı bölümlerinde:

“Yalnızca

Kısa bir an

Fotoğraf çektirirken gülümsüyordu insanlar...

Az ötede öldürülen, öldürülen çocukla

Hiç anne görmemiş yüzlerinde gözyaşından bir bahar...

Güneşsiz, aysız, kuşsuz bir hayat yaşadılar

Ve öldürüldüler on üçüne gelmeden.” (DM, s.169). İnsanların gülüşlerinin gerçekçi olmamasından şikayet eden şairin bu dizeleri merhamet duygusunun yanında, barış ve huzurdan yana olma değerlerini içermektedir.

Doğruluk Dürüstlük Değeri İle İlgili Bulgular

Hayat Bir Kurabiye adlı şiirin bir bölümünde İslam dininde de büyük yanlışlardan sayılan haram lokma yemekten kaçınmak gerektiğine dikkat çekilip, helal yemek özendirilmektedir.

“He-lam elif-ye

Hayat bir kurabiye

Haramsa dur helalse ye.” (DM, s. 57). Helal yiyip haramdan sakınma erdemi vurgulanmıştır. İslami kültürde haramdan sakınmak Allah inancındandır. Allaha iman da burada işlenmektedir.

Yardımlaşma ve Dayanışma Değeri İle İlgili Bulgular

“Kelebekleri yardıma çağırıyorum

Koşun koşun

Geliyor dostlarım (DM, s. 60).

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

Hayali arkadaşı olan kelebekleri yardıma çağırın şair burada yardımlaşma ve dayanışma değerlerini işlemiştir.

Biliyorum artık

Düz bir çizgi çekinceye kadar

Terk etmeyecek beni

Sevgili kelebekler.” (DM, s. 60). Bu dizelerde de kelebeklerin terk etmeyişi üzerinden vefalı olmak ve dostluk değerinin önemi vurgulanmaktadır.

Empati Değeri İle İlgili Bulgular

Korkma adlı şiire bakıldığında:

“Elimdeki şeker değil şarapnel

Ama korkma yanıma gel

Yüzüme bak ben de bir çocuğum” (DM, s.76). bu dizelerde savaş çocuklarının dilinden seslenir şair ve empati yapılmasına dikkati çeker. Empati değeri vardır.

Uzun Boylu Şiir adlı şiirde şair Zürafa ve çiçek figürleri üzerinden insanların birbirinin ihtiyaçlarına karşılık verebilmesi için özverili olmaları gerektiğine dikkat çekmektedir:

“Bir çiçek

Zürafanın gözyaşlarıyla

Büyüme beklerse

Solup gidecek ne yazık

Zürafa

Çiçeğe kadar eğilmedikçe.” (DM, s. 138).

Birbirinin ihtiyaçlarını ve beklentilerini anlayabilmek üzerine ders çıkarılabilecek bu güzel şiirde zürafa ve çiçek imgeleri üzerinden empati değeri çıkarılmaktadır.

Merhamet Değeri İle İlgili Bulgular

Orda Biz Şarkı Söyleriz adlı şiirde, kendi ülkesinde değil de farklı bir ülkede yaşamak durumunda kalan çocuklara değinilmektedir:

“Paris’in arka sokağında yüreğim kaldı

Bakarken Cezayirli çocuğun

Dağılmış siyah gözlerine” (DM, s. 84). Merhamet değeri ağır basmaktadır.

Çalışkanlık Değeri İle İlgili Bulgular

Biz Filozoflar adlı şiirde,

“Yolda

Ciddi şeyler düşünüyorken

Bir şaplak yedim ensemden

Anladım ki

Biz filozoflar

Daha

Çok çekeceğiz cahillerden.” (DM, s. 136). Düşünen, çalışan insanların mücadelelerinin zor olduğuna değinen şair cahilliği eleştirmiştir. Burada çalışkanlık değeri vurgulanmıştır.

Sorumluluk, Adil Olma, Bağımsız ve Özgür Düşünebilme Değerleri İle İlgili Bulgular

“Onurlu olmayı öğreniyoruz burada

Yoksulluğu yok etmeyi hırsızların suratına tükürmeyi

Adalet yoksa bir şeyin olmayacağını öğreniyoruz.

Ve özgürlük yoksa

Kuşların bile uçamayacağını.” (DM, s. 162). Sorumluluk, adil olma ve bağımsız ve özgür düşünme değerleri açık bir şekilde vurgulanmıştır.

Vatanseverlik Değeri İle İlgili Bulgular

Gökyüzü Aynı Kalmış mı Diye adlı şiir incelendiğinde, Türk tarihinde büyük bir öneme sahip olan Çanakkale zaferinden bahsedilmektedir:

“Ay vardı

Çanakkale’den Kilitbahir’e bakıyordum

Amacım yoktu bakıyordum.

Birden bir asker geçti boğazdan

Beni gördü mü bilmiyorum

Ay vardı

Asker yüz yaşındaydı...

İki yüz elli bin can

Gökyüzü aynı kalmış mı diye bakıyordular

Yemen’e bakıyordular

Viyana’ya

Sarıkaş’a

Hiçbir güneş ısıtmadı onları.” (DM, s. 170).

Bu dizelerde Türk milletinin tarihinde çok önemli bir zafer olan Çanakkale zaferi hatırlatılmakta ve 1. Dünya Savaşının diğer cephelerinde kahramanca savaşmış Türk askerinin bugünün zamanlarına gelip, onların yaşadığı zamanın aynı kalıp kalmadığını görmek için baktığı hayal edilmektedir. Vatanseverlik değeri ağır basmaktadır.

Dondurmalı Matematik kitabında yer alan değerlere ait bilgiler tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Dondurmalı Matematik'te Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Dondurmalı Matematik	Adil olma	26, 83, 162
	Bağımsız ve Özgür	22, 98, 162
	Düşünebilme	
	Barış ve Huzurdan yana olma	40, 48, 168
	Çalışkanlık	136
	Doğruluk dürüstlük	57
	Dostluk	60
	Duyarlılık	33, 118, 150
	Empati	76, 138
	Merhamet	84
	Sabırlı Olma	17
	Sevgi- Şefkat	23, 42, 53, 67, 90, 101, 148, 160
	Sorumluluk	162
	Vatanseverlik	170
Yardımlaşma ve Dayanışma	60	

Tablo 2' ye göre Dondurmalı Matematik kitabında 14 farklı değere yer verilmiştir. Bunlardan adil olma, bağımsız ve özgür düşünebilme, barış ve huzurdan yana olma değerlerinin bulunduğu 3 örnek vardır. Çalışkanlık, doğruluk dürüstlük, dostluk, merhamet, sabırlı olma, sorumluluk, vatanseverlik, yardımlaşma ve dayanışma değerlerinin bulunduğu birer örnek, empati değerinin bulunduğu 2 örnek, sevgi ve şefkat değerlerinin bulunduğu 8 adet örnek vardır. Bu kitapta en sık sevgi ve şefkat değerine yer verilmiştir

İyi Geceler Bayım Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Bu eser bir şiir kitabıdır. Yazarın yetişkinlere yönelik yazdığı bu şiir kitabı, dil anlatım ve içerik yönünden genel olarak çocuk okuyucu seviyesine uygun olmadığından değerler eğitimi açısından değerlendirmeye tabi tutulmamıştır.

Hayal Dükkanı Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Bir Çocuk,

Olay Örgüsü: Kitap çok sayıda hayali olan bir çocuk olan kahramanın hayallerini tek tek anlatan bölümlerden oluşmaktadır. Bölümler içerdiği değerler açısından incelenmiştir.

Tespit Edilen Değerler:

Barış ve huzurdan yana olma, cesaret Değeri İle İlgili Bulgular

Kahraman, kulaklarının aşırı iyi duymasını istemekter böylelikle kötü adamların sözlerini duyarak planlarını bozarak kötülük yapmalarına engel olmak ister:

“Kulaklarım öyle iyi duysun ki kötü adamların her söylediğini hemen duyayım ve planlarını bozarak onların kötülük yapmalarına engel olayım.” (HD, s. 7).

Kahraman, karne canavarı olup kırık notları yok etmek istiyor. Çünkü çocukların anne ve babalarından azar işitip sopa yemesini istememektedir:

“O zaman kimsenin karnesinde kırık not olmazdı ve hiçbir çocuk babasından veya annesinden sopa yemez ve azar işitmezdi. Hayat daha güzel olurdu.” (HD, s. 8).

Çocuk, savaşlar olmasın istemektedir

“Kim bir kurşun sıkmak isterse o kurşun gelip onu bulsun böylece hiç kimse kurşun sıkmaya cesaret edemez.” (HD, s. 10).

Çocuk, masum insanları öldüren kötü adamları zehirlemek için görünmez yılan olmayı hayal eder. Onun bu hayalinde dünyada barış vurgulanmaktadır:

“Sonra suçsuz insanları öldüren kötü adamları tek tek ısırırım.” (HD, s. 13).

Çocuk, bombaları havada yakalayan kocaman bir kuş olmayı hayal etmektedir. Savaşların ölümcül sonuçlarına vurgu yapılmaktadır:

“Bütün savaşlarda atılan bombaları havadayken yakalasam ve yere düşmesini önlesem kimse ölmese.” (HD, s. 36).

Çocuk, kavgaların bitmesi için hayal kurmaktadır:

“İnsanlar birbiriyle kavga yaparken yumrukları buluta dönüşsün...” (HD, s. 38).

Çocuk, savaşan askerlerin birbirine yapışmasını hayal eder, böylelikle savaşları engellemiş olacaktır.

“Tabi askerler birbirine yapışınca asla savaşamayacaklar. Böylece kimse savaştan ölmeyecek.” (HD, s. 43).

Barıştan yana olan çocuk, dünyanın bütün kurşunlarının kurşun kalem olmasını hayal eder:

“Savaşmak isteyenler birbirlerine kurşun kalem atsın.” (HD, s. 64).

Sevgi Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, annesinin hiç ölmemesini istediğinden onunla uzun yıllar mutlu yaşamak istemektedir. Anne sevgisi ağır basmaktadır:

“Ben annemi çok seviyorum. Onun hiç ölmemesini isterdim.” (HD, s. 9).

Kahraman, ona her gün kitap okuyan ve şimdi hayatta olmayan dedesini çok özlemektedir bu yüzden dedesinin geri gelmesini hayal eder. Burada, sevdiklerimizin kıymetini bilmek gerektiği vurgulanmaktadır:

“Bir gün dedemin gözlüğü kırıldı ve bana birkaç gece kitap okuyamadı. Dedemin yeniden hayatta olmasını ve bana her gece kitap okumasını istiyorum.” (HD, s. 17).

Kahraman çocuk, bir hayalinde *“Her gün kahvaltı saatinde gökten çay yağsın”* diye hayal kurar, annelerin yorulmasına engel olmak ister, burada anne sevgisi ön plandadır. (HD, s. 75).

Anneleri çok seven çocuk onların yorulmaması için, *“Kirlenmeyen ve kırışmayan elbiseler olsaydı iyi olurdu. Annelerimiz yorulmazdı”* demektedir. (HD, s. 101).

Kahramanımız, sevgi duvarı olup sevgisiz insanlara çarpıp yere düşürmeyi hayal eder. (HD, s. 134).

Cesaret ve Liderlik Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, birçok çocuğun korkusu olan köpek korkusunu yenmeyi hayal etmektedir:

“Köpeklerden korkmamayı ve onların sırtına binip korkusuzca dolaşmayı isterdim.” (HD, s. 15).

İbadetlere Uyma Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, oyun oynadıktan sonra namaz kıлып kendine gelmek istemektedir. Namaz ibadetinin insanı kendine getirdiği vurgulanmaktadır:

“Uyandığımda yeniden oynamak ve yeniden uyumak istiyorum. Sonra da iki rekat namaz kıлып kendime gelmek istiyorum.” (HD, s. 19).

Çocuk, hayalinde cami minarelerini füzeye dönüştürerek onlarla uzaya gidip orada namaz kılmak istemektedir:

“Uzaya gidip kafamıza göre Merih’te, Ay’da ya da Venüs’te taş topluyor, fotoğraf çekiyor, sek sek oynuyor ve namaz kıлып dönüyoruz.” (HD, s. 27).

Çocuğun bir hayalinde hac ibadetine değinilmektedir:

“Bir grup karınca ile Hacca gitmek isterdim.” (HD, s. 85).

Kahraman çocuk istediği zaman televizyona karışabilmeyi hayal eder. Mesela bir haberde bir ülkeyi bombalamak üzere kalkan savaş uçağını eliyle tutup tokatlayarak havaalanına geri göndermeyi düşler. Çünkü bombalar masum insanları öldürmektedir.

“Bombalar akılsızdır, insafsızdır.” (HD, s. 103).

Sarı bir denizaltıya sahip olup onun içinde kitap okumak balıkları seyretmek isteyen kahramanımız dünyada savaşı yalnızca insanların çıkardığına vurgu yapmakta hayvanları bu yüzden sevmektedir:

“Ben şimdiye kadar balıkların dünya savaşı çıkardığını görmedim.” (HD, s. 151).

Misafirperverlik Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, kocaman bahçesinde her tür meyvesi, bolca yakacak odunu, kocaman bir kütüphanesi olan ve içinde televizyon, elektrik olmayan bir ev hayal etmektedir. O eve ülkenin tüm hayalcilerini misafir edip hayallerini dinlemek istemektedir. Burada teknolojinin iletişimi azalttığına da vurgu yapılmaktadır:

“Sonra ben ülkenin bütün güzel hayalcilerini o kocaman bahçesi olan eve misafir edeceğim.” (HD, s. 20).

Çalışkanlık Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuğun bir hayalinde kitap okumanın önemine vurgu yapılmaktadır:

“Dünyanın bütün kitaplarını okuduktan sonra yan gelip yatmak ve yeni çıkacak güzel kitaplar için yazarlara baskı yapmak isterdim.” (HD, s. 25).

Çocuk bir de kendisini zorla okutan kitap icat etmeyi hayal etmektedir. Burada da kitap okumanın önemine vurgu yapılmaktadır:

“Kitap kendisini kimin okumasını istiyorsa onun yanına gidecek, önce sözlü olarak onun kendisini okumasını isteyecek, bu isteği uygulamaması halinde kitabın içinden çıkan küçük bir sopacık hafifçe pata küt yapacaktır.” (HD, s. 33).

Faydalı yayınlar yapan televizyon hayali kuran çocuk bu hayalinde televizyondan çıkan bir elin izleyiciyi kitap okuması için uyarmasını planlar. Burada da kitap okumanın önemine dikkat çekilmektedir:

“Hişt, uyuşma! Haydi bakalım doğru kitap okumaya!” (HD, s. 50).

Çocuk, yumurtaların içinden civciv ya da yumurta yerine kitap çıkmasını hayal eder:

“Yumurtaların içinden kitap çıksın. Okuyalım adam olalım.” (HD, s. 62).

Bütün dilleri bilen bir kütüphane memuru olmayı hayal eden çocuk, orda uyumak, hayatını geçirmek ve sessizce ölmek istemektedir:

“Ömrümü her dilde kitapların olduğu nefis bir kütüphanede geçireyim.” (HD, s. 88).

Çevreyi koruma Değeri İle İlgili Bulgular

Eserde çocuk temiz hava spreyi icat edip zararlı spreylere kullanmayı da yasaklayarak ozon tabakasının delinmesi tehlikesini ortadan kaldırmak istemektedir:

“Sprey sıkıldıkça hava kirlenmesi yerine hava temizliği olacak.” (HD, s. 31).

Arabalardan çıkan sesleri rüzgar ve sus sesi olarak değiştirmeyi hayal eden çocuk gürültüleri çöpe atmak isterken gürültü kirliliğine vurgu yapılmıştır:

“Çalışırken su sesi ve rüzgar sesi çıkartan arabalar yapılmalı. Bu gerçekleşirse büyük şehirlerdeki rahatsız edici gürültüleri çöpe atmış oluruz.” (HD, s. 54).

Sağlığı koruma Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, içenlerin nefret edeceği bir sigara yapmayı hayal etmektedir. Böylelikle insanlar sigaradan soğuyabileceklerdir. Burada sigaranın sağlığa zararlı oluşuna dikkat çekilmektedir:

“Öyle bir sigara yapayım ki kim bu sigaradan içerse nefret etsin.” (HD, s. 41).

Çocuk, bir başka hayalinde sigaraların dumansız olmasını hayal ediyor:

“Sigaralar dumansız olursa insanlar daha az rahatsız olur.” (HD, s. 56).

Saygı Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, saygılı araba üretmeyi hayal eder; bu araba, sürücü ne kadar hız yaparsa yapsın gitmeyecektir ve yayaya “Lütfen efendim önden siz buyurun.” diyebilecektir. Böylelikle trafik kazası olmayacaktır. (HD, s. 42).

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuğun bir hayalinde, telefonun insanlar arasındaki iletişimi olumsuz etkilediğine vurgu yapılır:

“Bu günden itibaren telefonların çalışmamasını diliyorum. O zaman herkes birbirinin yanına giderek yüz yüze görüşür.” (HD, s. 44).

Dünyanın bütün dillerinde konuşabilmeyi hayal eden çocuk, böylece dünyanın tüm çocuklarıyla konuşup oynayabilecektir:

“Ben dünyanın bütün dillerinde şarkı söylemek isterdim. Bütün dillerde çocuklarla konuşmak...” (HD, s. 52).

Duyarlılık Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, sokaklardaki çocuklara çok üzülmekte, kimsenin sokak çocukları konusunda bir şey yapmadığını düşündüğünden sokakların ortadan kalkmasını hayal etmektedir:

“Sokaklar ortadan kalksa acaba sokak çocukları da ortadan kalkar mı?” (HD, s. 47).

Empati Değeri İle İlgili Bulgular

Babalarla çocukların aynı yaşta olmasını isteyen çocuğun amacı birbirlerini anlayabilmelerini sağlamaktır. İletişimde empatinin önemi vurgulanır:

“Babalarla çocukları aynı yaşta olmalı. Böylece aradaki sorunlar büyük ölçüde yok olur.” (HD, s. 55).

Peygambere İnanma Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, Peygamber efendimizle aynı çağda yaşamak ve onun “yapınız” dediklerini yapıp “yapmayınız” dediklerini yapmamak ister. Burada ‘Sünnet’ kavramına önem verilmiştir:

“Ben Peygamber efendimizle aynı çağda yaşamak ve onun “yapınız” dediklerini yapıp “yapmayınız” dediklerini yapmamak isterdim.” (HD, s. 55).

Peygamber Efendimizi rüyasında gören çocuğun onu gerçekten görmeyi hayal etmesi ile Peygamber sevgisine dikkat çekilmiştir:

“Yıllar önce Peygamber Efendimizi rüyamda görmüştüm. Çok sevinmiştim.” (HD, s. 86).

Ahirete İnanma Değeri İle İlgili Bulgular

Öbür dünya diye bir yer olduğuna vurgu yapılan bir hayalde, çocuk, öldükten sonra sevdiği insanlarla birlikte cennete gitmeyi ve orada hep kalmayı hayal eder. (HD, s. 58).

Kahraman çocuk, cennette Ebu Hureyre'nin kedileriyle oynamayı ve onunla kediler ve sevgi üzerine konuşmayı hayal eder. (HD, s. 122).

Yardımlaşma ve Dayanışma Değeri İle İlgili Bulgular

Kahraman, kocaman bir fırınının olmasını, bu fırında pişirdiği ekmeklerle aç ve yoksul insanları doyurmayı hayal eder:

“Dünyanın bütün açlarını o ekmekle doyurmalıyım.” (HD, s. 53).

Çocuk, her gruptan kanının olmasını hayal eder:

“Kan arayan bütün hastalara verirdim.” (HD, s. 83).

Cömert kahraman, telefonla açlık çeken insanlara yemek gönderebilmeyi hayal eder.

“Açlık çeken birisine yemek gönderebilmeyi çok isterim.” (HD, s. 130).

Doktor kahraman, bir doktor olup parası olmayan hastaları parasız tedavi etmeyi hayal eder. Bu hayalde de yardımlaşma ve dayanışma değerine vurgu yapılır (HD, s. 148).

Kültürel Mirasa Sahip Çıkma Değeri İle İlgili Bulgular

Mimar Sinan'la Süleymaniye Camiini gezmeyi hayal eden kahramanımız susadığı zaman ona bir bardak da su vermek ister:

“Süleymaniye’yi Mimar Sinan’la gezmek ve caminin inceliklerini ondan dinlemek isterdim.” (HD, s. 115).

Çocuğun bir hayalinde, Müslüman coğrafyanın önemli liderlerinden olan Aliya İzzetbegoviç* e atıfta bulunulur:

* Bosna Hersek eski Cumhurbaşkanı. (*Bilgemiz Aliya İzzetbegoviç Belgeseli, TRT Avaz, 2017*).

“Bosna’daki kardeşlerimiz ve tüm dünya için ışıktan bir sütun gibiydi Aliya.” (HD, s. 144).

Temizlik Değeri İle İlgili Bulgular

Kahramanın ilginç bir hayaline göre, yere tüküren herkesin yüzüne yerden iki katı tükürük yapışacaktır. Çevre temizliğine vurgu yapılmakta, yerlere tükürülmemesi gerektiği ifade edilmektedir (HD, s. 123).

Aile Birliğine Önem Verme Değeri İle İlgili Bulgular

Bir hayalde, Çocukların anne ve babalarının ilgilerine ihtiyaç duydukları vurgulanır: “Babalar veya anneler çalışmak için evden ayrılmasınlar. Evde otursunlar bizimle ilgilensinler.” (HD, s. 125).

Dürüstlük Değeri İle İlgili Bulgular

Yalan söyleyen insanların burunlarının gerçekten uzamasını hayal eden kahramanımız böylece yalan söylemekten burnu uzayanlar hiçbir yere sığamadığında bu durumu eğlenceli bulabilecektir. (HD, s. 149).

Tablo 3’te, Hayal Dükkânı kitabında yer alan değerlere ait bilgiler verilmiştir.

Tablo 3 Hayal Dükkânı’nda Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Hayal Dükkânı	Barış ve Huzurdan Yana	7, 8, 10, 13, 36, 38, 43, 64
	Olma	
	Sevgi	9, 17, 75, 101, 134
	Cesaret, Liderlik	15
	İbadetlere Uyma	19, 27, 85, 103, 151
	Misafirperverlik	21
	Çalışkanlık	25, 33, 50, 62, 88
	Çevreyi Koruma	31, 54
	Sağlığı Koruma	41, 56
	Saygı	42
Dostluk	44, 52	
Duyarlılık	47	

Empati	55
Peygambere İnanma	55, 86
Ahirete İnanma	122
Yardımlaşma Dayanışma	53, 83, 109, 130, 148
Kültürel Mirasa Sahip Çıkma	115, 144
Temizlik	123
Aile Birliğine Önem Verme	125
Doğruluk Dürüstlük	149

Tablo 3'e göre Hayal Dükkanı kitabında toplam 19 farklı değer örneği saptanmıştır. Bunlardan en fazla yer verilen değer, 8 örnekle barış ve huzurdan yana olmadır. Bu değeri beşer örnekle çalışkanlık, sevgi, yardımlaşma ve dayanışma, ibadetlere uyma değerleri takip etmektedir.

Sinir Dükkanı Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Bu kitap duvar yazılarından oluşmaktadır. Çocuk anlatıcı bu yazılarda, birbirinden gündelik sıradan şeylere sinir olmaktadır. Çocuk okuyucunun özdeşim kurabileceği herhangi bir değer örneği tespit edilmemiştir.

Korku Dükkanı Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kitap içeriğinde belirgin bir değer örneği tespit edilmemiştir.

İyilik Dükkanı Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: İyilik yapan bir çocuk.

Olay Örgüsü: Çocuk anlatıcının birbirinden farklı onlarca iyilik yaptığını anlattığı bölümlerden oluşan bu kitabın bölümleri içerdiği değerler açısından incelenmiştir. (Bu kitapta aynı bölümden yapılan alıntılarda birden fazla değer tespit edildiğinden bu bölümlere ait değerler birleştirilmiştir.)

Tespit Edilen Değerler:

Dostluk- Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, “*Dünya kısa barışalım*” isimli bölümde birbirine küsen iki arkadaşına birbirlerinden habersiz çikolata alıp çikolatayı diğerinin gönderdiğini söyleyerek onları barıştırmıştır. Burada kahramanın çikolata alıp vermesi paylaşmak, cömertlik değerini de içerirken esas vurgulanan küs arkadaşları barıştırma eylemi ise arkadaşlığı, dostluğu pekiştirmekte, sevgi, barış ve huzurdan yana olma değerlerine dikkat çekmektedir.

“İki arkadaşım birbirine küsmüştü. İki çikolata alıp birbirlerinden habersiz onlara verdim ve diğerinin gönderdiğini söyledim. Ertesi gün barıştılar.” (İD, s. 7)

Empati Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk- anlatıcı, “*Ağzıma biber*” adlı bölümde, sürekli ağlayan kardeşini susturmak için kendi ağzına biber sürer. Kardeşinden daha çok ağlar ve kardeşi susar. Böylelikle herkes rahatlar. Kahraman kardeşinin kendisini anlamasını sağlayarak onu susturur. Dolayısıyla burada empati değerine yer verilmiştir.

“Küçük kardeşim sürekli ağlıyor ve onu kimse susturamıyordu. Acı biberi alıp kendi ağzıma sürdüm ve kardeşimden daha çok ağlamaya başladım. O sustu. Kendimi mahvetmiş ama herkesi kurtarmıştım...” (İD, s. 8).

Dostluk- Sevgi- Merhamet- Empati Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, görme engelli bir çocuğa bazı günler gidip masal okur, görmeyen çocuk da dinlediği masalları kedisine anlatır. Çocuğun, görme engelli arkadaşının engelinin farkında olması ve onu anlaması empati değerini vurgulamaktadır. Engelli çocuğa masal okumak istemesi ve okuması dostluk, sevgi ve merhamet değerlerinin tümüne örnek olabilecek bir davranıştır. (İD, s. 17).

Yardımlaşma ve Dayanışma Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, havanın çok sıcak olduğu bir gün çok terleyen bir adama mendil uzatarak onu sevindirmiştir. Çocuğun, adamın zor durumda olduğunu fark ederek yardım etmesi, insan sevgisini göstermekte, aynı zamanda cömertliği de barındırmaktadır:

“Hava acayip sıcaktı, bir adam çok terliyordu. Adama bir mendil uzattım. Çok sevindi ve ben bir iyilik yaptığımı anladım.” (İD, s. 10)

Çocuk-anlatıcı, son günlerde uyuyamayan dedesine bir masal anlatmaya başlar ve dedesi uyuyuncaya kadar masalını sürdürür. Dedesine zaman ayıran çocuk onu sevmekte, önemsemektedir.

“Dedem son günlerde uyuyamıyordu. Uyuyamadığı gecelerden birinde ona masal anlatmaya başladım.” (İD, s. 21). Dedesinin uyumasına yardımcı olan bir çocukla özdeşim kuracak olan okuyuculara bu bölümde yaşlı büyüklere karşı yardımsever olma değeri sezdirilmektedir.

Çocuk-anlatıcı, *“Mantıya İtina ile Yardım Edilir”* adlı bölümde, annesinden mantı yemeği yapmasını istediği zaman yapılması zahmetli olduğu için sarımsaklı sosunu kendisi hazırlamaktadır. Bu davranış, annelere yardım etme, iş bölüşme gibi duyarlılıkları özendirilmektedir. (İD, s. 52).

Çocuk-anlatıcı, *“Karıncalarcığım”* adlı bölümde çok çalışmakta olan karıncaların yuvalarının etrafına yiyecek kırıntıları koyarak onlara yardım etmektedir. Çocuğun karıncalara yiyecek taşımaya yardımsever olmak düşüncesini desteklemektedir. (İD, s. 55).

“Bulaşıklara Bulaştım” adlı bölümde bir çocuk, elini kesen annesine yardım etmek için tüm bulaşıkları yıkamaktadır. Burada anneye veya başkalarına her konuda yardım edilebileceği düşüncesi vurgulanmaktadır. (İD, s. 104).

“Acayip Temenni” adlı bölümde, çocuk-anlatıcı kolu kırılan bir arkadaşına yardımcı olmaktadır:

“Bir arkadaşımın kırılan kolu askıdaydı ve okulda bu askı çözülmüştü. Tek eliyle bu askıyı bağlayamıyordu. Ona yardım edip bağladım.” (İD, s. 130).

Sevgi Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, *“Kardeşleri Seveceksin”* adlı bölümde üç yaşındaki okuma yazma bilmeyen ama masalları çok seven kardeşine her zaman bıkmadan masal okumaktadır. Kardeş sevgisinin ağır bastığı bu eylemde sevgi değeri vardır.

“Üç yaşında bir kardeşim var. Masalı çok seviyor ama okumasını bilmiyor. Ne zaman istese bıkmadan ona masal okuyorum.” (İD, s. 14)

Çocuk-anlatıcı, “*Babalar da Uyur*” başlıklı bölümde su içmek için uyandığında babasını uyuyakalmış olarak görünce battaniye getirip üstünü örter:

“*Baktım ki babam elinde TV kumandasıyla uyuyakalmış... Bir battaniye getirip sessizce üstünü örttüm.*” (İD, s. 15). Babaya duyulan muhabbetin dışavurumu olan bu eylemde de sevgi değeri vardır.

Çocuk-anlatıcı, babasıyla beraber balık tutmaya gittiğinde tutulmuş balıklara acır ve onları denize bırakır, böylece deniz ve balıklar mutlu olur:

“*Bir ara kovadaki tutulmuş balıkları denizdeki tutulmamış balıkların yanına bıraktım. Deniz ve balıklar mutlu oldular.*” (İD, s. 36). Hayvan sevgisini özendiren bu bölümde sevgi değeri ağır basmaktadır.

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, bilgisayar programı bozulduğu için atari oynayamayan arkadaşının evine giderek programı yeniden yükler ve arkadaşını mutlu eder.. Programı yüklemesi bir yardımlaşma örneğiyken arkadaşını mutlu etmek istemesi dostluk değerine örnek teşkil etmektedir. (İD, s. 16).

Çocuk-anlatıcı, “*Acıları Hafifletelim*” adlı bölümde sünnet olan arkadaşına çizgi film CD’si ve masal kitabı götürür. Ve arkadaşına masal okur. Burada hasta ziyaret etmek geleneğimize de vurgu yapılırken dostluk için hastalıkta ve sağlıkta fedakarlık yapmak gerektiği iletisi verilmektedir. (İD, s. 111).

“*Kısa Uzun*” adlı bölümde, uzun boylu bir çocuk, kısa boylu arkadaşının yanında dimdik durmamakta ona psikolojik problem yaratmak istememektedir. Fiziksel farklılıkları üstünlük olarak görmek, insanları incitmemek gerektiğine vurgu yapılan bu bölümde arkadaşlarımızın psikolojisini düşünmenin önemi, dostluk gibi değerler ön plandadır. (İD, s. 112).

“*Aslolan dostluk*” bölümünde bir futbol maçı anlatılmakta ve burada dostluğun tüm zaferlerden üstün olduğu vurgulanmaktadır:

“Maçın sonuna yaklaşmıştık. Çekişmeli bir maçtı. On dokuz on sekiz önceydik. Risk alıp son golü kendi kaleme attım ve maçın dostça berabere bitmesini sağladım.” (İD, s. 143).

Temizlik-Sorumluluk Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, çok çamurlanan botlarını toplumu düşünerek silmiştir.

“Botlarım çok çamurlanmıştı. Topluma iyilik olsun diye sildim onları.” (İD, s. 22). Burada kirli ayakkabıların etrafı da kirleteceği ve insanların bundan rahatsız olacağı düşüncesi sezdirilerek temizlik ve topluma karşı sorumluluk değerleri vurgulanmaktadır.

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, bazı devletlerin bazı topraklara oyuncak bombalar attığını öğrenince şok olur ve dünyada hiçbir çocuğun o bombaları eline alıp ölmemesi için dua eder:

“Şimdi, sabah uyanınca dua ediyorum. O gün dünyada hiçbir çocuk oyuncak bombaları eline alıp ölmesin diye.” (İD, s. 23). Bombaların çocukların ölümüne sebep olmasını istememekte ve dua etmekte olan anlatıcı barışı özendirmekte savaşların insanlığa özellikle de masum çocuklara verdiği zararlara dikkat çekmektedir.

Çocuk-anlatıcı, savaşlarda ailesini kaybeden insanlara çok üzülmemekte bu yüzden savaşan insanları cezalandırmak istemektedir:

“Bir gün bütün dünyaya bir iyilik yapıp, savaşanlarla savaşan bir dinazor yumurtası bulup beslemeyi düşünüyorum.” (İD, s. 119).

Merhamet- Cömertlik- Yardımlaşma ve Dayanışma- İyilik Yapma Değerleri İle İlgili Bulgular

“Aynı Numara” isimli bölümde çocuk-anlatıcı, babasına iki çift ayakkabı aldırır ve aynı mahallede oturan, ayakkabı numarası kendisiyle aynı olan ve ayakkabısı yırtık olan bir çocuğa ayakkabıların birini hediye eder:

“Bir defasında babama iki çift ayakkabı aldırıp, birisini benimle aynı mahallede oturan ve ayakkabı numarası benimle aynı olan, ama yırtılmış ayakkabılarıyla yaşamak

zorunda olan arkadaşşıma hediye ettim..."(İD, s. 35). Kahramanın, ayakkabısı yırtık olan çocuğu düşünmesi merhamet, ayakkabıyı ihtiyacı olan çocuğa hediye etmesi davranışı ise cömertlik, yardımlaşma ve dayanışma, iyilik yapma değerlerini içeren bir davranış örneğidir.

Dostluk- Cömertlik Değerleri İle İlgili Bulgular

"Sanatçıya Destek" adlı bölümde bir çocuk, çok iyi resim yapan ve ileride ressam olacağına inandığı arkadaşını düşünerek onun için para biriktirip çalışma masası hediye eder. Arkadaşı da onun resmini çizer.

"Harçlıklarımın küçük küçük biriktirip ileride ressam olacağına inandığım bir arkadaşşıma çalışma masası aldım." (İD, s. 37).

Çocuk-anlatıcının harçlıklarından para biriktirerek ileride ressam olacağına inandığı arkadaşına çalışma masası alması davranışı birden fazla değeri barındıran bir davranıştır. Para biriktirme davranışı tutumlu olmayı özendirirken biriktirdiğı parasını kendi için kullanmak yerine arkadaşına çalışma masası alması ise dostluk ve cömertlik değerlerine örnektir.

Merhamet- Duyarlı Olma- Sevgi- Cömertlik Değerleri İle İlgili Bulgular

"Kuşlar Kuşlar" adlı bölümde bir çocuk, karlı günlerde yerlere kuşlar için yem ve kuruyemiş serper.

"Karlı günlerde her yer karla kaplı olduğu için kuşlar yiyecek bulamıyor. Böyle zamanlarda onlar için kuş yemi ve ekstradan bir sürü kuruyemiş çeşidi alıp her yere gelişiğızel serpiyorum." (İD, s. 39). Bu davranış hayvan sevgisini, soğukla ve açlıkla baş etmek zorunda olan canlılara karşı duyarlı ve merhametli olmak gerektiğini okuyuculara sezdirmektedir. Aynı zamanda soğuk havalarda kuşlara yardım etmek için neler yapılabileceğine de somut bir örnek vermektedir.

"Gözlerini Parlatıyorum" adlı bölümde çocuk-anlatıcı, aç bir köpeği görünce kasaptan et alıp köpeğe verir. Onu mutlu eder:

"Aç bir sokak köpeği görünce en yakın kasaptan bir şeyler alıp köpeği mutlu ediyorum." (İD, s. 45). Çocuğun aç bir köpeğin haline duyarsız kalamaması duyarlı

olmayı ve merhameti, bir köpeği mutlu etmek istemesi davranışı hayvan sevgisini ve kasaptan onun için et alması cömertliği örneklendirmektedir.

Merhamet Değeri İle İlgili Bulgular

“*Derindekiler*” adlı bölümde yazar, paramparça aşıklara üzülen acılarının hafiflemesi için onlara dua etmektedir. Acı çeken insanlara merhametli olmak onlar için hiçbir şey yapılamasa da dua etmek gerektiği vurgulanmaktadır. (İD, s. 41).

Çocuk-anlatıcı, “*Yalnızlık Yalnızlıktır*” adlı bölümde bahçelerindeki yalnız ağacın yanına bir sürü meyve ağacı dikerek onu yalnızlıktan kurtarmıştır. Burada çocuk, ağacın yalnızlığını dert edinmekte ona merhamet etmektedir. Dolayısıyla etrafımızdaki canlılara merhamet etme değeri vurgulanmaktadır. (İD, s. 85).

“*Ah Balık*” adlı bölümde çocuk anlatıcının balıklara merhameti şu cümlelerle ifade edilmektedir: “*Bir balık yakalamıştım, gözleri açık ve gözlerime bakıyordu. Çok masum bakıyordu, onu tekrar denize bıraktım ve oltamı toplayıp çekirdek yemeye başladım.*” (İD, s. 125).

Temizlik Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, “*Kabuklar Cebe*” adlı bölümde çekirdek yerken çekirdeğin kabuklarını sevmeyen annesi için kabukları yerlere atmayıp ceplerine doldurmaktadır. Böylelikle annesine iyilik yapmaktadır. Çocuğun bu duyarlılığı çevremizi temiz tutmak iletisini barındırmaktadır. (İD, s. 48).

Sağlığı Koruma Değeri İle İlgili Bulgular

“*Babam İçin*” adlı bölümde çocuk, evde gördüğü sigaraları parçalayarak babasının sağlığını korumaktadır. Burada sigaranın bizim ve sevdiklerimizin sağlığına zararlı oluşuna dikkat çekilmekte ve sağlıklı yaşam değeri ön plana çıkarılmaktadır. (İD, s. 60).

İyilik Yapmak Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı “*Simitçiler*” adlı bölümde nerede simitçi görse annesinden simit istemekte, böylece simitçilere iyilik yapmaktadır. Çocuğun, simitçilerin para kazanmasını isteyerek annesine simit aldırması, iyilik yapmak değerini örneklemeaktadır. (İD, s. 64).

“*Buldum Tespihi*” başlıklı bölümde dedesinin kaybettiği tespihi bulup kendisine veren çocuk dedesine iyilik yapmaktadır. Çocuk okuyucuya, etrafımızdaki insanlara ihtiyaç duydukları yardımları yapmanın iyilik yapmak olduğu iletisi verilmektedir. (İD, s. 99).

Küçük bir çocuk, mahallede çok yaşlı ve hasta bir nineyi rahatsız eden sinekleri kovalamakta, onun duasını almaktadır:

“*Doksan dört yaşında hasta bir nine var mahallemizde. Kolunu bile kıpırdatmadan öylece yatıyor. Bazen gidip onun yüzündeki sinekleri kovalıyorum. “Ellerin dert görmesin yavrurum.” Diyor.*” (İD, s. 135).

Paylaşımçı Olmak Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, “*Jest*” adlı bölümde kandillerde kendisine mesaj gönderen arkadaşlarına çiçek göndererek onları şok etmektedir. Burada arkadaşlarımıza ve sevdiğimiz insanlara karşı cömert olmak örneklenmiştir. (İD, s. 26).

Çocuk-anlatıcı, “*Harçlıklar Fora*” adlı bölümde, bayramlarda topladığı harçlıkların bir kısmını, harçlık toplayamayan arkadaşlarıyla paylaşır.

“*Bayramlarda topladığım harçlıkların bir kısmını, bayramda harçlık toplayamayan arkadaşlarımla paylaşıyorum.*” (İD, s. 70). Bu davranış cömert olmanın ve elindekileri ihtiyacı olan insanlarla paylaşmanın önemini vurgulamaktadır.

“*İlgisini ararım*” başlıklı bölümde bir çocuk, yeterince ilgilenip oynamadığı bir oyuncağını onunla kendisinden daha çok ilgilenecek bir arkadaşına verir. “*Oyuncağıma bir iyilik yaparak, ona gereken ilgiyi verebileceğine inandığım başka bir çocuğa verdim.*” (İD, s. 97).

“*Ona İyilik Buna İyilik*” adlı bölümde bir çocuk susam seven arkadaşı için 50 simit alır susamlarını arkadaşına kalanları da martılara verir:

“*Simitlerden bir tanesini ben yedim ve kalan kırk dokuz simitle deniz kenarına gidip martılara ve balıklara ziyafet çektim.*” (İD, s. 101).

“*Hayatı Bölüşelim*” adlı bölümde çocuk- anlatıcı babasıyla tüm parasını paylaşmaktadır:

Babam işini kaybetmişti. Kumbaramı getirip ona teslim ettim.” (İD, s. 133).

Duyarlılık Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, “*Saatın Yararları*” bölümünde şöyle söyler: “*Yağmurda ıslanan bir karınca yuvasını topladım ve su geçirmeyen saatimin altına yerleştirdim.*” (İD, s. 73). Karıncalar gibi küçücük de olsa tüm canlılara duyarlı olmak gerektiği vurgulanmaktadır.

“*Barınak*” adlı bölümde sokak hayvanlarına dikkat çekilmekte, soğuk havalarda bu hayvanlara duyarlı olmak gerektiği vurgulanmaktadır: “*Üşümesinler diye sokaktaki bütün kedileri ve sinekleri eve aldım. Biraz gürültü oldu. Eh olacak tabii.*” (İD, s. 103).

Küçük bir kız çocuğunun gördüğü güzel bir çiçeği etrafta kimse olmamasına rağmen koparmaması, bencillik yerine başka insanları ve doğayı düşünmeyi vurgulamaktadır:

“Ormandaydım, kimse yoktu sincaplardan başka. Koparmadım çiçeği. Güzelliği başkası da görebilsin diye.” (İD, s. 120).

Çocuk-anlatıcı, doğaya destek olarak fidan alıp arkadaşlarıyla ağaç dikmektedir. Burada erozyon gibi doğal afetlere karşı önlem almak da vurgulanmaktadır:

“Geçenlerde bir fidancıya gidip üç tane meyve fidanı aldım. Birisi benim, ikisi de kardeşlerim için. Sonra bunları güzelce diktik. Erozyon şeyine de yardımcı olduk galiba.” (İD, s. 124).

Empati- Paylaşımçı Olmak Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, “*Önce Sen*” adlı bölümde, üç kişi maç yaptıklarında susadıkları zaman eğer sürahi ve bardak kendisinin elindeyse suyu önce arkadaşlarına ikram etmektedir. Bunu yaparken de kendini onların yerine koymaktadır. Çocuğun kendisini arkadaşlarının yerine koyması empati değerine örnektir. Arkadaşlarına su ikram etmesi ise cömertlik erdemini yani paylaşımcılığı örneklemektedir. (İD, s. 78).

Saygı Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk-anlatıcı, “*Farklı Dillere Saygı*” adlı bölümde kendisiyle aynı dili konuşmayan bir çocuğun dilini çekip uzatıp incelemeye çalışmamaktadır. Bu davranışta

kapalı bir anlatımla başka dilleri konuşan ve farklı özelliklere sahip insanlara duyulan saygı vurgulanmaktadır. (İD, s. 79).

Çocuk-anlatıcı, “*Abi Saat Kaç*” adlı bölümde otobüste yaşlılara yer vermemek için uyuyormuş gibi yapanlara saati sormaktadır. Bu davranışıyla otobüstekileri uyandırıp yaşlılara dikkat çekmek istemektedir. Yaşlılara saygı duyulması gerektiği iletisine sahip olan bu bölümde saygı değeri vardır. (İD, s. 95).

İyilik dükkânı kitabında yer alan değerlere ait bilgiler tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: İyilik Dükkâm’nda Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
İyilik Dükkânı	Barış ve Huzurdan Yana	7, 23, 119
	Olma	
	Dostluk	7, 16, 17, 37, 111, 112, 143
	Duyarlılık	39, 45, 73, 103, 120, 124
	Empati	8, 17, 78,
	İyilik Yapmak	35, 64, 99, 135
	Merhamet	17, 35, 39, 41, 45, 85, 125
	Paylaşımçı olmak	70, 133, 26, 35, 37, 39, 45, 78, 97, 101
	Sevgi	14, 15, 17, 36
	Saygı	39, 45, 79, 95
	Sorumluluk	22
	Sağlığı Koruma	60
Temizlik	22, 48	

Tablo 4’e göre İyilik Dükkânı kitabında toplam 12 farklı değer örneğine rastlanmıştır. Değer örneklerinden en sıklıkla yer verilen değer 10 örnekle paylaşımçı olmak değeridir. Bu değeri 8 örnekle merhamet değeri, 7 örnekle merhamet ve dostluk değerleri, 6 örnekle duyarlılık değeri takip etmektedir.

Kirpiller Şapka Giymez Adlı Kitabın Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kanat Çırpan Uçurtma, Miyavlayan tavşan, Sarı Kuş, Birikiüçdörtbeşaltıyedisekizdokuz, Gökyüzündeki Dost, Şehir ve Çocuk ve Saat adlı masallar bu bölümde incelenecektir. Kitapta yer alan diğer masallar yazar tarafından başka seriler altında yeniden yayınlandığından o seri başlıkları altında incelenmiştir.

Kanat Çırpan Uçurtma Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Bir Çocuk, Kuşlar, diğer Çocuklar

Olay Örgüsü: Uçurtma yarışmasına katılan bir çocuk, yarışmayı kazanmak için hile yapar ve kuşlardan yardım alır. Uçurtması hızla uçar.

Tespit Edilen Değerler:

Doğruluk Dürüstlük Değeri İle İlgili Bulgular

Uçurtma yarışmasına katılan çocuğun hile yaparak başarılı olması doğru ve dürüst bir davranış değildir. Bunun sonucunda yaşadığı olumsuzluklar da ders niteliğindedir. Dürüstlüğün önemi zıt durumlar verilerek vurgulanmaktadır:

“Bir ağaçta uyumakta olan kuşlardan ikisini yakalayıp, beyaz uçurtmanın kenarlarına bağlamıştı. İşte beyaz uçurtmanın böylesine hızlı yükselmesinin sebebi bu kuşlardı.” (KÇU, s. 25).

Miyavlayan Tavşan Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kız Çocuğu, Anne, Baba, Çocuğun arkadaşı Tavşan,

Olay Örgüsü: Anne ve babasının sözünden çıkmayan, saf, iyi yürekli bir kız çocuğuna bir gün babası ödül olarak tavşan alır. Zamanla tavşanın miyavladığını fark ederler. Kız çocuğu, bunu yadırgayan arkadaşının tepkisi ile tavşanın aslında bir kedi olduğu fark eder.

Tespit Edilen Değerler:

Sevgi Değeri İle İlgili Bulgular

Açık olarak cümlelerle ifade edilmese de küçük kız ailesine ve hayvanlara karşı çok naziktir. Onları üzmemekten incitmekten korkar. Küçük kızın davranışları sevgi değerini içermektedir.

“Küçük kız, anne ve babasının bütün sözlerini dinlediği için, babası ona tavşan alır...” (MT, s. 29).

Sarı Kuş Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve varlık kadrosu: Sarı Kuş, Küçük Bir Çocuk

Olay Örgüsü: Sarı Kuş, kendi halinde uçarken bir gün gözleri bozulmaya başlar. Zamanla bu bozukluk daha da ilerler ve kuş çaresizce ne yapacağını bilmez halde düşünür, artık gözlükçüye gidebilecek kadar bile görememektedir. Kulağı olmadığı için gözlük de takamaz. Derken bir gün bir çocuk onun bu konuşmalarını duyar ve kuşa yardım etmeye karar verir, ona birlikte yaşamayı teklif eder. Kuş hem çocukla yaşamakta hem de özgür kalmaktadır. Çünkü çocuk onu kafese koymaz, kuş istediği zaman uçabilmektedir.

Tespit Edilen Değerler:

Yardımlaşma ve Dayanışma Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuğun Sarı Kuşun gözleri bozulduğu için onu evine götürmek istemesi yardımseverlik duygusunu barındırmaktadır.

“Bir çocuk onun bütün konuşmalarını dinlemiş ve ona yardım etmeye karar vermişti.” (SK, s. 35).

Sevgi Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, kuşu çok sevmekte, sevdiği için de onun mutluluğunu önemsemekte, özgürlüğünü kısıtlamamaktadır

“Sana kafes yaptırmam ve dilediğin zaman kitap, gazete okurum. Ne dersin?” (SK, s. 35).

Birikiüçdörtbeşaltıyedisekizdokuz Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Bir çocuk, babası

Olay Örgüsü: Kahraman, bir gün dokuza kadar sayınca görmek istemediği ve kaybolmasını istediği şeylerin gözden kaybolduğunu fark eder. Bunu fırsata çeviren çocuk sırayla kaybetmek istediği şeyleri dokuza kadar sayarak yok etmeye başlar. Örneğin babasının öfkesini, caddedeki bir heykeli, hastalıklar vs. Daha sonra bu özelliğini kaybeder.

Tespit Edilen Değerler:

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Babası sinirlendiğinde hoş olmayan davranışlar sergilemesinden rahatsız olan çocuk onun öfkesini yok eder.

“Babası kimi anlarda çok kızgın olur ve bu kızgınlık anlarında hiç de hoş olmayan şeyler yapardı. Babasının kızgınlığını kaybetmeliydi.” (B, s. 48).

Duyarlılık Değeri İle İlgili Bulgular

Çevre temizliğine önem veren çocuk, kirliliğe karşı duyarlı davranmaktadır. Bu yüzden de evlerinin önünde biriken çöpleri yok etmeye karar verir. (B, s. 47).

İyilik Yapmak Değeri İle İlgili Bulgular

Hastanelerde yatan hastaların durumuna üzülen çocuk, hastalıkları yok etmek ister. Böylelikle hastalar iyileşir ve çocuk onlara iyilik yapmış olur.

“Bütün hastalar yataklarından gülerek evlerine gittiler.” (B, s. 48).

Gökyüzündeki Dost Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Çocuk, yağmur damlası, diğer yağmur damlaları

Olay Örgüsü: Küçük bir yağmur damlası ilk defa yağacağı yeryüzü için çok heyecan duymaktadır. Heyecanla indiği yeryüzünde bir çocukla tanışır ve onunla dost olur. Daha sonra güneş onu çağırdığı için gitmek zorunda kalır. Çocukla sonsuz bir dostluk kurar.

Tespit Edilen Değerler:

Dostluk

Bu masalın teması dostluktur. Yağmur damlası ve çocuk arasında kurulan bağ anlatılmaktadır:

“Yağmur damlası, çocuğun kulağına fısıldadı: ‘Güneş bizi bekliyor. Gitmemiz gerek. Ama merak etme, tekrar geleceğim.’ Çocuk gözlerini kapatıp ‘Haydi git, seni beklediğimi unutma’ dedi. (GD, s. 55).

Şehir ve Çocuk ve Saat Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Bir Çocuk, Şehirdeki insanlar

Olay Örgüsü: Masalın kahramanı olan çocuk bir gün kolundaki saatiyle oynarken şehrin zamanını da değiştirdiğini fark eder. Bu durumla eğlenmeye başlayan çocuk düşünmeden yaptığı bu davranışlarıyla insanları zor duruma sokar.

Tespit Edilen Değerler:

Belirgin bir değer tespit edilmemiştir.

Kirpiler Şapka Giymez kitabında yer alan değerlere ait bilgiler tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Kirpiler Şapka Giymez’de Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Kirpiler Şapka Giymez	Bariş ve Huzurdan Yana	48
	Olma	
	Doğruluk Dürüstlük	25
	Dostluk	55
	Duyarlılık	47

İyilik Yapmak	48
Sevgi	35
Yardımlaşma ve Dayanışma	35

Tablo 5'e göre Kirpiller Şapka Giymez kitabında toplamda toplam 7 farklı değer örneği vardır. Yukarıda sayfa numaraları verilen değerlerden birer örnek tespit edilmiştir.

Vay Canına Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Bu kitap yazarın dizeler halinde yazmış olduğu deneme yazılarından oluşmaktadır.

İyimserlik Değeri İle İlgili Bulgular

Heykelim Yok adlı deneme incelendiğinde,

“Çin’de doğabilirdim

Ama doğmadım

Buna üzülmiyorum

Kudüs’e düşen bir yağmur damlası olabilirdim

Ama olmadım

Buna da üzülmiyorum...” (VC, s. 7). dizelerinde minnet etmeme, şükür, kadere iman duyguları ile harmanlanan bir iyimserlik hakimdir.

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

‘Gül Dersleri’ adlı deneme incelendiğinde birçok eserde olduğu gibi savaşların yıkıcı etkilerinden şikâyet edilmektedir:

Teknolojinin masum olmadığına şiddetine inanıyorum.

Belki kimi alanlarda kolaylık getirmiştir ama onun getirdiği hiçbir kolaylık,

Uçaklardan yağın bombalarla insanları topluca öldürme kolaylığını haklı göstermez.” (VC, s. 20).

Atları Biz Vurmadık” adlı bölümde yine bombalar ve savaşlardan duyulan rahatsızlık dile getirilmekte bu konuda çocukların dilinden büyükler suçlanmaktadır.

“Atom bombasını çocuklar yapmadı oysa

Büyükler yaptı.

.....

Bir şey değişmeyecek mi dünyada

Onlar vuracak biz ölecek miyiz?” (VC, s. 24). Burada *barış* ve huzurdan yana olma değeri vardır.

“*Onlar Olmazsa Olmaz*” adlı bölüm incelendiğinde:

“Yoksullar sevgilimizdir

Leylak sevgilimizdir

Özgürlük sevgilimizdir.”.

“Ve savaş

Yok eden ne varsa sevgililerimizi

Savaş onlarla” (VC, s 33). Bu dizelerde sevgi ve özgürlük temalarına geniş yer verilirken önem verilen değer, barış ve huzurdan yana olma değeridir.

“*İnsanların yürüyüşü”* adlı bölümde Allah’ın evreni ve insanları yarattıktan sonra insanların aldığı hali ve dünyayı getirdikleri durumdan yakınır:

“İnsan, içinde yaşadığı dünyayı yaşanmaz kılmaya çalışıyor

Ve bunu başarıyor.

Aferin!.” (VC, s. 40). Bu dizelerde de Mevlana İdris, birçok şiirinde ve masalında olduğu gibi değişen dünyayı ve saflığını yitiren insanlığı eleştiriyor. Burada barış ve huzurdan yana olma, duyarlılık değerleri vardır.

“*Sana Hiç Tanık Olmasaydım Dünya*” adlı denemede yazar, Hiroşima’nın atom bombasıyla yok edilmesine hatırlatma yaparak savaşın ve kötülüklerin yıkıcılığı ve böyle bir dünyaya tanık olmaktan duyduğu rahatsızlığı dile getirmektedir:

“Hiroşima bombalanırken ben nerdeydim bilmem” (VC, s. 62).

“Altı kıta, Altı milyar insan ve altılarla anlatılamayacak kadar kötülük

Sana hiç tanık olmasaydım dünya.” (VC, s. 62).

“Bir dünya bana savaşı anlatıyor

Bir dünyanın dönüşünde eser yok barıştan” (VC, s. 68). Yazarın, birçok şiirinde, masal ve öyküsünde olduğu gibi savaş temasını içeren bu şiirde de barış ve huzurdan yana olma değeri ağır basmaktadır.

“Meydan insanlar ve cellatlarla dolu.

İnsanın celladının yine insan olması korkunç.” (VC, s 69). Burada da insanların birbirine zarar vermesinin ne kadar korkunç ve gerçek olduğu ifade edilerek barış ve huzurdan yana olma değeri verilmiştir.

“Bir fotoğraf olsaydım duvarda, gülümseyip dursaydım, savaşlarına karışmasaydım insanların.” (VC, s.77). Bu dizelerde dünyanın kötülüklerinden kaçma, kurtulma isteği ile duyguları olmayan cansız bir varlık olmanın hayali kurulmuştur. Burada da barış ve huzurdan yana olma değeri vardır.

“Kendimden Başka İz Bırakmadan” adlı denemede yine silahlardan ve savaşlardan yakınılmakta, barış ve huzur özlemi dile getirilmektedir:

“Silahlardan ölüm çıkıyor

Silahları ben yapmadım.” (VC, s. 79).

“Bilgiye Dönüşmek İstemiyorum” isimli denemede de şair yine bilginin savaş teknolojisinde kullanımını eleştirmektedir.

“Ama bilgi zihinde,kitapta ya da bilgisayarda durduğu gibi durmuyor. Bilgi, dünya gündemine savaşlar, bombalar, sömürge ülkeler olarak giriyor. İnsanlar bilginin kuşatması altındalar ama mutsuzlar.” (VC, s. 80).

Duyarlılık Değeri İle İlgili Bulgular

“Televizyon kulak ve göz gürültüsü yaparak iki insanın ve ilerleyen aşamalarda toplumun iletişimini yok eder.” (VC, s. 20). dizelerinde ise toplumsal duyarlılık söz konusudur Teknolojinin insanların iletişimini azalttığı ve bunun toplum için bir tehlike arz ettiği vurgulanmaktadır.

“Ölen Çocuklar İçin”

“Ekmek utanıyordu

Terliyordu nimetler, gökyüzü ağlıyordu.

Bir çocuk ölüyordu dünyada

Kanserden değil uçurumdan düşmekten değil

Açlıktan bir insan ölüyordu.” (VC, s. 66). Söz konusu ölen çocuklar olduğu için ekmeğin, gökyüzünün bile bu acıya duyarsız kalamadığı ifade edilen bu bölümde duyarlılık değeri vardır.

“Ülkesini Kaybeden Çocuklar Haritası” adlı denemede yer alan: *“Çocuklar büyüyor ve ülkesini kaybediyor. Ülkesini kaybeden çocukların haritası yok...”* cümlelerinde savaşların etkileriyle topraklarını kaybeden çocuklara ve mülteci sorunlarına değinilmiştir. (VC, s. 75). Barışı desteklemesinin yanında daha çok duyarlılık değeri göze çarpmaktadır.

“Bakarsın Gülmek Gerekir Hayatın Bir Noktasında” adlı bölümde birden fazla olumsuz durum vardır ve yazar bu durumlara kayıtsız kalamamaktadır:

“Görürüm bir çocuğun annesi hastanede nasıl solgundur

Görürüm bir savaştan geriye kalan yıkımı...” (VC, s. 96).

Sorumluluk Değeri İle İlgili Bulgular

“Bilmek Sorumluluktur” adlı bölümde bir eksiklik ya da sorundan haberdar olmanın sorumluluk almak ve eylemde bulunmak gerekliliğine dikkat çekilmiştir. Burada sorumluluk değeri vardır:

“Yeryüzünde bir kötülüğün varlığını biliyorsam

Onu yok etmenin endişesi ve sorumluluğu benimdir.

Bilmek sorumluluktur çünkü.

Sorumluluk eylemde bulunmayı gerektirir.

Bir çiçeğin üzerinde taş olduğunu görmüşsem,

Taşı kaldırmalıyım.” (VC, s. 23).

Allaha İnanma Değeri İle İlgili Bulgular

“Yalnız Allah’a inanmakla başlıyorum her şeye
Ve büyüklere inanmamakla.” (VC, s. 24).

“İnsanların Yürüyüşü” adlı bölümde yaratılış gerçeği düşünülmektedir.

“Allah ırmağı yarattı...

Allah dağı yarattı.” (VC, s. 40). Bu dizelerde Allah’a inanma değeri vardır.

“Farkmaz” adlı bölümde

Beni sensiz bırakma Allah’ım

Beni aşksız bırakma

Senin için olsun savaşlarım

Aşk için olsun.” (VC, s. 56). Allah’a inanma değerine vurgu yapılmıştır.

“Halim Neyse Bileyim” şiirinde şair Rabbine seslenerek alçak, zalim, hain kimse bilmek istemektedir.

“Beni yanılma Rabbim. Ve kendime döneyim. Ve sana yöneleyim. Halim neyse bileyim.” (VC, s. 64).

“Ölen Çocuklar İçin” adlı şiirin son dizelerinde:

“Ey ilahi adalet

Böyle yalnız bırakmayacaktın bizi.” Diyen şair Allaha yakarmakta ve ondan adalet beklemektedir. (VC, s. 66).

“Anıların Yok Olmasın” adlı denemede

“Kalbimiz ve kafamız ilahi sevgi ve ilahi adalet boyutundan yoksun ise... güçsüz, savunmasız insanları öldürebiliriz.” (VC,s71). Dizelerinde Allah iman ve kadere iman duyguları dahilinde Allaha inanma değeri verilmektedir.

“Değerlendirilmek mi? Teşekkürler” adlı denemede evrendeki her şeyi tüm davranışlarımızı görüp değerlendiren yüce Yaratıcıdan bahsedilmiş, geri kalan değerlendirmelerin kayda değer olmadığı vurgulanmıştır:

“Her şeyimizi en ince ayrıntısına kadar gören ve değerlendiren birisi var. O, bizi değerlendirdiğini zannedenleri de değerlendiriyor. Varsa o, yoksa o. Gerisi fasa fiso” (VC, s. 82).

“Yağmur Hiç Dinmesin” adlı bölümde Allah’a inanma O’na sığınma ve güvenme duyguları hakimdir.

“Çaresiz değildi annesi vardı ümit vardı, gökyüzü vardı, kalbi vardı,
Allah vardı, çaresiz değildi.” (VC, s. 100).

Merhamet Değeri İle İlgili Bulgular

‘*Bir Merhamet Bin Çiçek*’ adlı bölümde, bölüm başlığından başlayarak içerikte de sevgi teması içerisinde merhamet değeri ağır basmaktadır:

“Dönüp içime bakıyorum

Bir merhamet

Bin çiçek

Yüz bin aşk

Bayramı seviyorum” (VC, s. 36).

Bağımsız ve Özgür Düşünebilme Değeri İle İlgili Bulgular

“*Olsaydım*” adlı bölümde:

“Ben çocuğum.

İçimde olan şeyleri dışımda da görmek istiyorum.

Yani aşk

Yani özgürlük istiyorum.” (VC, s. 37). Bu dizelerde kendi benliğini kabullenme ve ona göre isteklerde bulunma durumu, bağımsız ve özgür düşünebilme değeri vardır.

“*Özgürlük İçin Dilek*” adlı bölüm incelendiğinde:

“Ve burada ben

Ne zaman ne yapacağımı bilmiyorum

Özgürlük

Kendim için yalnızca özgürlük diliyorum.” (VC, s. 53). Özgürlük temasının işlendiği bu bölümde bağımsız ve özgür düşünebilme değeri vardır.

“*Yüreğim Kurallara Uymuyor*” adlı denemede geçen bir bölümde özgürlük duygusu ve bağımsızlık isteği ağır basmaktadır:

“Hayatımın her anını inceden inceye düzenlemek istemişler.cKuralları anlamsız bularak soru soranlar. Ve hayır diyenler için hapisaneler yapmışlar. Kurulmuş ve çizilmiş bir hayatın içine doğdum. Ama yüreğim kurallara uymuyor.” (VC, s. 87).

Sevgi Değeri İle İlgili Bulgular

“*Annemin Yüzüne Bakıyorum*” adlı bölüm incelendiğinde “*Denizin mavisi azalmışsa annemin yüzüne bakıyorum İnsanların birden fazla yüzü olduğunu görünce annemin yüzüne bakıyorum.*” (VC, s. 44).

Annenin sevgisi dünyadaki tüm eksiklikleri tamamlayacak ve bozulan şeyleri tamir edecek kadar güçlüdür. Bu dizelerde de anneye duyulan sevgi duygusu var.

“*Bir Çiçek Sana Açıyordu*” adlı şiirde Rahmetli Şair Cahit Zarifoğlu için yazılmış bu şiirde Şair Zarifoğlu’na duyduğu muhabbet ve özlemi dile getirmiş ve dini birtakım değerlerden bahsetmiştir.

“*Cennetteki ırmak, üstümüzdeki rahmet, Ellerimizdeki hayret... Fark ettin.*

Biz şimdi bıraktığın dünyadayız bir şey değişmedi Bombalar değişmedi

Acz dedin güzel şeyler söyledin canım Zarifoğlu” (VC, s. 88). Bu dizelerde bombalardan bahsederken arka planda barış ve huzurdan yana olma değeri olmakla birlikte ağır basan değer, sevgi değeridir. Ölen bir insana duyulan özlem sevgi duygusunun dışavurumudur.

Vatanseverlik Değeri İle İlgili Bulgular

“*İnmeyecek Bayrağım*” adlı bölümde

Ona gökyüzü

Ona rüzgâr benim

Ve benim, ona özgürlük şarkıları söyleyen.

Ben yaşadıkça bayrağım inmeyecek.” (VC, s. 60). Bu dizelerde bir ulusun hürriyet sembolü olan bayraktan bahsederek özgürlük duygusuna ve vatanseverlik değerine yer verilmiştir.

Sabırlı Olma Değeri İle İlgili Bulgular

“*Kimi Anlar Vardır Geçer*” adlı denemede hiçbir acının baki kalmayacağı anlatılmakta:

“*Oysa ne geçmeyen acı ne bitmeyen karanlık ne de ölmeyen insan vardır. Sevinç, aydınlık ve güzel adamlar umulmayan bir anda umulmayan bir yerden çıkar gelirler.*” (VC, s. 65).

Ümitvâr olununca tüm olumsuzlukların gideceğine atıfta bulunan yazar sabır değerini ön plana çıkarmıştır.

Mevlana İdris Zengin, “*Anılarım Yok Olmasın*” adlı şiirinde de dünyadaki savaşların, sömürgecinin ve mutsuzlukların sebebi olarak Batıyı sorumlu tutmaktadır. “*Maalesef silahları, bombaları, füzeleri insanlar üretti...*” Batının bilgisiyle ürettiği silahlarla insanların mutsuzluğuna sebep olduğunu vurgulamaktadır: “*Sivri akıllılar daha çok batıda ortaya çıktı. Ama akıllarını insanların mutluluğu için kullanmak yerine*

dünyayı ve insanları yok etmek için kullandılar.” (VC, s.72). Bu dizelerde açık bir şekilde batı eleştirisi vardır. Ayrıca barış ve huzurdan yana olma değeri vurgulanmaktadır.

Doğruluk ve Dürüstlük Değeri İle İlgili Bulgular

“*Soruların Anlamı Yok*” adlı bölümde bir insanın yalan söylemesinin havayı bile kirletecek kadar kötü bir enerji yaydığı anlatılmaktadır:

“Bir adam bir adama yalan söylüyor

Hava kirleniyor böylece.” (VC, s. 115). Bu dizelerde doğruluk ve dürüstlük değeri vardır.

Vay Canına kitabında yer alan değerlere ait bilgiler tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: Vay Canına’ da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Vay Canına	Allah’a inanma	24, 40, 56, 64, 66, 71, 82, 100
	Bağımsız ve Özgür	37, 53, 87
	Düşünebilme	
	Barış ve Huzurdan Yana Olma	20, 24, 33, 40,62, 68, 69
	Doğruluk Dürüstlük	115
	Duyarlılık	20,66, 75, 96
	İyimserlik	7
	Merhamet	36
	Sabırlı Olma	65, 72
	Sevgi	44, 88
	Sorumluluk	23
	Vatanseverlik	60

Tablo 6’ya göre Vay Canına kitabında toplam 10 farklı değere ait örnekler tespit edilmiştir. En sık rastlanan değer, 10 örnekle barış ve huzurdan yana olma değeridir.

Kuş Renkli Çocukluğum Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Herhangi bir değer tespit edilememiştir.

Tehlikeli Bir Kipat (Duvar Yazısı) Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Bu kitap yazarın duvar yazılarından ve bu yazılara uygun görsellerden oluşmaktadır. Kitaptaki duvar yazılarında çocuklara ve hayvanlara bolca yer verilmiştir. Kitapta sayfa numaraları yoktur.

Tespit Edilen Değerler

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“Vurmasaydınız çocuklar bakacaktı pencereden.” (TBK).

“En güzel bomba olmayan bombadır.” (TBK).

“Daha birkaç yıl önce kokulu gaz lambalarının sarı ve sıcak ışığı altında dedelerimizin, ninelerimizin anlattığı masalları yıldızlarla birlikte dinler, sonra yeryüzünü ve gökyüzünü kucagımıza alıp uykuya dalarlardık. Bu kadar çok bomba yoktu o zamanla, her şey bu kadar kolay eskimezdi.” (TBK).

“Savaşmak akıllıca bir şey değil biraz beklerseniz herkesin zaten öldüğünü görürsünüz.” (TBK).

“İyiler iyiydi. Kötüler iyinin kötüsü... Plastikti tabancalarımız; vurmaz, öldürmez, kıymaz, kıyamazdı yoksul ve kısa çizgilerimize.” (TBK).

Öz Eleştiri Yapma Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“Başkalarını değiştireceğim diye uğraşacağına kendini değiştirmeyi dene ve işe kulaklarından başla.” (TBK).

Nazik Olma Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“Hiçbir yanlış zorbalıkla düzeltilemez.” (TBK).

Sevgi Değeri

a. Doğa Sevgisi Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“Ağaç dikiyorum.” “Denize bakıyorum.” “Çiçek kokluyorum.” “Toprağı ve gökyüzünü izliyorum.” “Yağmurda ıslanıyorum.” (TBK).

b. Sevgi (Hayvan Sevgisi) ile İlgili Duvar Yazıları

“Kedilere ve köpeklere ve bütün hayvanlara iyi davranalım yoksa onlar da bizi bırakıp giderse insanlarla baş başa kalırız.” (TBK).

“Nasılsın hoş musun, Dolu musun boş musun, karga mısın kuş musun?” (TBK).

“İyi bir köpek asla ısırılmaz.” (TBK).

Allah’a İnanma Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“Allah’a inanıyorum.” (TBK).

“Ne kadar zor yeniden bir çocuk olmak Allah’ım... Çocukluk ne kadar uzak bir ülke şimdi Allah’ım.” (TBK).

Peygamber’e İnanma Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“Canım Peygamberim, sen hayatın boyunca bir çocuğu dövmedin ve azarlamadın.” (TBK).

Aile Birliğine Önem Verme Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“Evet artık her şey değişti. Bunu, evde televizyon karşısında birbiriyle hiç konuşmadan saatlerce duran annelerin, babaların, çocukların ve caddelerde hiç gülümsemeden akan kalabalığın yüzünden anlayabiliyorum.” (TBK).

- **Hoşgörü Değeri ile İlgili Duvar Yazıları**
- Farklı özelliklere sahip insanların birbirine ihtiyaç duydukları vurgulanmıştır:
- *“Siyah ya da beyazdan biri olmazsa diğeri görülemez.” (TBK).*

“Canım Peygamberim, sen hayatın boyunca bir çocuğu dövmedin ve azarlamadın ama bazı adamlar camide bize kızıyor ve bağırıyor onları sana şikayet ediyoruz efendim.” (TBK).

Duyarlılık Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“Şehirleri mahvettik bütün hayvanlar bizi terk edip gitti yalnızca kediler ve köpekler kaldı özellikle de kediler.” (TBK).

“Bir gün bir Kızılderili’ye rastladım ve bana Amerika’yı anlatmasını istedim. Öyle bir sustu ki her şeyi şıp diye anladım.” (TBK).

Doğruluk- Dürüstlük Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“Gizlinin ve saklının yeri yoktu hayatımızda, yüreklerimizin minik çarpıntılarında başka.” (TBK).

Dostluk Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“Yüzlerimizde heyecanın renkleri, avuçlarımızda insanlık haritaları, dolaşırız gülümseyen sıcak suretlerimizle sokaklarda.” (TBK).

İyilik Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“İyi bir amaç için de olsa kötü adam olmam.” (TBK).

Bağımsız ve Özgür Düşünme Değeri ile İlgili Duvar Yazıları

“Bir limonun yalnızca bir limon olarak anlaşıldığı ülke istiyorum.” (TBK).

“Hiç kimsenin düşüncelerini yasaklamayın.” (TBK).

Tehlikeli Bir Kipat kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Tehlikeli Bir Kipat’ta Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Tehlikeli Bir Kipat	Bariş ve Huzurdan Yana	Bu kitapta sayfa numaraları bulunmamaktadır.
	Olma (5)	
	Öz eleştiri Yapma	
	Nazik Olma	
	Sevgi (4)	
	Allah’a İnanma (2)	
	Peygamber’e İnanma	
	Aile Birliğine Önem Verme	
	Hoşgörü (2)	

Duyarlılık (2)
Doğruluk- Dürüstlük
Dostluk
İyilik
Bağımsız ve Özgür Düşünme
(2)

Tablo 7'ye göre Tehlikeli Bir Kipat kitabında toplamda 13 farklı değere ait örnekler tespit edilmiştir. En sık rastlanan değer, 5 örnekle barış ve huzurdan yana olma değeridir.

Ütüsüz Ayakkabılar Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Bu kitap içerisinde, Mutluluk Doktoru, Dünyanın En Uğur Böceği ve Trenleri Seven Adam adlı masallar incelenmiştir.

Mutluluk Doktoru Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Mutluluk Doktoru, Tuhaf rahatsızlıkları olan insanlar

Olay Örgüsü: Boynunda bir anahtarla hastalarını kabul eden doktor hastalarını ilaçsız tedavi etmektedir. Gelen hastaların şikayetleri bir adamı görünce sinirlerin bozulması, fare sesinden rahatsız olma gibi şikayetlerdir. Doktor hepsini iyileştireceğini söyleyerek ileriki bir tarihte gelmelerini söyler. Hastalar geldiklerinde iyileşmiş olurlar. Fakat bir süre sonra rahatsız oldukları şeyleri özlemeye başlarlar. Doktor ona da çözüm bulur. Doktor bir gün şehirden ayrılmaya karar verir. Boynundaki anahtarı hastalara bırakır. O gittikten sonra anahtarla arka odanın kapısını açan hastalar rahatsız oldukları şeylerin bu odada kilitli olduğunu görürler.

Tespit Edilen Değerler

Özgüven Değeri İle İlgili Bulgular

Doktorun tüm hastalarına onları ilaç kullanmadan iyileştireceğini, belli bir süre bekletip gerisini ona bırakmalarını söylemesi kendine ne kadar güvendiğini göstermektedir.

“ ‘Ben hiçbir hastama ilaç kullanmam.’ Dedi doktor.” (MD, s. 112).

Dünyanın En Güzel Bombası Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Bir bomba, iki küçük çocuk, mühendis ve işçiler

Olay Örgüsü: Bir bomba, mühendisler ve işçiler tarafından üretilip patlatılacağı zamana kadar beklemesi için ormana bırakılır. Bomba, gücünün farkında olduğu için çok gururludur. Kendisiyle iftihar ederek beklerken bir gün ormana iki çocuk gelir. Çilek toplarken birbirleriyle sohbet eden çocuklar komşularına da çilek götürceklerinden bahsederler. O sırada bombanın ne olduğunu bilmeden ona çok yaklaşırlar. Bomba ise bir anda düşünmeye başlar, kendisi patlatıldığında olacaklar gözünde canlanır: Çocukların minik ayakkabılarını havaya uçarken annelerini ise ağlarken hayal eder. Gece olunca ormanın derinliklerinden bir patlama sesi duyulur. Bomba bir karar verir ve kimseye zarar vermeden kendi kendini imha eder. O yüzden bu bomba, dünyanın en güzel bombasıdır.

Tespit Edilen Değerler

Paylaşımçı Olmak Değeri İle İlgili Bulgular

İki çocuk ormanda bombanın olduğu yerde çilek toplarken çocuklardan küçük olan büyüğe sorar:

“*Komşumuzun çocuğuna da veririz değil mi abi?*”

“*A tabi ki..*” (DEGB, s. 46).

Fedakarlık Değeri İle İlgili Bulgular

Bombanın insanlara zarar vermemek için kendini yok etmesi fedakarlık değerine vurgu yapmaktadır.

“*Bomba bir an annenin gözyaşlarıyla ıslandığını hissetti ve işte o anda müthiş bir karar verdi... Gecenin ortasında büyük bir patlama duyulduğunda kimse buna bir*

anlam verememişti. Ama sabah herkes, ormandaki gizli bir bombanın kendi kendine patladığını öğrenince çok şaşırıldı.” (DEGB, s.50).

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Masal, konusu itibariyle bir bomba patladığında çevresinde oluşan acı tabloyu gözler önüne sermekte, en güzel bombanın kimseye zarar vermeden yok olan bomba olduğuna dikkat çekmektedir. Hikayenin sonunda yazar bu hikayeyi bundan sonra yapılacak tüm bombalara anlatmak istediğinden bahsederek barış ve huzurdan yana bir ileti vermektedir. (DEGB, s.50).

Trenleri Seven Adam Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Trenleri Seven Adam, Berberler

Olay Örgüsü: Her yere yalnızca trenle giden bir adam bir gün bir şehre gelir, dolaştıktan sonra berbere gidip kibar bir şekilde tıraş olmak istediğini söyler. Berber memnuniyetle tıraş ettikten bir gün sonra adam 1 aylık sakalla berbere yeniden gelince berber dehşete düşer. Bu böyle 3 gün sürdükten sonra berber dükkanını kapatır. Şehirdeki tüm berberlere giden adam hepsinin dehşete düşmesine ve dükkanlarını kapatmalarına sebep olur. Bir gün şehirdeki tüm berberler toplanıp dükkanlarını geri açabilmek için adamı ortadan kaldırma planı yaparlar ve onu öldürmeye karar verirler. Nitekim adamı öldürüp şehrin dışına gömerler. Fakat adam bir gün sonra sapsağlam geri gelir. On gün boyunca adamı öldürüp gömerler sonra her gün bir organını ihtiyacı olan birine nakletmeye başlarlar. İnsanlar adamın organlarıyla sağlığına kavuşur. Adam her defasında canlı ve sapsağlam bir şekilde geri gelir. Olanlar tüm dünyaya yayılır ve berberler insanlığa tıp adına iyilik yaptıklarının farkındadırlar. Bir gün adam trene binip gözden kaybolur ve bir daha gelmez. Adam kaybolduktan sonraki bir yıl doğan bütün çocuklar sakat doğar.

Tespit Edilen Değerler

Kitapta, organ bağışının tıp açısından insanlara faydalı bir iyilik olduğuna dikkat çekilmiş olsa da bunların hepsi kötülük amaçlı cinayet ürünü bir iyiliktir. Ana karakterin nazikliği dışında çocuk okuyucunun yorumlayabileceği ve özümseyebileceği bir değer tespit edilememiştir.

Nazik Olmak Değeri İle İlgili Bulgular

Trenleri seven adam berbere her girdiğinde kibar bir izlenim bırakmaktadır

“*Bayım beni tıraş eder misiniz?*” (TSA, s.78).

Ütüsüz Ayakkabılar kitabında yer alan değerlere ait bilgiler tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Ütüsüz Ayakkabılar’ da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Ütüsüz Ayakkabılar	Paylaşımçı Olmak	46
	Fedakârlık	50
	Barış ve Huzurdan Yana Olmak	50
	Özgüven	112
	Nazik Olmak	78

Tablo 8’e göre Ütüsüz Ayakkabılar kitabında toplam 5 değer vardır. Bu değerlere ait birer örnek tespit edilmiştir.

Sufi ile Pufi Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Ayça, Sufi, Pufi

Olay Örgüsü: Masalın kahramanı Ayça, 6 yaşında bir çocuktur. Ayça’nın Sufi ile Pufi adında ikiz erkek ağabeyleri vardır. Sufi dürüst iyi niyetli bir karakterken, Pufi dolambaçlı yolları seven, kurnaz bir çocuktur. Bu iki kardeş bir gün ekmek almaya gider. Eve önce gelecek olana babaları ödül vereceğinden yarışır. Sufi önce gelir. Pufi bir türlü eve gelmez. Sonradan öğrenirler Pufi yarışı kazanmak için taksi tutar. Hızlı gelmesi için paniklettiği taksi şoförü kaza yapar. Pufi de yaralanır. Daha sonra erken uyuma yarışı yaparlar. Pufi bu sefer de uyumamak için gözlerine Japon yapıştırıcısı sürer ve başını derde sokar. Masalın devamında da olaylar benzer şekilde devam eder. Pufi hile yaparak kazanamamayı temsil etmektedir. Sufi ise iyi niyetli yarışçısıdır.

Tespit Edilen Değerler

Duyarlılık Değeri İle İlgili Bulgular

Ayça, insanların doğanın doğal dengesini bozmasına anlam verememekte ve toprağın insanlar tarafından bozulmasına, yüksek binalar yapılmasına öfkelenmektedir:

“Yediğimiz ne varsa topraktan yetiştiğini söylüyorlar, sonrada toprağı yok edip yerine asfalt döküyor ve aptal binalar yapıyorlar. Gel de canavar olma.” (SİP, s. 21).

Nazik Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Mahallenin belge işlerini gören belgeci adama canavarlık belgesi almak için giden Ayça, adamın özverili davranışlarından etkilenir ve ona kibar davranır:

“Bir şey söylemek istemiyordum. Ama benim için bu kadar zahmet edip yorulan adamın yanağına minik bir öpücük kondurmadan edemedim. ‘Ve hoşça kal belgeci adam’ deyip küçük odadan ayrıldım.” (SİP, s. 141).

Sevgi Değeri İle İlgili Bulgular

İkiz erkek kardeşler Sufi ile Pufi ve Ayça arasında kardeş sevgisi işlenmiştir:

“İkisi de şeker çocuktur ama herkes onları karıştırır. İkizdirler çünkü. Sesleri, dudakları, gözleri, her şeyleri birbirine benzer. Yaş toplamları yirmi ikidir. İlkokul son sınıfta okuyor ve beni çok seviyorlar. Ben onların biricik Ayça’sı, kız kardeşiyim.” (SİP, s. 13).

Sufi ile Pufi kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: Sufi ile Pufi’ de Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Sufi ile Pufi	Duyarlılık	21
	Nazik Olma	141
	Sevgi	13

Tablo 9’a göre Sufi ile Pufi adlı kitapta toplam 3 farklı değerden birer adet değer örneği tespit edilmiştir.

2.1.2. Yazarın Seri Kitaplarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Yazarın seri halinde basılan eserleri; Tuhaf Adamlar Serisi, Başka Çocuklar Serisi, Acayip Hayvanlar Serisi ve Hayvanlar İş Başında Serisi Olmak Üzere 4 bölüme ayrılır. İlk Olarak Tuhaf Adamlar Serisi incelenecektir.

Kuş Adam Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kuş adam

Olay Örgüsü: Masalın kahramanı olan adam, her şeyden çok çabuk sıkılan biridir. Canının sıkılması geçsin diye yaptığı tüm işler artık bir işe yaramamaktadır. Gazete okumak, yeni bir şeyler satın almak gibi değişikliklerle can sıkıntısını gidermeye çalışsa da başarılı olamaz ve daha radikal bir değişikliğe gitmek ister. Ve kuş olmaya karar verir.

Tespit Edilen Değerler:

İyimserlik Değeri İle İlgili Bulgular

Masalın kahramanı, bir hedef belirlediğinde olumsuzlukların ve eksikliklerinin kendisini yıldırmasına izin vermeyen bir karakterdir. Eksikliklere takılıp kalmamakta ve her şeyi pozitif değerlendirmektedir:

“Kanadı yoktu ve bu sebeple hiç uçamıyordu adam. Ama uçamayan kuşlar da yok muydu sanki? Vardı tabi. Adam uçamayışını dert etmedi.” (KA, s. 17).

Kuş Adam kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10: Kuş Adam’ da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Kuş Adam	İyimserlik	17

Tablo 10’a göre Kuş Adam adlı kitapta toplam 1 değer örneği tespit edilmiştir.

Düşünen Adam Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Düşünen Adam, Mahalledeki İnsanlar

Olay Örgüsü: 60 yaşında bir adam, yaşlandıkça sürekli sesli düşünmeye başlar. Sesli düşündüğünün farkında olmayan bu adam bir kasaba girse, bir çocuk görse, onlar hakkında içinden geçirdiklerini farkında olmadan sesli konuşur. Bu durum da onun insanlar tarafından dışlanmasına yol açar. Sesli düşündüğünü fark etmeyen insanlar onun açık sözlülüğü abarttığını düşünür ve adamı tek başına bırakırlar.

Tespit Edilen Değerler:

Empati Değeri İle İlgili Bulgular

Çocukların yanından geçerken çocukların da bir gün kendisi gibi yaşlanacaklarını düşünmelerini isteyen düşünen adam aynı zamanda onların oyun oynamalarına gülmelerine de destek olmakta onları anladığını ifade etmektedir. Burada düşünen yaşlı adam ve çocuklar arasında karşılıklı bir empati durumu vardır:

“Bir gün gelecek siz de benim gibi ihtiyarlayacaksınız, oynayın çocuklar oynayın, kimseyi dinlemeyin. İçinizden geldiği gibi oynayın. Hatta terli terli su için. Boş verin büyükleri, onlar sizi anlamaz ki...” (DA, s. 11).

Düşünen Adam kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: Düşünen Adam’ da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Düşünen Adam	Empati	11

Tablo 11’e göre Düşünen Adam adlı kitapta toplam 1 değer örneği tespit edilmiştir.

Tersine Adam Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Tersine adam, Anne, baba,

Olay Örgüsü: Tersine adam 60 yaşında doğup geriye doğru yaşamaya başlar. Tersine adam doğduğunda 30 yaşında olan anne ve babası hayretler içinde bayılır. Hayatı tuhafliklarla dolu bu adam solak olduğundan sağ eliyle yazı yazar, akşamları

kahvaltı edip sabahları akşam yemeği yer, kışın tişört giyer, yazın ise kaşkol takar, köpek gördüğünde ısırarak için peşinden gider. Sevdiği yemekleri yiyemez, sevmediği yemekleri ise yemek zorunda kalır. Bu adam her şeyi normalin tam tersi yaşar. 15 yıl sonra 45 yaşına geldiğinde yolda babasıyla karşılaşır ikisi de 45 yaşındadır ikisi de hüzünlendir ama babanın kafası çok karışıktır 15 yıl sonra baba 60 yaşında olacakken tersine adam 30 yaşında olacaktır. Tersine adam babasına ölürse cennete gidip kendisini orada beklemesini söyler çünkü o yıllarda kendisi bebek olacağı için günahsız ölecek doğrudan cennete gideceğini düşünür. Baba oğul yaş probleminde dair tuhaf bir sohbet ettikten sonra baba oğluna eve gitmeyi teklif eder. Birlikte eve gittiklerinde anne sevinçten çığlık atar. Yıllar sonra oğluna kavuşan kadın, onun karnını doyurur ve uyurken merhametle onu izlerler.

Tespit Edilen Değerler

Allah'a İnanma (Allahın kudretine inanma) Değeri İle İlgili Bulgular

Tersine adam ve babasının ölüm ihtimaline dair konuşmaları sırasında tersine adam şöyle söyler:

“Biliyorsun Allah için hiçbir şey zor değil. O isterse olur. (TA, S. 34).

Ahirete İnanma Değeri İle İlgili Bulgular

Tersine adam, babasının ölümünden bahsederken ölümden sonraki hayattan bahseder, çocukların günahsız olduğu için cennete gittiğine dikkat çekerek şunları söyler: *“Sen belki 60 yaşında öleceksin. Ölürsen cennete gitmeni ve beni orada beklemeni isterim. Çünkü sanıyorum ki ben çocuk olarak öleceğim için doğrudan cennete gideceğim.” (TA, S.34).*

Şefkat Değeri İle İlgili Bulgular

Yıllar sonra oğlunu birden evinin kapısında gören anne sevinç çığlığı atar annenin şefkati ağır basan cümlesi ise şudur:

“Oğlum şimdiye kadar nerdeydi? Şunun haline bak. Siz şimdi açsınızdır da. Hadi bakalım hemen sofraya...” (TA, S. 36).

Merhamet, Sevgi Değerleri İle İlgili Bulgular

Tersine adam uyduktan sonra annesi ve babası yaşları aynı olmasına rağmen onu izlerken bir anne babanın 5 yaşındaki evladına olan sevgisiyle bakarlar. Annenin babaya söylediği şu sözleri merhamet ve sevgi duygusunu barındırıyor:

“Ne mi diyorum? Ne diyebilirim ki... Şunun yüzüne baksana... ne kadar masum..!” (TA, s. 38).

Tersine Adam kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: Tersine Adam’ da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Tersine Adam	Allah’a İnanma	34
	Ahirete İnanma	34
	Şefkat	36
	Merhamet	38
	Sevgi	38

Tablo 12’ye göre Tersine Adam adlı kitapta toplam 5 farklı değerden birer örnek tespit edilmiştir.

Dokuz Düğmeli Adam Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Dokuz Düğmeli Adam, Parkta oynayan çocuklar

Olay Örgüsü: Çocukların oynadığı bir parka bir gün bir adam gelir. Adamın tişörtünde dokuz düğme vardır. Başta fark edilmeyen bu adam düğmelerini sırayla açmaya başladığında garip olaylar meydana gelir. İlk düğmeyi açtığında şaşkınlık başlar, ikinci düğmede kar yağmaya başlar, üçüncüde güzel yemekler gelir, dördüncüde harika bir müzik derken dokuzuncu düğmede çocukların kaybettikleri sevdikleri geri gelir. Sonra adam düğmeleri kapattıkça da her şey geri gider. Sevilen nesne ya da canlıların değerini bilmek teması hakim olan bu masal her şeyin en başa dönmesiyle sona erer.

Tespit Edilen Değerler:

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

Parkta oynayan çocukların çok sevdiği arkadaşları trafik kazasında ölür onu yeniden karşılarında görünce çok sevinirler burada çocuk okuyucu, dostlarımızın yaşarken kıymetini bilmek gerektiği, onları bir gün kaybedeceğimiz gerçeği ile yüzleşir

“Şu küçük çocuk, parktaki tüm çocukların çok sevdiği ve fakat daha geçen ay trafik kazasında kaybettikleri arkadaşlarıydı. Rüya mıydı bunlar?” (DDA, s. 21).

Sevgi Değeri İle İlgili Bulgular

Özlem duyulan kişilere kavuşmak, onlara sarılmak büyük bir sevginin dışavurumudur:

“Parktaki çocuklar büyük bir sevinçle koşup bu kaybettikleri yakınlarına sarıldılar.” (DDA, s. 22).

Dokuz Düğmeli Adam kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 13’te verilmiştir.

Tablo 13: Dokuz Düğmeli Adam’ da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Dokuz Düğmeli Adam	Dostluk	21
	Sevgi	22

Tablo 13’e göre Dokuz Düğmeli Adam adlı kitapta toplam 2 farklı değerden birer örnek tespit edilmiştir.

Masal Alan Adam Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Bu masal, “Çın Çınlı Masal Sokağı” adlı kitabın içinde de yer almaktadır.

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Köylüler, Masal Alan Adam.

Olay Örgüsü: Elllerinde bir masal torbası bir de para torbası olan bir adam bir gün bir köye gelir. Köylüler merakla bu adamı izler. Torbalardan biri dolu biri boştur. Bu adam köylülere boş torbaya masal anlatıp dolu torbadan altın alabileceklerini söyler. Böylelikle masal satın almış olur. İnsanlar altın kazanmak için sıraya dizilir ve bildikleri tüm masalları boş torbaya anlatırlar. Altın sahibi olan köylüler bildikleri tüm masalları kaybettikleri için çok pişman olurlar ve o yıl yan köyden masal dinlemeye giderler.

Tespit Edilen Değerler: belirgin bir değere rastlanmamıştır.

Para Dağıtan Adam Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

(Bu masal Ütüsüz Ayakkabılar masal kitabında da yer almaktadır.)

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Siyah Kaşkollü¹ adam, şehirdeki işe giden insanlar, sağır adam, astronotlar

Olay Örgüsü: Çok büyük bir şehirde iki katlı bir eve taşınan siyah kaşkollü bir adam her gün evin önünde sandalyeye oturur, yoldan geçen insanları izler. Bir sabah ailesine bakmak için işe giden bir adamı durdurup ona bir tomar para verir ve adam evine dönüp bir daha da çalışmaz. Günler ilerledikçe yoldan geçen herkese para dağıtan adamın ünü duyulur kocaman bir kuyruk oluşur. Adam herkese para dağıtır ve insanlar çalıştıkları işi bırakırlar. Herkes zengin olunca kimse çalışmaz; hastaneler, okullar iş yerleri kapanır, siyasi otoriteler işlemez olur. İnsanlar sadece uyurlar ve hiçbir yayın yapılamadığı için de birbirinden bihaber yaşamaya başlarlar. Astronotlar dünyaya dönüp bu hali görünce şok olurlar, Artık paranın satın alacağı hiçbir şey kalmayınca bazı insanlar köylere yerleşir orada tarım yaparak üretime geçerler. Para dağıtan adam ise şehirde tek kalır. Bir gün bir adamla karşılaşır bu adam sağır olduğu için hiçbir şeyi duymamış, şehirde kalmıştır. Daha sonra insanlar şehre gelip tüm paralarını öfkeyle yırtarlar. Siyah kaşkollü adam o gün perdesini kapatır ve bir daha asla açmaz.

Tespit Edilen Değerler:

İyilik Yapmak Değeri İle İlgili Bulgular

Masalın başında para dağıtmanın abartılmadığı, insanların aşırı paraya sahip olmaya başlamadığı zamanlarda siyah kaşkollü adamın, çocuklarına bakmak için çalışmaya giden adama para vermesi iyilik yapmak değerini temsil etmektedir.

“Evde çocuklarım var ve onların yaşaması lazım...”

O zaman siyah kaşkollü adam sandalyesinden kalktı ve cebinden bir tomar para çıkartarak adama uzattı.” (PDA, s.58)

Çalışkanlık Değeri İle İlgili Bulgular

¹ Para Dağıtan Adam adlı eserde yazar, kaşkol kelimesine gelen yapım ekini “-lu” şeklinde değil “-lü” şeklinde kullandığı için alıntı yapılırken bu kelime, yazarın tercih ettiği şekliyle yazılmıştır.

Masalın ana fikri düşünülürken okuyucuya, çalışmadan kazanılan paranın insanları tembelleştirdiği, çalışan insan sayısı azaldığında üretimin, hizmetin durduğu, insanlar arası iletişimin koptuğu ve kimsenin kimseye faydasının olmadığı iletilmektedir. Dolayısıyla para kazanmak için değil insanlığa faydalı olmak için çalışkan olmak değeri verilmektedir.

Para Dağıtan Adam kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14: Para Dağıtan Adam’ da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
	İyilik Yapmak	58
Para Dağıtan Adam	Çalışkanlık	-

Tablo 14’e göre Para Dağıtan Adam adlı kitapta toplam 2 değerden birer örnek vardır.

Yağmurlu Şehirdeki Adam Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: 52 yaşında bir adam

Olay Örgüsü:

Yağmurlu Şehirdeki Adam masalında masalın kahramanı 52 yaşında bir adamdır. Bu adam şemsiyesiz yaşayan, hiç kimsenin olmadığı bir kasabada yaşıyor ve kendisinin şemsiyesi yoktur. 52 bahar görmüş olan bu adam hayatta hiçbir şeyden şikayet etmez, yağmuru ve hayatı çok sever. Hayatta yalnızca iki şey bilir ve tüm bildiği bu iki şeyi her gördüğü insana anlatır. Bunlar: “Gazete okurken öksürüyorum” ve “Ormanın derinliklerinden bir geyik sesi duyuyorum.” dur. Bir gün şehirdeki insanlar onun bu sözlerinden bıkar ve adamı şehrin dışına atarlar.

Tespit Edilen Değerler

İyimserlik Değeri İle İlgili Bulgular

52 Yaşındaki adamın, hayatta hiçbir şeyden şikayet etmemesi, hayatı ve yağmuru sevmesi iyimser bir tutum örneğidir:

“Bu adam, hayatın hiç de şikayet edilecek kadar kötü olmadığına inanırdı. Şehrin en çok ıslanan adamı oydu. Yağmuru seviyordu.” (YŞA, s. 5).

Yağmurlu Şehirdeki Adam kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15: Yağmurlu Şehirdeki Adam’ da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Yağmurlu Şehirdeki Adam	İyimserlik	5

Tablo 15’e göre Yağmurlu Şehirdeki Adam kitabında yalnızca iyimserlik değerine ait 1 örnek vardır.

Saçları Dökülen Adam Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

(Bu masal, “Kirpiler Şapka Giymez” adlı masal kitabının içinde de yer almaktadır.)

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Saçları Dökülen Adam

Olay Örgüsü: Saçları sürekli dökülen bir adam bu duruma çok üzülmeğe bu yüzden de türlü yöntemler denemektedir. Yemediği meyve, bitki kalmayan bu adam saçlarının dökülme sebebi olarak yerçekimini görmektedir ve yerçekimine meydan okumaya karar verir. Saçlarını geri kazanmak için her şeyi göze alan bu adam bir gün yolda yürürken bir kuyuyu fark etmez ve o kuyuya düşer. Bir daha da bu kuyudan çıkamaz.

Tespit Edilen Değerler:

Sabırlı Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Başımıza gelen musibetlere sabırlı olmak ve kabullenmek gerektiği iletisini veren bu kitapta saçları dökülen adam sabredememiş ve mevcut durumundan kurtulmak için dur durak bilmemiştir. Bunun sonucunda da özgürlüğünden, canından olmuştur:

“ Elinde kerpeteniyle yerçekimine doğru koşarken, yolunun üzerindeki derin kuyuyu fark etmemişti. Adam o kuyuya düştü ve bir daha çıkamadı.” (SDA,

s. 59).

Saçları Dökülen Adam kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16: Saçları Dökülen Adam’ da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Saçları Dökülen Adam	Sabırlı Olma	59

Tablo 16’ya göre Saçları Dökülen Adam kitabında toplam 1 değer örneği vardır.

Televizyonları Bozulan Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

(Bu masal “Kırpılar Şapka Giymez” adlı masal kitabının içinde de yer almaktadır.)

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Sinirli Bir Adam, Şehirde yaşayan insanlar

Olay Örgüsü: Bir şehirde insanlar saatlerce televizyon izlemektedir. bir gün bu şehirde yaşayan aşırı sinirli bir adamın sinirleri, şehirdeki tüm televizyonların bozulmasına neden olur. Bu sinirli adamı şehirden atmam isterler ama başaramazlar. Teknolojinin ölçsüz kullanımının eleştirildiği bu kitap çocukların televizyon başında saatlerce kalmaması gerektiği iletisini vermektedir.

Tespit Edilen Değerler

Saygı Değeri İle İlgili Bulgular

Yaşlı ve sinirli adamın evine giren insanlar onu rahatsız etmekte onun özel alanına saygı duymamaktadır:

“... Çekip gidin evimden, özel hayatıma karışmaya ne hakkınız var...”

(TBS, s. 39).

Televizyonları Bozulan Şehir kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17: Televizyonları Bozulan Şehir’de Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
------------	----------	----------------

Tablo 17'ye göre Televizyonları Bozulan Şehir kitabında toplam 1 değer örneğine rastlanmıştır.

Profesör Haşır Huşur Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Profesör Haşır Huşur, Kopya Profesör, Kopya Timsah ve Kopya Sansar, Geyik, Karınca, Çocuk ve Kedi.

Olay Örgüsü: Oldukça düzensiz ve unutkan bir adam olan Profesör Haşır Huşur, hayvanları kopyalamaya çalışır. Çalışmaları sonucunda kopyalamayı başarır. Ancak kopyaladığı hayvanlar da birçok canlıyı kopyalamaya kalkınca dünya bir kaosa kapılır. Bir tim kopyalanan hayvanları dünyanın dışına gönderince bütün olumsuzluklar ortadan kalkar.

Tespit Edilen Değerler:

Çalışkanlık Değeri İle İlgili Bulgular

İstediği hedefe ulaşana kadar titiz bir çalışma gerçekleştiren Profesör çok çalışkan bir karakterdir:

“Çalışıyordu Profesör Haşır Huşur çalışıyordu. Günleri günlere, haftaları haftalara, formülleri formüllere aktarıyordu.” (PHH, s. 7).

Profesör Haşır Huşur kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 18'de verilmiştir.

Tablo 18: Profesör Haşır Huşur'da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Profesör Haşır Huşur	Çalışkanlık	7

Tablo 18' e göre Profesör Haşır Huşur kitabında toplam 1 değer örneğine rastlanmıştır.

(Bu bölümde Acayip Hayvanlar Serisi incelenecektir.)

Romantik Tilki Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Tilki

Olay Örgüsü:

Bu masalın kahramanı bir tilkidir. Yaşlı bir andız ağacının dibindeki menekşe için her gün masallar okuyan bu tilki her sabah minik menekşenin yanında saygıyla eğilir. Bir gün ormanda gezen iki çocuk menekşeyi kopartır. O anda tilkinin kalbi acıyla dolar. Çocukları takip eden tilki bardağa konan menekşeyi çocukların evinin penceresinden izler, onu orada da yalnız bırakmaz. Masallarını orada anlatmaya devam eden tilkinin masallarını tüm mahalle dinlemeye başlar.

Tespit Edilen Değerler:

Nazik Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Tilkinin çiçeğe olan muhabbeti, saygı ve sevgi duygularıyla birleşerek ona kibar bir şekilde davranmasına yol açar:

“Çünkü tilki, her sabah küçük menekşenin yanına gelip önünde saygıyla eğilir ve ‘Mutlu sabahlar efendim!’ deyip giderdi.” (RT, s. 7).

Romantik Tilki kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: Romantik Tilki ‘de Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Romantik Tilki	Nazik Olma	7

Tablo 19’ a göre Romantik Tilki kitabında toplam 1 değer örneğine rastlanmıştır.

Kardan Tavşan Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kardan Tavşan, Çocuklar

Olay Örgüsü: Bir gün bir şehre kar yağmaya başlar. Çocuklar eldivenlerini alıp sokağa dökülür. Birlikte kardan tavşan yapmaya başlarlar. Kardan tavşan mutlu olsun diye de ona kardan havuç, kardan ağaç yaparken koca bir orman yaparlar. Bu ormanın içinde kardan tavşanı mutlu ettikçe kendileri de mutlu olan çocuklar gözlerden uzak bir şekilde bu oyunu devam ettirir ve kardan ormanın içinde günlerce mutlu yaşarlar.

Tespit Edilen Değerler

Yardımlaşma ve Dayanışma Değeri İle İlgili Bulgular

Çocukların kardan tavşan yaparken iş bölümü yapmaları ve kar toplarken birbirlerine yardım etmeleri paylaşım ve yardımseverlik duygusuna hitap etmektedir:

“Çocuklardan biri kırmızı montunun cebinden iki zeytin çıkardı. Bunlar gözleri oldu tavşanın... Başka bir çocuk kardan bir ağaç yaptı tavşanın yanı başına... Başka bir çocuk kardan bir havuç yaptı.” (KT,s. 10-11).

İyilik Yapmak Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuklar kardan tavşanın mutlu olması için onun ihtiyaç duyduğu nesnelere yapmaya başlarlar. Ona iyilik yaptıkça da bundan mutlu olurlar:

“Çocuklar kardan tavşanın sevincini çoğaltmak istediler.kardan bir ağaç daha, bir ağaç daha... sonra küçük bir kardan orman yaptılar. Bir sürü kardan havuç. Hepsini kıtırdattı kardan tavşan...” (KT,s. 11). Burada iyilik yapmanın mutluluk kaynağı olduğu iletisi verilmektedir.

Kardan Tavşan kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20: Kardan Tavşan’da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
	Yardımlaşma ve Dayanışma	10-11
Kardan Tavşan	İyilik Yapmak	11

Tablo 20’ye göre Kardan Tavşan kitabında toplam 2 değere ait örnek tespit edilmiştir.

Kuşkucu Horoz Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Horoz,

Olay Örgüsü: *Kuşkucu Horoz* masalında masalın kahramanı bir horozdur. Bu horoz da hayattaki her şeyden kuşku duymakta, her şeyi sorgulamaktadır. Öyle ki tavukların tavuk olduğundan, ağaçların ağaç olduğundan ve hatta kendisinin bir horoz olduğundan bile kuşkulandır. Bazen sabah doğan güneşin portakal olduğunu düşünmektedir. Bir gün dünyanın dönüşü ile ilgili kuşkular geliştirir ve bir karar verir: Dünya dönüyorsa bunu mutlaka görecektir. Gidebileceği en yüksek yerlere gidip dünyayı izleyen horoz, dünyanın dönmediğine tam karar verecektir ki radyoda uzaya bir roket fırlatılacağını duyar ve vazgeçer. Dünya dönüyorsa bunu anlamının yolu dünyanın dışına çıkıp dünyaya oradan bakmaktır. Bir şeyi görebilmenin en iyi yolu, o şeyi görebilecek uzaklıkta olmaktır. Horoz_ roketle birlikte uzaya gider. Ve giderken insanlar aşağıda ıslık çalar, onu alkışlarlar ama horozun umurunda bile olmaz.

Tespit Edilen Değerler:

Bağımsız ve Özgür Düşünebilme Değeri İle İlgili Bulgular

“Horozun düşüncesine göre dünya dönüyorsa bunu anlamının en sağlıklı yolu dünyanın dışına çıkmak ve dünyaya oradan bakmaktır. Kuşkucu horoz hiç de haksız sayılmazdı. Bir şeyi görmenin en iyi yolu, o şeyi görebilecek uzaklıkta olmayı gerektirir. Karpuz çekirdekleri karpuzu göremezler...” (KH, s. 13). Bu paragrafta; bağımsız ve özgür düşünebilme değerlerine yer verilmiştir.

Alçakgönüllülük

“Aşağıdaki insanlar ıslık çaldılar, bağırıp çağırdılar, alkışladılar... Ama bunlar horozun umurunda değildi.” (KH, s. 16). Burada Mütevazılık ön plandadır.

Kuşkucu Horoz kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21: Kuşkucu Horoz’da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Kuşkucu Horoz	Bağımsız ve Özgür	13
	Düşünebilme	
	Alçakgönüllülük	16

Tablo 21'e göre Kuşkucu Horoz kitabında toplam 2 değere ait örnek tespit edilmiştir.

Filozof Köpek Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Biri kız biri erkek iki kardeş ve Sisi Adlı Köpek

Olay Örgüsü: İki kardeş arkadaşlarının evinde ders çalıştıktan sonra gece yarısı evlerine dönerken kardeşlerden biri elindeki ansiklopediyi onları kovalayan köpeğin başına fırlatır. Ve köpek birden bire ilginç bir şekilde ansiklopedideki tüm bilgileri öğrenmiş olur. Köpek konuşmaya başlar ve her ne sorulursa bilimsel bir şekilde cevaplar verir. Köpek bir süre sonra mahallenin bilgini haline gelmiştir. Bilgi araştırmak isteyen herkes köpeği görmeye gelir. Bunu duyan zengin bir ailenin çocuğu daha akıllı bir köpeğe sahip olmak ister ve babasına dünyanın tüm bilgilerini içeren bilgisayar aldırır Bu bilgisayarı da kendi köpeğinin başına indirir. Ancak onun köpeği ölür. Çocuk yaptığına çok üzülür. Tüm çocuklar yas tutar. Hüzünlenir.

Tespit Edilen Değerler:

Çalışkanlık Değeri İle İlgili Bulgular

“Birisinin elinde kalın bir ansiklopedi vardı. Arkadaşlarının evinde ders çalışmışlar ve epeyce yorulmuşlardı...” (FK, s. 5). Burada bilgiyi uygun kaynaklardan araştırma ve çalışkanlık değeri sezdirilmektedir.

Sevgi Değeri İle İlgili Bulgular

Sisi'ye duyulan sevgi, onun ölümüyle vefa ve özlem duygularına dönüşür:

“Sisi'nin cenaze törenine yüzlerce çocuk ve çok sayıda köpek katıldı. Herkesin yüzünde bir hüznün vardı.” (FK, s. 22).

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

“*Bilgin köpek kısa bir konuşma yaptı ve Sisi’yi asla unutmayacaklarını söyledi.*” (FK, s. 22). Bu bölümde, vefa duygusundan beslenen bir dostluk gözler önüne serilmiştir.

Filozof Köpek kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22: Filozof Köpek’te Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Filozof Köpek	Çalışkanlık	5
	Sevgi	22
	Dostluk	22

Tablo 22’ye göre Filozof Köpek kitabında toplam 3 değere ait örnek tespit edilmiştir.

Dünyanın En Uğur Böceği Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Uğur Böceği, Tembel Tilki, Ayı, Eşek, Tavşan, İnek, Kaplan, baykuş vb. hayvanlar, 2. Uğur Böceği, Bir Çocuk

Olay Örgüsü: Uğur Böceği bir tilkinin burnuna konar ve tilki ondan dünyanın tüm tavuklarını diler. Uğur Böceği, kendisi için imkansız olan bu dileği yerine getirmeden uçup gider. Sırayla gördüğü tüm hayvanlar tilki gibi abartılı dileklerde bulunur. Daha sonra saçları uzamış bir çocukla karşılaşır. Çocuk hayvanların aksine kendisi için hiçbir dilekte bulunmaz Uğur Böceği’ne bir bombanın nelere sebep olduğunu bilip bilmediği gibi sorular sorar. Arkadaşı olduğunda onu hiç bırakmamasını önerir. Çocuk çok üzgün ve ağlamaktadır. Uğur Böceği, çocuğa bir şey dileyip dilemeyeceğini sorduğunda ise Uğur Böceği’nin sadece uçmasını diler. Uğur Böceği uçtuktan sonra kendi gibi bir Uğur Böceği ile karşılaşır ve onunla sarılıp konuşurlar. Hayvanlar tamahkarlığın ve şükürsüzlüğün sembolüken, çocuk ise elindekilerin kıymetini bilmenin sembolüdür.

Tespit Edilen Değerler:

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Uğur Böceği'nin karşılaştığı çocuk, ona bir bombanın bir anneyi, arkadaşı yok etmesinden bahseder ve ağlamaya başlar:

“Hiç bomba görmemişti, bombalanan bir ev veya şehir de görmediği gibi. Ama bu soruları böyle dalgın dalgın sorduğuna göre bu çocuk görmüş olmalıydı.” (DEUB, s.20).

Şefkat Değeri İle İlgili Bulgular

Uğur Böceği, çocuğun ağlamasına çok üzülür:

“Uğur Böceği dünyaya baktı, sanki yeryüzü ıslanmıştı çocuk ağlarken. “İşaret parmağını böyle dik tutmaktan yorulmadın mı?” dedi uğurböceği. Bunu sorarken sesinde dünyayı biraz hafifletmek ister gibi bir hava vardı.” (DEUB, s.21).

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, uğur böceğine bir arkadaşı olup olmadığını sorar ve bir arkadaşı olduğunda onu hiç bırakmamasını söyler, dostlarımız yanımızdayken kıymet bilmenin önemine dikkat çekilir:

““Olursa bırakma, ne pahasına olursa olsun bırakma!” dedi çocuk. “Çünkü çok sevdiğin biri bir kurşunla, bir bombayla, ya da başka bir şeyle gidince yeryüzü bomboş kalıyor.” (DEUB, s.21).

Yardımlaşma ve Dayanışma Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, Uğur Böceğinden insanların ihtiyacı olduğunda onlara yardım etmesini onları yalnız bırakmamasını ister:

“Birisi seni çağırıp bir şey istediğinde dur ve dinle. Birisi sığınacak bir yer arıyorsa ona yardım et. Birisi yalnız yürüyorsa onun ayaklarına bak, gözlerine bak ve ona eşlik et.” (DEUB, s.21).

Dünyanın En Uğur Böceği kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 23'te verilmiştir.

Tablo 23: Dünyanın En Uğur Böceği'nde Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Dünyanın En Uğur Böceği	Barış ve Huzurdan Yana Olma	20
	Şefkat	21
	Dostluk	21
	Yardımlaşma ve Dayanışma	21

Tablo 23'e göre Dünyanın En Uğur Böceği kitabında toplam 4 değere ait örnek tespit edilmiştir.

Uçan Eşek Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Eşek, 8 kuş, At

Olay Örgüsü: Bir eşek hayatın anlamını aramakta fakat bulamamaktadır. Hayatının anlamı ve yaratılışı insanlara faydalı olmak olan eşeklerin aksine bu masaldaki eşek hayatın anlamını uçmak zanneder. Uçabilmek için çok heveslenir, uçmayı hayal eder. Uçmak hayali uğruna sabreder, hiç bitmeyen çölleri geçer. En sonunda bunun için kuşlardan yardım ister. Kuşlar bunun saçma bir fikir olduğunu anlarlar ama yine de tüylerinden eşeğe bir kanat hazırlarlar. Eşek 8 kuştan yardım ister, 8 kuş ise 800 kuşa söyleyip her bir kuş kanat verir. Eşek, kanatlı eşek olunca sürekli uçar. Uçakla karşılaşır mesela, onları “böö” diyerek korkutur. Göklerin sorumsuz eşeği olur, Ay'ı ısırtıp Ay'ın bir parçasını kendisine fener yapar. Çok yaramazlık yaptığı için 800 kuş bu uçuşa bir son vermek isterler. Bir ata kanat takıp o atın eşeği yakalamasını sağlarlar. At, eşeği yeryüzüne indirir.

Tespit Edilen Değerler:

Allaha İnanma Değeri İle İlgili Bulgular

Eşeğin yaratılış gayesini sorgulaması, Allah ile konuşması Allah'a inanma değerini örneklemektedir.

“Tanrım! Hayatının anlamını arayan bir eşek için dünya ne kadar acımasızdı. Yine de yollara düşüp hayatının anlamını aramalı ve bulmalıydı...” (UE, s. 5).

Merhamet Değeri İle İlgili Bulgular

Eşeğin 8 kuştan yardım istemesi, 8 kuşun eşeğin yalvarmasına dayanamaması merhamet duygusunu ön plana çıkarmaktadır.

“Ama eşek öylesine yalvardı, öylesine gözyaşı döktü ki kuşların buna yüreği dayanamadı. Eşeğin uçması için ellerinden geleni yapacaklarını söylemek zorunda kaldılar.” (UE, s. 11).

Uçan eşek kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 24’te verilmiştir.

Tablo 24: Uçan Eşek’te Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
	Allah’a İnanma	5
Uçan Eşek	Merhamet	11

Tablo 24’e göre Uçan eşek kitabında toplam 2 değere ait örnek tespit edilmiştir.

Vejetaryen Aslan Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Aslan, Tavşanlar, Sağır Köstebek, Horoz, Tilkiler, Kurtlar, Sincaplar, Kaplanlar, Zebralar, Fareler, Zürafalar, Maymunlar, Avcılar...

Olay Örgüsü: Ormanın güçlü bir aslan kralı vardır. Aslan kral emirlerini herkesi titreten kükremesiyle duyurur. Üç maymun da bu emirleri üç gün boyunca ormanda tüm hayvanlara anlatır. “Emri duymadım” demek imkansız ve çok tehlikelidir. Fakat doğuştan sağır olan köstebek emirleri duymadığı için sorumsuz davranır. Aslan bu köstebeğe hiç kızmaz. Ona anlayış gösterir. Aslan kükrer ve yeni emri hayvanların tüm hayatını kökünden değiştirecek türdendir. Ormanda hayvanların birbirini yemelerini yasaklar. Hayvanlar bu habere çok sevinirler. Ama başta aslan olmak üzere ağırlıklı olarak et yiyen hayvanların nasıl besleneceklerini merak ederler. Hayvanların merakını Aslan giderir. Aslan koyduğu kurallara önce kendisi uyar. Sırtında kırmızı bir heybe ile dolaşan Aslan çeşitli otlar, meyveler, kuruyemişlerle beslenmeye başlar. Kısa süre içinde tüm hayvanlar aslanı taklit ettiği için heybe taşımaya başlarlar. Heybeleri iyi bir terzi olan Bayan Sansar diker. Aslan tüm hayvanların heybelerini para almadan yiyeceklerle doldurur. Birlikte sevgi, kardeşlik içinde yaşamaya başlarlar. Ormanda hiçbir hayvan birbirini yemediği için sayıları hızla artar. Besin değişikliğine de kısa

sürede alışırlar. Eskiden birbirini yiyen hayvanlar artık karşılaşıncı “Sayın...”, “Efendim....” gibi ifadelerle konuşmaya başlarlar. Birlikte çiçek toplarlar. Tilki bir gün Horoz’a sesinin ne kadar güzel olduğunu, sesini dinlerken içi açıldığını söyleyerek ondan uzun uzun ötnesini rica eder. Mutlu mesut yaşarken aylar yıllar sonra ormana bir avcı gelir. Hayvanları sakın ve neşeli görünce şaşırır. Hayvanlar hiç kaçmaz. Tam tüfeğini bir tavşana doğrultacakken aslan onu yere devirip tüfeğini kırar. Avcı ormanı terk eder. Ve kahvede arkadaşlarına olanları anlatır. Ertesi sabah tüm avcılar toplanıp hiç silahı olmayan hayvanları vurmak için ormana giderler. Önceden önlem alan aslanın önden yolladığı 4 tavşanı kovalayan avcılar bir anda kendilerini birden kurt çemberinin içinde bulurlar. Ardından tüm hayvanlar etraflarını sarar. Avcılar korkudan bayılır. Ava giderken avlanırlar. Aslan avcılarını tüfeklerini kırır ve onlara “ *Neden buradasınız, neden silahlarla.*” diye kükrer. “*Biz sizin çocuklarınızı veya anne babalarınızı öldürüyor muyuz?*” diye yeniden kükremiş. “*Yüzyıllardır birbirinizi öldürdüğünüz yetmiyormuş gibi bir de gelip bizi öldürmek istiyorsunuz!*” diye üçüncü kez kükrer. Aslan, avcılara yemekler ikram ettirdikten sonra onları ormandan kovar. Avcılar evlerine dönerken aslanın vejetaryen olduğunu düşünürler.

Tespit Edilen Değerler:

Hoşgörü Değeri İle İlgili Bulgular

Aslanın doğuştan sağır olan köstebeğe emirlerini dikkate almadığı için kızması, ona anlayış göstermesi farklılıklara ve aynı zamanda bedensel engellilere hoşgörölü ve nazik olmak gerektiğini örneklemeğtedir:

“Aslan doğuştan sağır olan bu köstebeğe hiçbir zaman ceza vermez, onu hoş görürdü.”(VA, s. 8). Burada hayvanlar üzerinden insanlara verilen ileti, yetersizliklerinden dolayı topluma bazı durumlarda uyum sağlayamayan insanları anlamak erdemidir.

Cesaret, Liderlik Değeri İle İlgili Bulgular

Aslan, ormanda hiçbir hayvanın birbirini yemeyeceği yeni düzeni ilan ederken bu kurala önce kendisi uyacağını açıklar: “*Bugünden sonra ormanda hayvanların birbirini yemesi yasaktır! Ben kralınız olarak artık hiçbir hayvanı yemeyeceğim. İçinizden birisi de başka birini yemeyecek. Başka bir hayvanı yinen olursa, onu kendi ellerimle cezalandıracağım.*” (VA, s. 8). Avcı, tavşanı vuracakken Aslanın avcılığı

etkisiz hale getirip tavşanı kurtarması da cesaret ve liderlik değerini örnekleyen bir olay olarak alınmıştır. *“Aslan, aniden avcının üzerine atılarak onu etkisiz hale getirmişti.”* .” (VA, s. 21). Topluma olumlu bir davranışı kazandırmak için bu davranışa öncelikle toplumu yönlendiren lider konumundaki insanların rol model olmasının önemi vurgulanmaktadır: *“İşte kendi koyduğu kurala sonuna kadar uyan bu akıllı ve cesur kral, bir süre sonra çok sayıda avcının ormana geleceğini tahmin etmişti.”* .” (VA, s. 24).

Paylaşımçı Olmak Değeri İle İlgili Bulgular

Aslanın tüm hayvanlara istedikleri kadar yiyeceği para almadan dağıtması davranışı, yönetici konumundaki kişilerin yönettiği insanlara karşı eli açık ve paylaşımçı olmasının toplumda oluşturduğu olumlu atmosferi örneklemektedir.

“Aslan, ormanın ortasına bir bakkal dükkanı açmıştı. İsteyen herkese her şeyi parasız veriyordu.” .” (VA, s. 15).

Nazik Olmak Değeri İle İlgili Bulgular

Birbirlerini yemeyi bırakan hayvanların bir süre sonra birbiriyle *“Efendim.... “* *“Sayın...”* şeklinde konuşmaya başlaması ormanı nezaket havasına büründürmüştür:

“Bir kurt, önceleri parçalayıp yemek için can attığı bir tavşana şöyle diyordu: “Sayın tavşan, sizinle birlikte çiçek toplamak için bana izin verir misiniz acaba?”” (VA, s. 17).

Sevgi-Saygı Değeri İle İlgili Bulgular

Hayvanların birbirlerini yemedikleri yeni süreçte saygı ve sevgiyi keşfettiklerinden bahsedilen bir bölümde okuyucuya elindekini paylaşarak, azla yetinerek, saldırgan duygular beslemeden dünyaya sevgi ve saygının hâkim olacağı iletisi verilmektedir:

“Birbirini yemeden geçen aylardan sonra, değişik bir şey keşfetmişlerdi: Birbirlerine saygı ve sevgi... Mesela kaplan yavru bir ceylana rastladığında dilini şapırdatıp onu yemek için üzerine atılacağına saygılı bir şekilde eğilip “Günaydın küçük ceylan...” diyordu.” ” (VA, s. 17).

İyimserlik Değeri İle İlgili Bulgular

Birbirlerini yemeyi bıraktıktan sonra gülüp eğlenip mutlu yaşamayı keşfeden hayvanların birlikte güzel vakit geçirmeye başlamadıkları ve iyi duygularla baktıkları hayatlarında artık evreni daha güzel duygularla izledikleri görülmektedir:

“Gece yıldızlara bakarak, gündüz şelaleye bakarak şarkılar söylüyordu hayvanlar. Bu gidişle kardeşliğin dibini bulacaklardı.” (VA, s. 18). Bu alıntıda da vurgulandığı gibi iyimser olmanın hayatı ve çevreyi daha anlamlı kıldığı okuyucuya ifade edilmektedir.

Barış ve huzurdan yana olma Değeri İle İlgili Bulgular

Hayvanların, silahsız hayvanları silahlı insanların vurmasına tepki göstermesi savaşa ve öldürmeye karşı bir tutumdur: *“Neden buradasınız, neden silahlarla?”* (VA, s. 35).

Aslanın *“Yüzyıllardır birbirinizi öldürdüğünüz yetmiyormuş gibi bir de gelip bizi öldürmek istiyorsunuz!”* (VA, s. 35). Cümlesi insanların savaşımlara ve şiddete son vermeleri gerektiğine vurgu yapmaktadır.

Avcıların bir daha av yapmamaya karar vermesi barışın ve huzurun sağlanmasını örnekleemektedir:

“Ben artık av yapmayacağım.” dedi uzun boylu avcı. (VA, s. 38).

Sorumluluk Değeri İle İlgili Bulgular

Aslanın, avcılarının geleceğini tahmin edip ormanı korumak için plan yapması ileri görüşlü olması ve tüm hayvanların hayatını düşünmesi sorumluluk sahibi bir yönetici özelliği taşıdığını göstermektedir:

“İşte kendi koyduğu kurala sonuna kadar uyan bu akıllı ve cesur kral, bir süre sonra çok sayıda avcının ormana geleceğini tahmin etmişti. Bu yüzden ilk avcı ormandan çıktıktan sonra düşünmüş, bazı değerlendirmeler yapmış ve tedbirlerini almıştı.” (VA, s. 24).

Empati Değeri İle İlgili Bulgular

Aslanın avcılara söylediği *“Biz gelip sizin çocuklarınızı veya anne babalarınızı öldürüyor muyuz?”* (VA, s. 35). cümlesinde, insanların kendilerini hayvanların yerine koymasının onların karşı daha duyarlı olmalarını sağlayacağı iletisi verilmektedir.

Misafirperverlik Değeri İle İlgili Bulgular

Hayvanların avcılarını ormandan göndermeden önce türlü yiyeceklerle onlara ikramda bulunması misafirperverlik değerini örneklemektedir:

“Ve aslan kükredi: “ Buyurun, yiyin bakalım” avcılarının başka seçeneği yoktu...”(VA, s. 36).

Vejetaryen Aslan kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 25’te verilmiştir.

Tablo 25: Vejetaryen Aslan’da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Vejetaryen Aslan	Hoşgörü	8
	Cesaret, Liderlik	8, 21, 24
	Paylaşımçı Olmak	15
	Nazik Olmak	17
	Sevgi- Saygı	17
	İyimserlik	18
	Barış ve Huzurdan Yana Olma	35, 38
	Sorumluluk	24
	Empati	35
	Misafirperverlik	36

Tablo 25’ e göre Vejetaryen Aslan kitabında toplam 10 farklı değere ait örnek tespit edilmiştir. En sık rastlanan değer 3 örnekle Cesaret, liderlik değeridir.

Kirpinin Bahar Konseri Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kirpi, Aslan, diğer tüm hayvanlar

Olay Örgüsü: Ormanın tek kirpisi bir bahar sabahı çok neşelenir. Kirpi dilinde şarkılar söyler. Kendi sesini her zamankinden çok beğenir ve orman halkına konser vermeye karar verir. 3 Nisanda büyük çınarın altında konser vereceğini duyuran 42 afiş hazırlayıp ağaçlara yapıştırır. Tüm hayvanlar merakla 3 Nisan gününü bekler. Kirpi ise sabahtan akşama kadar şarkı söyleyip konsere hazırlanır. Konser günü geldiğinde tüm

hayvanlar onu dinlemek için yerlerini alır. Kirpi gelince tüm hayvanlar onu çılgınca alkışlar. Kirpi şarkı söylemeye başlar. Sesi oldukça dokunaklıdır. Fakat hayvanlar kirpice dilini bilmediği için şarkıyı anlamamaktadır. Birazcık Kirpice bilen Aslan şarkıları tercüme etmeye gönüllü olur. Ancak Aslan şarkıyı kükreyerek söylediğinden tüm hayvanlar korkup kaçar. Çınar ağacının altında kirpi ve aslandan başka kimse kalmaz.

Aradan yıllar geçer arada sırada aslan kirpiye “*sen bize hayatsın*” diye mırıldanır. Aslan kirpinin bahar konserindeki şarkılarını hatırlayan tek kişidir.

Tespit Edilen Değerler:

İyimserlik Değeri İle İlgili Bulgular

Kirpinin, bahar gelince “*Ey sevgili bahar*” sözleriyle şarkılar söylemesi iyimser bir tutumdur:

“*Ormanın tek kirpisi bir bahar sabahı keyifle güneşleniyor ve neşesinden yerinde duramayıp arada bir “aka hüse mi!” diye bağıyordu.* (KBK, s. 6).

Çalışkanlık Değeri İle İlgili Bulgular

Kirpinin konser için sabahtan akşama şarkı söyleyip prova yapması çalışkanlık, değerlerine uygun örneklerdir. (KBK, s. 9).

Fedakârlık Değeri İle İlgili Bulgular

“*Ama aslan! Yalnızca o, kirpice dilinden birazcık anlıyordu. Bu nedenle gönüllü olarak şarkının sözlerini anladığı kadarıyla hayvanlara tercüme etmeye başladı.*”

Aslanın, şarkıları anlaşılmayan kirpinin şarkılarını tercüme etmek istemesi fedakarlık değerini örneklemektedir.” (KBK, s. 17).

Kirpinin Bahar Konseri kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26: Kirpinin Bahar Konseri’nde Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
	İyimserlik	6
Kirpinin Bahar Konseri	Çalışkanlık	9
	Fedakarlık	17

Tablo 26’ya göre Kirpinin Bahar Konseri kitabında toplam 3 farklı değer örneği vardır.

Kuyruğu Dumanlı Kedi Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kedi, Evin Çocuğu, Evin Hanımı, İtfaiyeciler

Olay Örgüsü: Evde sıkılan beyaz kedi ne yaparsa yapsın can sıkıntısı geçmez. Kendi kendine oyalanırken mutfağa gidip gazyağı şişesine kuyruğunu sokar. Ardından da ocaktaki mavi ateşe kuyruğunu değdirir. Ve kuyruğu yanar. Buna rağmen hala akıllanmaz ve can sıkıntısı geçmez. Yatak odasında kırık aynanın içine girer. Evin çocuğu aynaya bakmak için geldiğinde kuyruğundan dumanlar çıkan kediyi görüp korkar. Beyaz kedi ise bu durum karşısında çok mutlu olur. Keyiflenir. Evin hanımı da aynı manzara karşısında korkar ve hemen itfaiyeyi arar. İtfaiyeciler yangını söndürürken kedi neredeyse boğulur ve oradan kaçır. Bir daha da kediyi görmez.

Tespit Edilen Değerler:

Sabır Değeri İle İlgili Bulgular

Kedinin can sıkıntısını gidermek için yaptığı yaramazlıklar yüzünden evinden olması Sabır değerinin önemini hatırlatmaktadır. (KDK, s. 23).

Kuyruğu Dumanlı Kedi kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27: Kuyruğu Dumanlı Kedi’de Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Kuyruğu Dumanlı Kedi	Sabır	23

Tablo 27’ye göre Kuyruğu Dumanlı Kedi kitabında toplam 1 değer örneği vardır.

Gazoz Çeşmesi Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Fil, Öğrenciler, Anne Fil.

Olay Örgüsü: Bir gün okul çıkışı çocuklar bahçede kocaman bir fil görür ve şaşkınlıktan oldukları yerde kalırlar. Korku ve şaşkınlık duyguları içinde file yaklaşırlar. Filin sakinliği karşısında cesaret alan çocuklar etrafını sarar. İçlerinden biri ona “*Fil Bey*” diye seslenerek soru sorunca fil, “*Fil Hanım demelisiniz*” der. Çocuklar bu cevap karşısında çok gülerler ve fili alkışlarlar. Alkışlandığı için mutlu olan fil çocukları

ödüllendirmek ister. Hortumundan gazoz fişkırtır. Çocuklar mutluluktan deliye döner. Eve döndüklerinde olanları ailelerine anlatan çocuklara büyükleri inanmaz. Çocuklarsa kendilerine inanmamalarına aldırılmaz. Ertesi gün yine okul çıkışı fili aynı yerde bulurlar. Fil onlara bu sefer de sütlü kahve dağıtır. Çocuklar buna da çok sevinir. Birden çok daha büyük bir filin sesi duyulur. Bu Anne fildir. Yavru fil, elektrik faturasını ödemek için annesinin verdiği tüm parayı çocuklara gazoz ve sütlü kahve dağıtmak için kullandığını itiraf eder. Çocukları çok sevdiği için yaptığını söyleyince anne fil hiçbir şey demeden yavrusunu alıp evinin yoluna koyulur.

Tespit Edilen Değerler:

Paylaşımçı Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Filin, çocukları sevindirmesi onlara gazoz dağıtması cömertlik değerini örneklendirmektedir:

“Üç saniye sonra bütün çocuklar “yaşasın, yaşasın!” diye bağırıp duruyordu. Çünkü gerçekten de filin hortumundan püsküren şey su değil düpedüz gazozdu.” (GÇ, s. 11).

Hoşgörü Değeri İle İlgili Bulgular

Ailelerinin çocukların anlattıklarına inanmamasına aldırılmaması hoşgörünün önemine dikkat çekmektedir:

“Büyükler çoğu zaman yaptıkları gibi çocuklara inanmadılar. Çocuklar ise çoğu zaman yaptıkları gibi büyüklerin inanmamasına aldırmadılar.” (GÇ, s. 15).

Gazoz Çeşmesi kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28: Gazoz Çeşmesi’nde Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Gazoz Çeşmesi	Paylaşımçı Olma	11
	Hoşgörü	15

Tablo 28’e göre Gazoz Çeşmesi kitabında toplam 2 değer örneği vardır.

Hipnozcu Kedi Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kara Kedi, Kedinin dedesi, Buldog Köpek, Zürafa, Ayı, Penguen, Maymun, Eşek, Tilki, Kaplumbağa, Kanguru, Arı, Fil, Cırcır Böceği, Fareler.

Olay Örgüsü: Tüyleri parlak dik kuyruklu kara bir kedi rüyasında Buldog cinsi bir köpek tarafından korkutulur ve uyandığında dedesinden öğrendiği hipnoz yöntemiyle bu köpeği hipnotize etmeye karar verir. Başarılı olan kedi diğer hayvanları da hipnotize eder onları bir fare olduklarına inandırır. En son sıra cırcır böceğine geldiğinde onu hipnotize edemez. Cırcır seslerinden rahatsız olan kendini hipnotize eder. Uyur uyanır fakat artık rüyasını hatırlamak istemez.

Tespit Edilen Değerler:

Çalışkanlık Değeri İle İlgili Bulgular

Kara Kedi dedesinden öğrendiği hipnozu devamlı çalışarak geliştirir:

“Dedesinden öğrendiği hipnoz tekniğini yeteneğiyle birleştirerek devamlı geliştirmiş ve zaman içinde usta bir hipnozcu olmuştu.”, (HK, s. 10).

Cesaret Değeri İle İlgili Bulgular

Kara Kedi, rüyasında korktuğu Buldok² cinsi köpeği etkisiz hale getirmek için tüm cesaretini toplar:

“Çünkü Kara Kedi hiçbir köpektен korkmazdı. Ama Buldok köpek korkutma çabasında ısrar edince Kara Kedinin rüyada biraz canı sıkılmıştı.” (HK, s. 15).

Kara Kedi, hipnoz ettiği hayvanları yemek istemez çünkü o balıkla yetinmektedir Kara Kedi tok gözlülüğü de temsil etmektedir:

“İstese kendini bir fare gibi hisseden Buldok’u yiyebilirdi ama buna gerek görmedi. Çünkü o balık seviyordu ve biraz önce balıkla karnını doyurmuştu.” (HK, s. 22).

Hipnozcu Kedi kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 29’da verilmiştir.

² Hipnozcu Kedi adlı eserde yazar, “Buldog” kelimesini “Buldok” olarak yazdığından, bu çalışmada da kelimenin kitapta kullanılan şekli yazılmıştır.

Tablo 29: Hipnozcu Kedi'de Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Hipnozcu Kedi	Çalışkanlık	10
	Cesaret	15

Tablo 29'a göre Hipnozcu Kedi kitabında toplam 2 değer örneği vardır.

Dünyayı Delen Köstebek Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Köstebek

Olay Örgüsü: Bir köstebek her sabah olduğu gibi yuvasından çıkıp yeryüzüne çıktığında berbat bir kokuyla karşılaşır ve yuvasına geri döner. Bu duruma canı çok sıkılan köstebek yeryüzüne çıkamadığı için aşağı doğru inmeye karar verir. Toprağı kazmaya başlar. O kadar çok kazar ki bir gün aniden karşısına penguenler çıkar. Kazarken Güney Yarım küreye gelmiştir.

Tespit Edilen Değerler:

Belirgin bir değer örneği saptanmamıştır.

(Bu bölümde Hayvanlar İşbaşında Serisi incelenecektir.).

Diş Hekimi Timsah Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Timsah, Diş Hekimi, Tavşan,

Olay Örgüsü: İşsiz bir timsah bir gün dişini çektirmek için diş hekimine gider orada diş hekimi olmaya karar verir. İlk hastası tavşana ağzını kocaman açması için kendi ağzıyla gösterirken birden tavşanı yemek ister. Tavşan korkup kaçar ve timsah, artık hiç kimse gelmediği için iflas eder.

Tespit Edilen Değerler: Belirgin bir değer örneğine rastlanmamıştır.

Baloncu Kirpi Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kirpi

Olay Örgüsü:

Bu masalın kahramanı küçük bir şehirde yaşayan kendi halinde bir kirpidir. Bu kirpi soğuk limonataya bayılmaktadır. Nerede bir pastane görse hemen soğuk bir limonata içmek için girmektedir. Bir gün buzdolabı almaya karar verir. Ama evinde buzdolabı alacak parayı bulamaz. Bunun üzerine para kazanmak için çalışmaya karar verir. Aklına balon satmak gelir. Hemen gidip renk renk balonlar alır. Şehirde çok çocuk olduğundan çok para kazanacağını düşünür. Kirpinin balonlarını gören hayvan arkadaşları onu kutlar. Buzdolabından çıkarıp içeceği limonataları hayal edip mutlu olan Kirpi balonlarla yürürken bir de güzel şarkı tutturur. Ancak dikenlerinden birisi balonlarının birini patlatınca üzülen kirpi yürümeye devam eder. Sırayla balonları patlar. Son bir balonu kalır. Caddenin en kalabalık yerine geldiğinde herkes ona üzülerek bakar. Kirpi son balonunu eline alır ve sonra yolda annesiyle gezen küçük bir kız çocuğuna gülümseyerek hediye eder. Küçük kız mutlu olurken kirpi daha da mutlu olur.

Tespit Edilen Değerler:

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

Kirpi balon satmaya karar verdikten sonra onu balonlarla gören arkadaşları kirpiyi kutlarlar. Burada arkadaşlıklarda arkadaşların birbirinin başarılarını kutlamasına vurgu yapılmaktadır:

“Kirpinin balonlarını gören arkadaşları sincap, kedi, köpek, martı ve horoz onu kutlamış.” (BK2, s. 13).

Merhamet Değeri İle İlgili Bulgular

Balonları teker teker patlayan kirpiye caddedeki herkesin çok üzülmesi merhamet değerini örneklendirmektedir: *“Herkes ona biraz şaşkınlıkla biraz da üzülerek bakmış.”* (BK2, s. 19).

Fedakarlık

Bütün balonları patlamasına rağmen elinde kalan son balonu küçük bir kız çocuğuna hediye eden kirpi, kendisi için bir şey yapamasa da başkalarını mutlu etmenin verdiği mutluluğu gözler önüne sermektedir:

“Tek sağlam balon olan kırmızı balonu çekip almış. Sonra bu balonu yolda annesiyle yürüyen küçük bir kız çocuğuna gülümseyerek hediye etmiş. Küçük kız çok mutlu olmuş. Kirpi daha da mutlu olmuş.” (BK2, s. 21).

Baloncu Kirpi kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30: Baloncu Kirpi’de Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
	Dostluk	13
	Merhamet	19
Baloncu Kirpi	Fedakârlık	21

Tablo 30’a göre Baloncu Kirpi kitabında toplam 3 değer örneği vardır.

Bakkal Kaplan Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kaplan, Bakkalın sahibi, Çocuk, Bir kadın, Yaşlı adam, Avcı

Olay Örgüsü: Açgözlü bir kaplan bir gün bir bakkalı tehdit ederek dükkânını ele geçirir. Bakkalın sahibi korktuğu için bakkalına giremez. Dükkâna çikolata almaya gelen çocuk parasını verdikten sonra bekler. Kaplan neden beklediğini sorunca da *“Paramın üzerini bekliyorum kaplan amca”*. der. Kaplan kükreyip çocuğu bakkaldan kovar. Ardından kolonya almaya gelen kadına da aynı şekilde para üzeri vermeden yollar. Ekmek almaya gelen yaşlı adama da saygısızca söylenerek bakkalından para üzeri vermeden yolladıktan sonra dükkâna bir adam gelir. Sabun, bıçak ve bir çift eldiven alıp para üzeri bekler. Kaplan adama ne beklediğini sorar. Adam para üzerini beklediğini söyleyince kaplan yine kükrer fakat adam hiç korkmaz ve gitmez. Çünkü o bir avcıdır. Tüfeğini kaplana doğrultup açgözlü kaplanı bakkaldan çıkarıp kafese koyarak ormana götürür. Bakkalın gerçek sahibi bakkalına kavuşur.

Tespit Edilen Değerler:

Adil Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Kaplan, hiçbir müşterisine para üstü vermemekte onların hakkını gasp etmektedir:

Kaplan yine kızgın kızgın kükremiş ve pençelerini kaldırarak “Para üzeri filan yok, her şey tamam” demiş. (BK, s. 13).

Kaplanın para üzerini vermemesi, işine hile karıştırması adil olma değerinin olmadığı yerin insanları mutlu etmediği ve huzur vermediği gerçeğini ön plana çıkarmaktadır.

Saygı Değeri İle İlgili Bulgular

Ana karakter Bakkal Kaplan, müşterilere karşı çok saygısız ve nezaketsiz davranır:

“Kaplan yine kızgın kızgın kükremiş ve pençelerini kaldırarak “para üzeri filan yok, her şey tamam”. Demiş. Kadın kaplanın pençelerinden ve sesinden korktuğu için kolonyasını bile tezgahın üstünde unutarak bakkalı terk etmiş.” (BK, s. 14).

Kaplanın gelen müşterileri korkutması onlara kaba davranması saygı değerinin eksikliğinde yaşamı ne kadar olumsuz etkilediğini gösterir niteliktedir.

Cesaret, Liderlik Değeri İle İlgili Bulgular

Kaplanın bakkalına gelen son müşteri olan avcı, bakkaldan gitmemekte direnir ve kaplanı yakalar:

“Sonra avcı, açgözlü kaplanı dışarı çıkarmış ve kafesli jipine koyarak ormana götürmek üzere yola çıkmış.” (BK, s. 19).

Avcının korkmayıp bakkalda beklemesi cesaret değerini vurgulamaktadır.

Bakkal Kaplan kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31: Bakkal Kaplan’da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Bakkal Kaplan	Adil Olma	13
	Saygı	14
	Cesaret, Liderlik	19

Tablo 31’e göre Bakkal Kaplan kitabında toplam 3 değer örneği vardır.

Kasap Köpek Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Köpek, Müşteriler

Olay Örgüsü: Bir gün bir köpek kasapları seyrederken kasaplığı öğrenir. Kasap dükkanı açmaya karar verir. Dükkanına her türlü etten yerleştirir. Gelen ilk müşterinin istediğini “*Tabi efendim hemen yapıyorum*” diyerek verir. Sonra gelen adamın da isteğini “*Güle güle efendim yine bekleriz.*” diyerek yerine getirir. Uzun süre hiç müşteri gelmeyince köpeğin canı sıkılmaya başlar. Sonra istemsizce buzdolabının kapağını açıp bir parça bifteği yer. Sonra pirzola, daha çok pirzola, tavuk, kıyma, but dolapta ne varsa yer. Ve yerken de çok mutlu olur. Müşterinin gelmeyişi umursamaz.. Tüm etler bitince de dışarı çıkar. Boş dükkana bakarak “*Köpekler asla kasap olmamalı.*” diye kendi kendine konuşarak eski özgür köpek hayatına geri döner.

Tespit Edilen Değerler:

Çalışkanlık Değeri İle İlgili Bulgular

Köpeğin, kasabı seyrederek kasaplığı öğrenmesi olayında imkansızlıklar olsa bile azmederek bir şeyler öğrenilebileceği vurgulanmaktadır:

“*Bu kasap o kadar akıllıymış ki kasapları seyrede seyrede kasaplığı öğrenmiş...*” (KK, s. 7).

Nazik Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Kasap köpeğin kasap dükkanı açtıktan sonra müşterilerle “*Tabi efendim hemen yapıyorum*”, “*Güle güle efendim yine bekleriz.*” gibi cümlelerle konuşarak işini yapması, nazik olma değerini ön plana çıkarmaktadır. (KK, s. 13).

Bağımsız ve Özgür Düşünme Değeri İle İlgili Bulgular

Eserin son bölümünde köpek, özgürce bir karar verir: “*“Köpekler asla kasap olmamalı asla, hav hav.” diyerek kendi kendine konuşmuş. Sonra da yollara düşmüş. Yeniden özgür ve her zamanki köpek hayatına dönmüş.*” (KK, s. 20).

Köpeğin bir süre sonra köpeklerden kasap olamayacağını fark edip dükkanı bırakarak eski özgür köpek hayatına geri dönmesi, kendi hayatına dair özgürce mantıklı kararlar vermek erdemini desteklemektedir.

Kasap Köpek kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32: Kasap Köpek’te Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Kasap Köpek	Çalışkanlık	7
	Nazik Olmak	13
	Bağımsız ve Özgür Düşünme	20

Tablo 32’ye göre Kasap Köpek kitabında toplam 3 değer örneği vardır.

Trafik Polisi Kurbağa Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kurbağa

Olay Örgüsü: Bu eserin kahramanı bir kurbağadır. Bu kurbağa rüyasında trafik polisi olduğunu görür. Ve hemen arkadaşlarıyla vedalaşıp trafik polisi olmak üzere şehre gider. Kendisine polis kıyafetleri alıp bir caddenin ortasında durup trafik polisliği yapmaya başlar. Büyük bir ciddiyetle arabalara yön vermeye başlar. Şehirdeki sürücüler trafik polisi kurbağayı çok sever. Çocuklar da kurbağaya yiyecek getirmeye başlar. Kurbağa da onlara vıraklayarak teşekkür etmektedir. Günler böyle giderken sarhoş bir sürücü hızla giderken kaldırıma çarpar, araba takla atar ve küçük kurbağanın üzerine düşer. Zavallı kurbağacık o anda ölüverir. Olayı duyan tüm şehir halkı çok üzülür.

Kazanın olduğu yere çiçeklerle gelip kurbağanın yattığı yerin etrafını çiçeklerle doldururlar. Sonra kurbağayı çok güzel minik bir tabuta koyup yaşadığı derenin kenarına defnederler. Mezarının başına küçük kurbağanın beyaz şapkasını ve düdüğünü bırakırlar. Trafik polisliğı yaptığı yere onun anısına minik bir anıt dikerler.

Tespit Edilen Değerler:

Sorumluluk Değeri İle İlgili Bulgular

Kurbağa, Trafik polisliğı görevini titizlikle yerine getirmektedir. O sorumluluk sahibi bir polistir:

“*Büyük bir ciddiyetle arabalara yön veriyormuş.*” (TPK, s.10).

Sevgi Değeri İle İlgili Bulgular

İnsanları hayvanları sevmeye yönelten bu eserde sürücülerin kurbağayı sevmesi konu edilir:

“*Şehirdeki sürücüler trafik polisliğı yapan bu kurbağayı çok sevmişler.*” (TPK, s.11).

İyilik Yapmak Değeri İle İlgili Bulgular

Çalışanlara yardımcı olmak, birilerine iyilik yapmak erdemine vurgu yapılmaktadır:

“*Çocuklar ona yiyecek getiriyormuş.*” (TPK, s.11).

Nazik Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Kitabın bir bölümünde teşekkür etme nezaketi örneklenmektedir:

“*Kurbağa da sevinçle vıraklayarak yiyecek getiren çocuklara teşekkür ediyormuş.*” (TPK, s.11).

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

“*Trafik kazasının olduğu yere çiçeklerle gelmişler ve kurbağanın yattığı yerin etrafını çiçeklerle doldurmuşlar.*” (TPK, s.17).

“*Trafik polisliğı yaptığı yere onun anısına minik bir anıt dikmişler.*” (TPK, s.21).

Trafik Polisi Kurbağa kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 33’te verilmiştir.

Tablo 33: Trafik Polisi Kurbağa’da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Trafik Polisi Kurbağa	Sorumluluk	10
	Sevgi	11
	İyilik Yapmak	11
	Nazik Olmak	11
	Dostluk	17, 21

Tablo 33’e göre Trafik Polisi Kurbağa kitabında toplam 4 değer örneği vardır.

Doktor Tilki Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kurnaz Tilki

Olay Örgüsü: Doktor Tilki masalının kahramanı kurnaz bir tiki dir. Bu tilki doktorların çok para kazandığını duyunca doktor olmaya karar verir. Bir muayenehane açar ve kapısına tabela asar: “doktor tilki can kurtaran hastalıklarınızı yok eder.” Bu yazıyı gören hastalar doktor tilkiyi görmeye gelmeye başlar. Önce bir keçi gelir. Baş ağrıyan keçiye tilki masaj yapar parasını alır. Sonra bir aslan gelir karnım ağrıyor der ve doktor ona şifalı bitki verir, parasını alır. Sonra bir keçi gelir gözleri sulanmış ve ağlayarak. Tilki, gözlük verir parasını alır. Sonra bir tavşan gelir bacakları ağrır bu sebeple hızlı koşamaz. Tilki kay kay³ vermiş parasını almış. Kurt gelmiş sesim hiç çıkmıyor demiş kurda bir megafon vermiş onunda parasını almış. Böyle böyle tilki Zengin olmuş. Günler böyle geçerken bir gün kapıdan üç tane tavuk gelmiş, tavuklardan bir tanesi bizim canımız çok sıkılıyor demiş. Tiki içinüzün de mi demiş . Sonra da tavuk evet demiş. Tilki o zaman biraz yaklaşın demiş. Sonra tavuklar biraz yaklaşmış. Sonra tilki içinü de yemiş.

Tespit Edilen Değerler: Belirgin bir değer bulunmamaktadır.

³ Yazarın Doktor Tilki adlı eserinde “kaykay” sözcüğünü “kay kay” şeklinde yazıldığından, yapılan alıntıda, bu kelime eserdeki şekliyle yazılmıştır.

Öğretmen Öküz Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Öğretmen Öküz, Gözlüklü Çocuk

Olay Örgüsü: Sürekli saman yiyip su içen bir öküz bir gün aniden öğretmen olmaya karar verir ve ilk gördüğü okula girip karşısına çıkan ilk sınıfa boynuzlarıyla çarparak girer. Öğrenciler çok şaşırır. Çocukları selamlayan öküze öğrenciler güler. Öküz, Ders anlatmaya başlar. Gözlüklü çocuğu tahtaya kaldırıp soru sorar. Çocuk öküzün taklidini yaparak cevabı bilmediğini söyler. Sinirlenen öküz bir soru daha sorar ve gözlüklü çocuk tekrar öküzün taklidini yaparak cevap verince öküz daha da kızıp sana sıfır verdim der. Gözlüklü çocuk ise “verirsen ver ne yapalım sıfırdan simit yapar yerim, möö” der. Öğretmen öküz daha da sinirlenip boynuzlarıyla çocuğun canını acıtır. O sırada tüm sınıf öküzü okuldan atar. Dışarıda kalan öküz okula bakarak “ Tam da öğretmen olacaktım nerede yanlış yaptım acaba?” diyerek iç geçirir.

Tespit Edilen Değerler:

Bariş ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Gözlüklü çocuğun canını yakan öküzü çocuğun sınıf arkadaşlarının okuldan dışarı atmaları şiddete karşı durma, şiddeti uzaklaştırma eylemi olarak düşünüldüğünde burada bariş ve huzurdan yana olma değeri vardır:

“Öğretmen Öküz bu cevaba o kadar çok kızmış ki boynuzlarıyla gözlüklü çocuğun canını acıtmış. Bunun üzerine bütün çocuklar ayağa kalkıp “Bu kadarı da fazla artık, mööö” diye bağırarak hep birlikte Öğretmen Öküzü sınıftan ve okuldan dışarıya atmışlar.” (ÖÖ, s. 21).

Öğretmen Öküz kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 34’te verilmiştir.

Tablo 34: Öğretmen Öküz’de Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Öğretmen Öküz	Bariş ve Huzurdan Yana Olma	21

Tablo 34’e göre Öğretmen Öküz kitabında toplam 1 değer örneği vardır.

Öğrenci Eşek Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Eşek, Öğrenciler, Öğretmen

Olay Örgüsü: Bir eşek bir gün önlük giyip aynada kendine bakarken kendisini çok beğenir ve birden okula başlamaya karar verir. Okulda ders yapılan bir sınıfa neşeyle şarkı söyleyerek girer. Öğrenciler çok şaşırır. Öğretmen eşeğe soru sorar. Eşek “*ai ai*” der. Tün sınıf güler. Öğretmen tekrar soru sorar Eşek yine aynı cevabı verir. Sinirlenen öğretmen eşeğe hakaret edince eşek “*Lütfen benimle böyle konuşmayınız.*” der. Sonra da tahtaya bir çifte atıp teneffüse çıkar. Bir daha da sınıfa geri dönmez. Ondan geriye tahtadaki nal izi kalır.

Tespit Edilen Değerler:

Özgüven Değeri İle İlgili Bulgular

“*Bu eşek bir gün gezerken yerde bir önlük bulmuş. Hemen önlüğü giymiş ve aynaya bakmış. Aynada kendisini çok beğenmiş.*” (ÖE, s. 7).

İyimserlik Değeri İle İlgili Bulgular

“*Okula yeni başlayan çocukların ders yaptığı sınıfa şarkı söyleyerek, neşeyle girmiş.*” (ÖE, s. 11).

Eşeğin okula yeni başlayacak olmasına rağmen sınıfa şarkı söyleyerek neşeyle girmesi okula pozitif enerjiyle gitmeyi özendirmekte iyimser bir atmosferi çağrıştırmaktadır:

Nazik Olmak Değeri İle İlgili Bulgular

Kendisine hakaret edilmesine tepki gösteren eşeğin tepkisini: “*Lütfen benimle böyle konuşmayınız.*” diyerek belirtmesi öfkeliyken ya da üzgünken bile nazik olmayı örneklendirmektedir. (ÖE, s. 15).

Öğrenci Eşek kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 35’te verilmiştir.

Tablo 35: Öğrenci Eşek’te Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Öğrenci Eşek	Özgüven	7
	İyimserlik	11
	Nazik Olmak	15

Tablo 35’e göre Öğrenci Eşek kitabında toplam 3 değer örneği vardır.

Şoför Tavşan Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Şoför Tavşan, Öğrenciler

Olay Örgüsü: Şoför Tavşan çocukları çok sevmekte ve onların servis şoförlüğünü yapmaktan çok mutlu olmaktadır. Öğrenciler de şoför tavşanı çok severler. Ona her gün havuç getirirler. Tavşan da çocuklardan para almaz. Ancak bir gün bir çocuk, havuç yerine tavşanın hiç sevmediği turplardan getirince tavşan servis şoförlüğünü bırakmak zorunda kalır. Çünkü turp görmeye dayanmamaktadır. Ve o turp olayını unutmak için uzaklaşmak ister. Bu duruma çok üzülen çocuklar tavşanın bir gün tekrar geri geleceğine inanırlar.

Tespit Edilen Değerler:

Sevgi Değeri İle İlgili Bulgular

Şoför tavşan ve çocuklar arasında karşılıklı güçlü bir sevgi bağı vardır.

“Çocukları çok seven bir tavşan var mı? Çocuklar tavşanı, tavşan da çocukları çok seviyormuş.” (ŞT, s. 7).

Asker Fil Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Asker Fil, savaştaki askerler

Olay Örgüsü: Savaştan nefret eden ve barış için uğraşan bir fil dünyadaki savaşları bitirmek için mücadele eder. Bu fil o kadar güçlüdür ki kulaklarını sallasa kasırga çıkar, kaşlarını çatsa herkesi korkutmuş. Bir gün savaşlarla mücadele etmek için daha etkili bir fikir aklına gelir ve silah fabrikalarının yanına gidip kulaklarını sallayarak kasırga çıkartır ve tüm silahlar dağıtıp bozar.

Tespit Edilen Değerler:

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Masalın genelinde hakim tema savaş karşıtlığı ve barış için mücadele temasıdır:

“Bu fil, savaşları hiç sevmezmiş.” (AF, s.7).

“Savaşan birini görünce hemen oraya koşuyor ve savaşanları korkutuyormuş.” (AF, s.9).

“Sonra barışçı filin aklına daha iyi bir fikir gelmiş. Silah fabrikalarının olduğu yere gitmiş ve kulaklarını sallamaya başlamış... Silah fabrikaları çıkan şiddetli kasırgaya dayanamayıp çatır çutur dağılmış. Bütün silahlar, bombalar bozulmuş.” (AF, s.19).

Asker Fil kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36: Asker Fil’de Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Asker Fil	Bariş ve Huzurdan Yana Olma	7, 9, 19

Tablo 36’ya göre Asker Fil kitabında 1 değere ait 3 örneğe rastlanmıştır.

Davulcu Ayı Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Ayı, Tavşan, Zebra, Kaplan, diğer hayvanlar

Olay Örgüsü: Ormanda yaşayan bir ayı bir gün kutuplarda yaşayan kuzeninden bir hediye alır. Bu hediye bir davuldur. Ayı bu davulla ormanda neşeli şarkılar söylemeye başlar ve tüm hayvanların bundan çok hoşlandığını düşünür. Ancak hayvanlar davul sesinden rahatsız olur. Herkes yuvasına kaçar. Çok geçmeden bu durumu fark eden ayı, kuzeninden yeni bir hediye istemeyi düşünür. Bu hediye davul olmamalıdır.

Tespit Edilen Değerler:

Paylaşımçı Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Kuzen ayının, Davulcu ayıya hediye yollaması cömertlik ve paylaşımçı olma örneğidir.

“Paketi gönderen ise ayının kuzeni olan kutup ayısıymış.” (DA, s. 7).

Empati Değeri İle İlgili Bulgular

Ayının davul sesiyle etrafa verdiği rahatsızlığı anlamasını sağlamak için kaplanın, ayının kulağının dibinde davul çalması empati değerini örneklemektedir:

“Kaplan, ayının kulağının dibinde davul çalmaya başlamış. Beş dakika sonra ayı davul sesine dayanamayıp kulağını kapatmak istemiş.” (DA, s. 22).

Davulcu Ayı kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37: Davulcu Ayı’da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
	Paylaşımçı Olma	7

Tablo 37'ye göre Davulcu Ayı kitabında 2 değere ait birer örnek tespit edilmiştir.

Cankurtaran Yunus Balığı Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Denizde yüzen çocuk, çocuğun arkadaşları, yunus balığı

Olay Örgüsü: Bir çocuk arkadaşlarıyla denize yüzmeye gider. Yüzerken aniden köpek balığı belirir. Çocuğa saldırmak üzereyken yunus balığı ve çocuğun arkadaşları çocuğu bu tehlikeden kurtarırlar.

Tespit Edilen Değerler:

Cesaret ve Liderlik Değeri İle İlgili Bulgular

“Yüzen çocuklardan birisi bir tehlikeyle karşı karşıya kalırsa yunus balığı yıldırım gibi yüzerek çocuğu kurtarır.” (CYB, s. 9).

Misafirperverlik Değeri İle İlgili Bulgular

Yunus Balığının evinde bir misafir odası bulunması ve misafirlerine çay ikram etmesi misafirperverliğin önemine dikkat çekmektedir.

“Evinin üç odası varmış, birisi misafir odası...Çay ve bisküvi ikram edermiş” (CYB, s. 12-13).

Cankurtaran Yunus Balığı kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 38'de verilmiştir.

Tablo 38: Cankurtaran Yunus Balığı'nda Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
	Cesaret ve Liderlik	9
Cankurtaran Yunus Balığı	Misafirperverlik	12-13

Tablo 38'e göre Cankurtaran Yunus Balığı kitabında 2 değere ait örnekler tespit edilmiştir.

(Bu bölümde Başka Çocuklar Serisi İncelenecektir.)

Halepli Zeynep Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Zeynep, Zeynep'in annesi ve babası, Beyaz Tavuk, Tavşan, Matkap isimli Köstebek, Diğer Köstebekler, ABD Başkanı, Rus Devlet Başkanı, Suriye Devlet Başkanı, Türkiye Devlet Başkanı

Olay Örgüsü: Halepli Zeynep ve ailesi şehirlerinin bombalanması sebebiyle hayatta kalabilmek için Antep'e göç etmek zorunda kalır. Antep'te bahçeli bir eve yerleşirler. Avukat olan babası Antep'te çalışmaya başlar. Zeynep Halep'i özler, orada kalan tanıdıklarının akıbeti için çok kaygılanır ve üzülür. Bir gün Zeynep bahçede kitap okurken Halep'ten bir köstebek gelir. Adı Matkap'tır. Zeynep köstebeğin açtığı yolla Halep'teki çocuklara yiyecek yollamaya başlar ve zamanla bu yardım ağı ailesinin ve iyi insanların katkısıyla genişler. Zeynep köstebeklerden Halep'in havasını getirmelerini ister. Daha sonra Suriye Devlet Başkanı ve bazı devlet başkanlarını getirmelerini ister. Bu adamlara hesap soran Zeynep hiçbir cevap alamaz. En son Türkiye Başkanı gelir ve duyarsız kalamayıp Zeynep'le birlikte ağlar. Daha sonra köstebeklerle birlikte tünelden Halep'e gider Zeynep. Orada onu güzel bir manzara beklemektedir.

Tespit Edilen Değerler:

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Halep bombalanırken orada bulunan küçük Zeynep'in yaşadığı dehşet anları ile başlayan eser, küçük bir kız çocuğunun bomba seslerine kulağını nasıl tıkamak istediğini anlatırken bu huzursuzluğu ve bombaların ardında bıraktığı manzarayı betimler:

“Mahallesinden çığlıklar yükseldiğini duyduğunda savaş uçakları homurtuyla uzaklaşmıştı. Ama bıraktıkları bombaların dehşeti orada duruyordu.” (HZ, s. 7).

Yazar, Mavi Çocuk masalında söylediği bir cümlenin⁴ benzeriyle yine savaşlara ve insanların birbirini öldürmek istemesine anlam verememekte ve savaşların gereksiz olduğunu vurgulamaktadır:

“Neden sürekli bomba atılıyordu ki insanların, hayvanların ağaçların üstüne? Biraz bekleseler zaten herkes ölmeyecek miydi?” (HZ, s. 15).

Zeynep, Halep'teki savaşın durmasını ister, bunun için elinden geleni yapar, Halep'ten haber alır ve kendi imkânlarıyla onların huzura kavuşması için yardım eder. Onun bu davranışı yine barış ve huzuru desteklemektedir:

“Zeynep, köstebeklerden aldığı haberlerle Halep'in nabzını elinde tutuyordu. Silahları susturamıyordu, varil bombalarını durduramıyordu ama yine de bir şeyler yapıyordu işte.” (HZ, s. 15).

Şefkat Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuklar anne ve babalarının şefkatine her zaman her yerde ihtiyaç duyar, söz konusu yer bir savaş coğrafyasıysa bu ihtiyaç azami ölçüde artar. Halepli Zeynep'in babası çocuğunun olumsuzluklardan etkilenmemesi için elinden geleni yapmakta, bomba seslerine karşı onu yatıştırmakta ve ona şefkatle sarılmaktadır:

“Mahallelerine homurtuyla yaklaşıp alçalarak bombaları bırakan uçak daha uzaklaşmadan koşarak kızına sarılıp sakinleştirmeye çalışan babası.” (HZ, s. 8).

Aile Birliğine Önem Verme Değeri İle İlgili Bulgular

Anneler bir ailenin atardamarlarıdır. Ailenin üyelerini bir arada toplayan en büyük güç annedir. Halepli Zeynep'in annesi bütün zor şartlarda ailesini bir arada toplamaya çalışmakta, soğukkanlılıkla evini yönetmektedir:

“Elinde sabah kahvaltısı için hazırladığı çaydanlıkla koşarak mutfaktan çıkan ve dehşetten büyümüş gözleriyle önce kızına, sonra göklere ve bombanın düştüğü yere bakan annesi...” (HZ, s. 8).

Merhamet Değeri İle İlgili Bulgular

⁴ “Biraz bekleseler zaten herkes ölmeyecek miydi? Zaten öldürenler de bir süre sonra zorunlu olarak bu hayattan çekip gitmiyor muydu? Neydi insanları vahşileştiren, diğerine karşı yabancılaştıran, diğer insanın celladı kılan, öldürmek için ölmeyi bile göze aldırın o şey...” (MÇ, s. 9).

Savaşın geride bıraktığı yıkıntılar ve hayatını, ailesini kaybeden insanlara karşı duyarlı olan yazar, savaş mağlubu insanlara merhamet etmeyi özendirilmektedir:

“Atılan bir bombanın ardından artık yeryüzünden ayrılanlar. Ve geride kalanların büyük, yaralayıcı ağıtları. Keskin, daha çok bir anneden yükselen feryat. Ve sonra günlerce süren, ağaçlara, gökyüzüne, sokaklara, kedilere bile sinen acılı, derin, dışına çıkılamaz bir hüznün. Hüznün.” (HZ, s. 9).

Zeynep, eserin sonunda Türkiye Başkanı ile görüşür ve görüşme sırasında Başkan, Zeynep’in ve ailesinin durumuna ve memleketinden savaş yüzünden göç etmek zorunda kalan tüm komşu ülke halkalarının durumuna merhametinden ağlar:

“Zeynep sorarken adamın gözlerinden iri çok yer çekimli damlalar düşmeye başladı. Bir harita mı vardı adamın yüzünde yoksa Zeynep’e mi öyle gelmişti? Öyle değilse neden bazı gözyaşı damlaları Kudüs’te, Şam’da, Beyrut’ta, Kahire’de, Cezayir’de görüyordu.” (HZ, s. 29).

İyimserlik Değeri İle İlgili Bulgular

Eserin sonunda Zeynep tüm iyimserliğiyle umuduyla çevresine bakmaktadır:

“Koşuyor, koşuyordu Zeynep. Koştukça yolun iki yanında önce mahallesinin, sonra bütün Halep’in belirmeye başladığını gördü. Çiçekler vardı çok. Konfetiler yağıyordu. Sonra arkadaşlarını gördü. Hepsini... Kendisini hiç bu kadar hafif hissetmemişti.” (HZ, s. 30).

Kültürel Mirasa Sahip Çıkma Değeri İle İlgili Bulgular

Halepli Zeynep ve ailesi, savaş dolayısıyla Halep’ten ayrılırken pencereden şehri izlerken hatıralarını düşünür. Zeynep’in babası, Şam’da üniversite okuduğu yılları anımsarken oradaki tarihi yapılara ve doğu kültüründe geniş yer kaplayan rüya yorumculuğuna vurgu yapılır:

“Şam’da hukuk okuduğu yıllarda Emeviye Camii’ne girdiğini ve ikinci namazından sonra bazı direklerin dibindeki kör hafızların, isteyenlerin rüyasını yorumladığını hatırladı.” (HZ, s. 11).

Vatanseverlik Değeri İle İlgili Bulgular

Halepli Zeynep, Türkiye'ye yerleştikten sonra her şey yoluna girse de kendi vatanını özlemektedir. İnsanların doğduğu, büyüdüğü, alıştığı topraklara bağlılığına vurgu yapılır:

“Bazı arkadaşlarını soruyordu kendisine. Bazı sokakları Tek katlı okulunun bazı sınıflarını. Öğretmeninin bazı cümlelerini... Sınıftaki çöp sepetinin başında kurşun kalemini açarken dökülen ince talaşlarla birlikte akıp giden sesleri.” (HZ, s. 13).

Zeynep, Halep'ten gelen köstebeklerden ona memleketinden bir şeyler getirmelerini ister çünkü vatan toprağını çok özlemektedir:

“Halep'in suyunu istedi Zeynep. Su geldi.

Halep'in havasını istedi Zeynep. Hava geldi.

Her şey gelebilir miydi?” (HZ, s. 25).

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

Zeynep, Halep'teki arkadaşlarını hiç unutmaz ve onlar için kaygılanır:

“Oradaki arkadaşları acaba ne yapıyordu? Şehirden sessizce ayrıldıkları gün boyunca Zeynep'i göremediklerinde ne düşünmüşlerdi? Komşu arkadaşı Fatma ve Ali, sınıfındaki Meryem, Mahmut, İsmail, Ayşe, Hatice, Hasan şimdi ne yapıyordu? En önemlisi hayatta mıydılar?” (HZ, s. 13).

Paylaşımçı Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Halepli Zeynep, bahçesine Halep'ten gelen köstebekler vasıtasıyla Halep'teki aç çocuklara ekmek yollamaya başlar. Burada ihtiyacı olan insanlarla elimizdeki imkânları paylaşmanın, insanları sevindirmenin önemi vurgulanmaktadır:

“Çok sevinmişti Halep'teki aç çocuklar ekmeğe. Daha çok ekmek götürmek istiyorlardı, daha çok çocuk sevinsin diye. Zeynep bir kucak dolusu ekmek getirip verdi köstebeklere.” (HZ, s. 19).

Yardımlaşma ve Dayanışma Değeri İle İlgili Bulgular

Halep'e yardım taşıyan köstebekler günden güne artmakta ve birbirlerine destek olmaktadır. Bu bölümde “birlikten kuvvet doğar” düşüncesi hakimdir:

“Tünel,Köstebek Matkap’ın Halep ve Antep’teki yüzlerce köstebek arkadaşının yardımıyla yirmi beş günde genişletilip tamamlanmıştı.” (HZ, s. 21).

Duyarlılık Değeri İle İlgili Bulgular

Yazar, Halep’teki savaştan etkilenen insanlara dikkat çeker ve onlara karşı çok duyarlıdır:

“Bu insanlar hayata tutunmaya çalışırken en çok zorluğu çocukların çektiği açıktı. Çoğunlukla Halep Kalesi’nin önündeki geniş boş alanda toplanıp oynayan çocuklar, kale kapısının hemen karşısında yer alan kapalı çarşıya bakıyor ve olanlardan bir şey anlamıyorlardı.” (HZ, s. 23).

İyilik Yapmak Değeri İle İlgili Bulgular

Zeynep’in yaptığı yardımlar zamanlar etrafındaki insanlar arasında yayılır ve onlar da bu yardımlaşmaya ortak olurlar:

“Zeynep annesine patenli kutu ve sepetler yaptırmıştı. Artık her şey daha hızlı ve daha fazla gidebiliyordu. Durumu öğrenen bazı iyi insanlarda her gün küçük bahçeye bir şeyler getirip bırakmaya başlamıştı.” (HZ, s. 25).

Cesaret, Liderlik Değeri İle İlgili Bulgular

Halepli Zeynep eserinin sonunda Zeynep, köstebeklerden ona bazı liderleri getirmelerini ister, onlarla cesur konuşmalar yapar, kötü giden şeylerin, dünyadaki olumsuzlukların, savaşların hesabını sorar:

“Bir gün, Suriye’nin başkanını istedi Zeynep. Köstebek Matkap, başkanı getirdi nasıl getirdiyse. Zeynep uzun boylu, yeşil gözlü bu adamın gözlerinin içine bakarak yavaşça sordu: “Bütün bunları neden yapıyorsun, mahalleme neden bomba yağdırıyorsun, çocukları korkutuyorsun?” (HZ, s. 26).

Halepli Zeynep kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39: Halepli Zeynep'te Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Halepli Zeynep	Bariş ve Huzurdan Yana Olma	7, 15(2)
	Şefkat	8
	Aile Birliğine Önem Verme	8
	Merhamet	9
	İyimserlik	30
	Kültürel Mirasa Sahip Çıkma	11
	Vatanseverlik	13, 25
	Dostluk	13
	Paylaşımçı Olmak	19
	Yardımlaşma ve Dayanışma	21
	Duyarlılık	23
	İyilik Yapmak	25
	Cesaret, Liderlik	26

Tablo 39'a göre Halepli Zeynep kitabında 13 değere ait örneklere yer verilmiştir. Bu değerlerden 2 değere ait 2 örnek vardır. Diğer değerlere ait birer örnek vardır.

Tuz Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Esra, Esra'nın annesi, Esra'nın babası

Olay Örgüsü: Esra isimli beyaz ayakkabılı, sarı saçlı küçük bir kız yanında her zaman bir tuzluk taşır ve dünyadaki tatsızlıkların üzerine döker. Bazen bir fabrikanın bacası bazen yalan söyleyen birinin üzerine tuz dökerek tatsızlıklara tat katmaya çalışır.

Tespit Edilen Değerler:

Bariş ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Esra isimli küçük kızın kendi dünyasında tatsızlık istememesi onun huzurdan yana olduğunu göstermektedir:

“Esra'nın kafasındaki bu ışığa göre tatsız şeylerin üzerine birazcık tuz serpince tadı yerine geliyordu.” (T, s.9).

“Okulda iki arkadaşını kavga ederken görse “işte bir tatsızlık” diyor ve hemen cebinden tuzluğunu çıkartıp kavga eden arkadaşlarının üzerine serpiyordu.” (T, s.11).

Temizlik Değeri İle İlgili Bulgular

Esra, yerlere tükürülmesini de tatsızlık olarak düşünerek yerlere tüküren, çevreyi kirleten insanlara tuz dökmektedir:

“Yerlere tüküren birisini görse, gidip oraya tuz serpiyordu.” (T, s.12).

Doğruluk Dürüstlük Değeri İle İlgili Bulgular

Esra, tüm tatsızlıkların üzerine döktüğü gibi dürüst olmayan insanlara da tuz dökmektedir:

“Birisinin yalan söylediğini anlarsa, onun üzerine tuz serpiyordu.” (T, s.12).

Tuz kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 40'ta verilmiştir.

Tablo 40: Tuz'da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Tuz	Barış ve Huzurdan Yana	9, 11
	Olma	
	Temizlik	12
	Doğruluk Dürüstlük	12

Tablo 40'a göre Tuz kitabında 3 değere ait örnekler tespit edilmiştir. Bunlardan barış ve huzurdan yana olma değerine ait 2 örnek, temizlik ve doğruluk dürüstlük değerlerine ait birer örnek mevcuttur.

Sessizlik Torbası Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

(Bu masal Ütüsüz Ayakkabılar masal kitabında da yer almaktadır.)

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Bir çocuk, şehir halkı, Babil isimli köpek

Olay Örgüsü: Dünyada yalnızca güzel kelimeleri duymak isteyen bir çocuk, penceresi açık uyumaya alışır. Sokaktan gelen kelimeleri dinler. Bir gün bir küfür duyar ve buna çok şaşırır. Zihninden atmaya çalışır, başaramaz. Daha sonra birden kelimeler odasına giriverir. Kelimeleri kaybetmemek için onları bir torbaya koyduğunda torbaya konulan kelimelerin bir daha söylenmediğini fark eder. Kötü kelimeleri torbaya koymaya başlar. Daha sonra tüm kelimeleri, sözlüğü torbaya atarak susturur. Artık kimse konuşamaz olur, hayvanların, ırmağın sesleri duyulur yalnızca. Çocuk günlerce bu sessizliğe bakar. Sonra torbadan bir kelimeyi çıkarıp sokağa atar. Bu kelime: Bismillah'tır, ikinci gün aşk kelimesini atar, üçüncü gün ise merhamet... Yeryüzü müziğin, ırmağın, rüzgârın, bismillahın, aşkın ve merhametin sesiyle dolaşır ve kimse şikayet etmez artık. Sonra Babil adında bir köpek eve girip 'kemik' kelimesini yalamaya başlar, o sırada diğer kelimeler sokağa yayılır ve bugünlere gelir..

Tespit Edilen Değerler:

Duyarlı Olma Değeri İle İlgili Bulgular

“Bir kelime gelmişti çocuğun kulağına. Kötü bir kelime, bir küfür kelimesi... Çocuk önce kulaklarına inanmak istemedi. Bir insan nasıl olur da böyle bir kelimeyi kullanabilirdi? Bu kelimeyi hiç duymamış gibi yaşamaya devam etmek istedi ama yapamadı. Kelime beyninde kıymık gibi kalmıştı. (ST, s.11).

Burada çocuğun kötü kelimelerin kullanılmasına duyarlılığı ve nezaket beklentisi söz konusudur. Duyarlılık değeri vardır.

Nazik Olma Değeri İle İlgili Bulgular

“...Çünkü biliyordu ki kötü kelimeleri dolaşımdan kaldırdığı zaman hiç kimse o kelimeleri kullanamayacaktı. Aslında bu kelimeleri bir defalığına da olsa kullanmaktan çok utanıyordu...” (ST, s. 19).

Çocuk kibarlık timsali olarak kötü kelimeleri torbaya atarken bile eline almaktan ve bir defa dahi söylemekten utanıyor.

Sevgi, Aile Birliğine Önem Verme, Şefkat Değeri İle İlgili Bulgular

“Anne

Kiraz ver bana

Anne uzağa gitme

Biraz sev beni.” (ST, s. 17).

Çocuğun mırıldanmaya başladığı bu şarkıda annesi tarafından şefkatle sevilme istediği vurgulanmaktadır. Anneye duyulan ihtiyaç da aile birliğine anne bağına önem verildiğini göstermektedir.

Sevgi (Allah Sevgisi) Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuğun kelimeleri torbaya koyduktan sonra sokağa attığı güzel kelimelerden ilkinin bismillah kelimesi olması her işe Allahın ismiyle başlamak istediğini Allah sevgisinin her şeyden önce geldiğini vurgulamaktadır.

“Çocuğun yeryüzüne fırlattığı ilk kelime “bismillah”tı. Ve dünyadaki milyarlarca insan o tek kelimeyi birbirine söylemeye başladı... Bismillah,bismillah, bismillah...Irmaklar, müzik, rüzgar, bismillah, bismillah...” (ST, s. 22).

Merhamet Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, torbasından “Bismillah” ve “aşk” kelimesinden sonra “merhamet” kelimesini atmıştı. Ve bu kelimelerin insanların huzurla yaşayabilmeleri için yeterli olduğuna inanıyordu.

“Ve yeryüzü müziğin, ırmağın, rüzgarın, bismillahın, aşkın ve merhametin dolaşımı ile dönmeye başladı. Böyle gidebilirdi her şey. Kimse şikayet etmiyordu. Bismillah, aşk ve merhamet sonsuz açılımları ile yetiyordu insanlara.” (ST, s. 23).

Sessizlik Torbası kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 41’de verilmiştir.

Tablo 41: Sessizlik Torbası’nda Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Sessizlik Torbası	Duyarlı olma	11
	Nazik Olma	19
	Sevgi	17
	Aile Birliğine Önem Verme	17
	Şefkat	17
	Sevgi (Allah Sevgisi)	22
	Merhamet	23

Tablo 41'e göre Sessizlik Torbası kitabında 7 değere ait birer örnek tespit edilmiştir.

Bulut Çocuk Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Bulut Çocuk, Uğur Böceği, Buluttan at

Olay Örgüsü: Bulut Çocuk, gökdelenlerin arasından gökyüzündeki hareketli hayvanlar olarak gördüğü bulutları izlerken bir uğurböceği ile tanışır. Uğur Böceği, Bulut Çocuk'a dileğini sorar, çocuk gökdelenler yerine kocaman yeşil ağaçlar olmasını ister. Gökdelenler ağaçlara dönüşür ve gökyüzünde kırmızı renkli bir kuşak belirir. Çocuğun 2. dileği savaşların bitmesidir. Bu dilek gerçekleşirken yeryüzünde tüm silahlar, savaşın getirdiği bütün acılar yok olur. Ve gökyüzünde yeşil bir kuşak eklenir. Çocuğun 3. dileği açlığın bitmesidir, bu dileği yerine getirirken Uğurböceği yeryüzünün tüm nimetlerini, açları ve tokları bir araya toplayarak, eşit bir dağılımla paylaşır. Bu sırada gökyüzünde mavi bir kuşak daha belirir. 4. dileği trafik kazalarının son bulması da gerçekleştikten sonra gökyüzüne sarı bir kuşak daha eklenir. 5. dileği iklim değişikliklerinin olumsuz etkilerinin yok olmasından sonra gökyüzündeki renkli kuşaklara lacivert bir kuşak eklenir. Bulut Çocuğun bir sonraki dileği kanserden kaybettiği bir arkadaşı içindir. Uğur Böceği'nden, kanser yapan hazır gıdaların yerine doğal yiyecekler getirmesini ister, gökyüzüne turuncu bir kuşak eklenir. Bulut Çocuk, son olarak da yoksulluğun bitmesini ister. Uğur Böceği bu dileği de gerçekleştirdikten sonra gökyüzüne mor bir kuşak eklenir. Bulut Çocuk, dünyanın tüm sorunlardan arınmış bir şekilde böyle kalmasını istemektedir. Uğur Böceği, Bulut Çocuk'a güllerden, mor menekşelerden manzaralar gezdirir ve gökyüzünde son olarak çivit mavisi bir kuşak belirir ve gökkuşağı tamamlanır. Buluttan at, gökkuşağının altından geçerken Bulut Çocuk'a 'mutlu musun?' diye sorar. Uğur Böceği ve Bulut Çocuk kimsenin bilmediği yerlere giderler.

Tespit Edilen Değerler:

Estetik Duyguların Geliştirilmesi Değeri İle İlgili Bulgular

Bulut Çocuk, gökyüzünü izlerken farklı bir gözle hayal dünyasının zenginliklerinden faydalanarak bulutları çeşitli hayvanlara benzetir.

“Çocuk bu ilginç bulutlara bakarken gökyüzünün özgür bir hayvanat bahçesi olduğunu düşündü.” (BÇ, s. 6).

Bulut Çocuk’un tüm dilekleri gerçekleşirken gökyüzünde sırayla farklı renklerde kuşaklar oluşur. Okuyucunun zihninde gökkuşağının güzelliği canlandırılmak istenmektedir:

“Gökyüzünde çivit mavisi bir kuşak daha belirildiğinde çocuğun aklında birden o büyük tamamlama oluştu! Gökkuşağı! Oradaydı. O çiçekten saman yolunun hemen altında!” (BÇ, s. 29).

Sevgi (Doğa Sevgisi) Değeri İle İlgili Bulgular

Bulut Çocuk, binalara bakmaktansa gökyüzüne ve ormanlara bakmak istemektedir. Bu yüzden Uğur Böceği’nden ilk olarak gökdelenlerin yerine ağaçlarla dolu bir orman diler.

“Çocuk biraz umutsuzca etrafına bakıp aklına gelen ilk şeyi söyledi: “Şu gökdelenlerin dev birer ağaca dönüşmesini diliyorum.”” (BÇ, s. 8).

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Bulut Çocuk yeryüzünde olan savaşlardan ve bu savaşların olumsuz etkilerinden çok rahatsız olmaktadır. Bu yüzden Uğur Böceği’nden savaşların bitmesini diler:

““Savaş! Savaşların bitmesini diliyorum.” Aslında söylediği şeye kendisi de inanmamıştı.” (BÇ, s. 10).

“Şimdi yeryüzü savaşız, bombasız, acısız mıydı? Bu büyük, bitimsiz sevinç anları ne kadar devam edecekti? Bilmiyordu çocuk. Bulut at, kemani yine indirmiş, her yeri o büyük ve anlamlı sessizlik kaplamıştı yeniden.” (BÇ, s. 13).

“İyiydi sahiden. Savaşlardaki ölüm haberleri alınmadan geçen gün sayısı çok fazla değildi dünyada. Anneler, babalar, çocuklar ve herkes rahat uyuyabilirdi bu gece. Savaşız bir gün ve ardından savaşız bir gece! Bombalarla sarsılmayan evler, şehirler ve beyinler...” (BÇ, s. 15).

Uğur Böceği, Bulut Çocuk’un dileklerini yerine getirdiğinde savaşlar, açlık ve yoksulluk yeryüzünden silinir:

“Dünya böyle de dönebiliyordu. Böyle dönebilen bir dünyayı nasıl ve niçin değiştiriyordu insanlar? Kimin işine yarıyordu yoksul, savaşı, kanlı, mutsuz çoğunluklarla, aç insanlarla dolu dünya? (BÇ, s. 26).

Duyarlılık Değeri İle İlgili Bulgular

Bulut Çocuk, çocuk yaşına rağmen dünyada açlıktan ölen insanlara duyarsız kalamamaktadır. Uğur Böceği’nden açlığın bitmesini diler:

“Evet, isterim, dedi hiç düşünmeden. Açlık! Dünyadaki açlığın bitmesini istiyorum.” (BÇ, s. 15).

Bulut Çocuk, Trafik kurallarına uyulmasını istemektedir ve Uğur Böceği’nden trafik kazalarının bitmesini diler:

“Dünyanın her yerindeki arabalar birden yavaşlamıştı. Gaza ne kadar basılsa da insani bir hız limitinin üzerine çıkamıyordu arabalar. Ayrıca yolda bir yaya belirdiğinde arabalar kendiliğinden yavaşlıyor, hatta tamamen duruyordu...” (BÇ, s. 19).

Bulut Çocuk Uğur Böceği’ne iklim değişikliklerinin olumsuz etkilerinden bahseder. Ve doğaya zarar veren afetlerin ve doğadaki kirliliğin bitmesini diler:

“Seller olmasın” demişti. “Herkesin soluduğu hava temiz olsun; ırmaklar, denizler kirlenmesin. Yeryüzünde yaşadığımızı her nefeste hissedelim, içimiz her nefeste taze, dokunulmamış, berrak bir sevinçle dolsun.” (BÇ, s. 20).

“Gökyüzünde her an uçmakta olan on binlerce uçağın atmosfere bıraktığı gazlar bile değişmiş; uçaklar gökyüzündeki havayı sirküle eden birer araca dönüşmüştü.” (BÇ, s. 21).

Bulut Çocuk, insanların yoksulluk yüzünden birbirine bağırmalarını istememektedir:

“Yoksulluğun bitmesi mümkün mü?” (BÇ, s. 26).

Paylaşımçı Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Uğur Böceği, dünyadaki açlıktan ve yokluktan ölen insanları ve doğadaki yiyecekleri bir araya toplayıp açlığı yok etmek için yiyecekleri adaletli bir şekilde bölüştürür:

“Yapılan hesaplamalar gösteriyor ki doğadan elde ettiğimiz bu yiyecekler, sizin en az üç katınız kadar insanı daha besleyebilir.” (BÇ, s. 17).

Tutumlu Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Uğur Böceği, açlığı yok ederken, ihtiyacından fazlasını elde etmek isteyip bu fazlayı çöpe döken insanları uyarır:

“Bazı ülkeler ya da insanlar, bir ekmekle doyabilecekken yüzlerce ekmeğe sahip olmak istiyorlar ve oluyorlar. Sonra da bunların hepsini yiyemeyip çöpe döküyorlar. Ama diğer taraftaki ekmeksiz insan bu arada açlıktan ölebiliyor.” (BÇ, s. 17).

Adil Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Uğur Böceği, çok fazla yiyen ve çok az yiyen insanlara yiyecekleri adaletli bir şekilde paylaştırarak açlık sorununu çözer:

“Uğur Böceği bir ıslık çaldı ve yiyecekler ışık hızıyla görülmeyen eller tarafından insanlara dağıtmaya başlandı. Herkese eşit miktarda bir yiyecek paketi veriliyordu...” (BÇ, s. 18).

İyimserlik Değeri İle İlgili Bulgular

Bulut Çocuk bakar ki yiyeceklerin yarıdan fazlası tükenmemiştir bile açlığın bittiğini gördüğü manzarayı keyifle ve umutla izler:

“Önündeki bu büyük resimde aç insan yoktu. Demek ki açların değil, açlığın öldüğü bir dünya mümkündü.” (BÇ, s. 18).

Dünyada her şey düzeldikten sonra etrafa mutlulukla bakar Bulut Çocuk,

“Baştan sona mor menekşelerle kaplı bir bahçede oturan çocuğun yüzünde görülmemiş çizgiler oluştu. Başka bir dünyada gülümsüyor olmanın başka mutluluk çizgileri.” (BÇ, s. 28).

Temizlik Değeri İle İlgili Bulgular

Uğur Böceği, Bulut ocuk'un isteği üzerine dünyadaki tüm kirliliği yok edip temizler:

“Kirli sanayi atıklarından amurlaşmış, zehir saçan ırmaklar, dereler ansızın pırl pırl akmaya başlamıştı...” (B, s. 21).

Merhamet Değeri İle İlgili Bulgular

Bulut ocuk, kansere yakalanan arkadaşının tedavi sürecindeki görüntüsüne çok üzülür:

“Hastaneye ziyarete gittiğinde biraz şaşırmış, biraz da üzülmüştü. Çünkü arkadaşının orada gördüğü tedavi sebebiyle saçları dökülmüş ve başka bir görünüme geçmişti. (B, s. 22).

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

Bulut ocuk, kanser hastası arkadaşını hastanede ziyaret ettiği anları Uğur Böceği'ne anlatır ve ondan kansere sebep olan yapay yiyecekleri yok etmesini ister:

Biraz konuşmuştular. İki ocuk ne konuşabilirse. Birbirine bakmıştılar, yaşadıkları günlerden kalan bazı ışıklı anılarla. Sonra sessizce vedalaşmıştılar. Hala daha vedalaşıyordu ocuk hastaneden sonra bir daha asla göremeyeceği kesinleşen arkadaşıyla.” (B, s. 22).

Sağlığı Koruma Sağlıklı Beslenme Değeri İle İlgili Bulgular

Bulut ocuk, kanserden kaybettiği arkadaşı üzerinden yapay, bozuk yiyeceklerin zararlarını dert edinmektedir:

“Raflarda yüzlerce değişik paket ve ambalajda muhtelif yiyecekler. Bozulmadan kalabilsinler diye içine çeşitli maddeler karıştırılarak daha baştan bozulan yiyecekler. Doktorlar sürekli uyarıyor ama tüccarlar sürekli üretiyor bunları. Zararlıysa neden satılabiliyordu? (B, s. 23).

“Bu kadar yapay şey yiyen bir insanın gerçek olarak kalması mümkün değildi.” (B, s. 23).

Fedakârlık Değeri İle İlgili Bulgular

Bulut Çocuk'un dilekleri gerçekleşip dünyayı yaşanmaz kılan tüm sorunlar ortadan kalktıktan sonra tek isteği dünyanın bu haliyle kalmasıdır ve dünyanın huzuru için her şeyi yapmaya hazır olduğunu ifade eder:

“Böyle kalabilir miydi acaba dünya? Ya da bir ağaç gibi dimdik ayakta kalmak bütün bunları ya da bir başka şeyi, mesela durmadan şarkı söylemeyi, koşmayı. Neyse işte yapabiliirdi. Dünyanın bu hali değişmesin diye. (BÇ, s. 27).

Bulut Çocuk kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 42’de verilmiştir.

Tablo 42: Bulut Çocuk’ ta Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Bulut Çocuk	Estetik	Duyguların 6, 29
	Geliştirilmesi	
	Sevgi(Doğa Sevgisi)	8
	Barış ve Huzurdan Yana Olma	10- 13- 15- 26
	Duyarlılık	15, 19, 20, 21 26
	Paylaşımçı Olmak	17
	İsraf Etmeme	17
	Adil Olma	18
	İyimserlik	18, 28
	Temizlik	21
	Merhamet	22
	Dostluk	22
	Sağlığı Koruma, Beslenme	Sağlıklı 23(2)
Fedakarlık	27	

Tablo 42’ye göre Bulut Çocuk kitabında 13 değere ait örnekler tespit edilmiştir. En sık yer verilen değer 5 örnekle duyarlılık değeri, onun ardından da 4 örnekle barış ve huzurdan yana olma değeridir.

Bir Çuval Gözlük Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Bir çocuk

Olay Örgüsü: Güneş gözlüğüne sahip olan bir çocuk gece Ay'ı seyrederken neden Ay gözlüğü olmadığını düşünür. Hiçbir yerde satılmadığı için kendine Ay gözlüğü yapmaya karar verir. Zamanla her renk için, her etkinliği için gözlük ihtiyacı duymaya başlayan çocuk farklı işleri için kullandığı bir çuval gözlük yapar. Toplamda 813 gözlüğe sahip olur. Bir gün artık gözlüksüz hiçbir şey yapamadığını fark eder. Ve artık hiçbir şey yapmak istemez. Çünkü yapacağı her iş için yeni gözlük üretmesi gerekmektedir. Çocuk ise yorulmuştur.

Tespit Edilen Değerler

Yaratıcı Düşünme Değeri İle İlgili Bulgular

“ *“Ay gözlüğü satılmıyor diye gece Ay gözlüğü takmadan dolaşacak değilim ya” dedi ve üç gün uğraştıktan sonra kendisine bir Ay gözlüğü yaparak gece gezmelerine Ay gözlüğü ile çıkmaya başladı.*” (BÇG, s. 9).

Açık olarak tespit edilen yaratıcı düşünme değerinin yanı sıra masalın verdiği genel iletiye bakıldığında eşyalara bağımlı olarak yapılan işler zamanla o işten keyif alamamaya ve var olan an'ı kaçırmaya neden olmaktadır. Bu yüzden masalda çocuklara, araçlara değil an'a odaklanmak gerektiği vurgusu yapılmaktadır.

Bulut Çocuk kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 43'te verilmiştir.

Tablo 43: ‘Bir Çuval Gözlük’te Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Bir Çuval Gözlük	Yaratıcı Düşünme	9

Tablo 43'e göre bir Çuval Gözlük kitabında 1 değer örneğine rastlanmıştır.

Küçük Süpermen Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Küçük Süpermen, Küçük Süpermen'in arkadaşları, Beş bin pire, Büyük Süpermen, Bin sekiz yüz kanguru

Olay Örgüsü: Dünyadaki mutsuz insanlara duyarsız kalamayan bir çocuk, Süpermen olup insanlara yardım etmeye karar verir. Kendisine Süpermen elbisesi diktirir. Telefon kulübesinde yardım çağrılarını beklemeye başlar ama Süpermen olamaz. Sonra aklına bir fikir gelir ve arkadaşlarının yardımıyla beş bin pire yakalayıp onları eğitir. Uçmak için pireleri beline bağlar. Onlara komut vererek uçmaya başlar. Gururlanır. Bir gün gerçek Süpermen’le karşılaşır. Onunla çok daha yükseklere çıkarlar. Çünkü büyük Süpermen’in bin sekiz yüz kangurusu vardır. Birlikte dondurma yemeye giderler.

Tespit Edilen Değerler:

Duyarlı Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Küçük Süpermen, dünyada yaşanan acılara duyarsız kalamamaktadır:

“Dünyada mutsuz insanlar vardı, acı çeken insanlar vardı. Hiç kimse, hiç kimse bu acı çeken insanlar için bir şey yapmıyordu.” (KS, s. 7).

İyilik Yapma Değeri İle İlgili Bulgular

Küçük Süpermen’in tek amacı acı çeken insanlara yardım etmek, onları mutlu etmektir:

“Acil ve tehlikeli durumlarda hemen elbiseyi giyecek, yardıma koşacaktı.” (KS, s. 9).

Liderlik- Cesaret Değeri İle İlgili Bulgular

Küçük Süpermen, beş bin pireye komutlar vererek onları yönlendirir:

“Yedi ay sonra pireler, çocuğun söylediklerini yapmaya başlamıştı. Çocuk nasıl komut verirse öyle hareket ediyorlardı.” (KS, s. 12).

“Pirelere yeni komutlar vermeye başladı: “Beş metre sağa! Dokuz metre aşağı!..”” (KS, s. 17).

Özgüven Değeri İle İlgili Bulgular

Süpermen elbisesini giyince gururlanan çocuk kendine güven duyar:

“Kendini tutamayıp “Kötüler titresin, artık ben geliyorum.” Diye bağırdı...”(KS, s. 18).

Sorumluluk Değeri İle İlgili Bulgular

Küçük Süpermen, uçmak için faydalanacağı pirelerin sorunlarıyla ilgilenmekte, sorumluluklarını da üstlenmektedir:

“Aslında pirelerin beslenme ve barınma sorunları epey büyüktü ama çocuk Süpermen olmanın kolay bir şey olmadığını farkındaydı.” (KS, s. 13).

Alçakgönüllülük Değeri İle İlgili Bulgular

Küçük Süpermen insanlardan teşekkür beklemeden iyilik yapmak istemektedir:

“Kurtardığı insanlar ona teşekkür etmek isteyecekler ama o, ismini bile söylemeden oradan hızla uzaklaşacaktı.” (KS, s. 13).

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

Büyük Süpermen, Küçük Süpermen’e dostça davranır:

“Hey dedi Büyük Süpermen. Dalıp gittin. Seninle yapacak bir sürü işimiz var. Ama önce gidip dondurma yiyelim...” (KS, s. 23).

Küçük Süpermen kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 44’te verilmiştir.

Tablo 44: Küçük Süpermen’de Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Küçük Süpermen	Duyarlılık	7
	İyilik Yapma	9
	Cesaret Liderlik-	12, 17
	Özgüven	18
	Sorumluluk	13
	Alçakgönüllülük	13
	Dostluk	23

Tablo 44’e göre Küçük Süpermen Kitabında 7 değer örneğine rastlanmıştır.

Mavi Çocuk Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Sıra dışı bir çocuk

Olay Örgüsü: Sıra dışı bir çocuk olan Mavi Çocuk, atlaslardan, ansiklopedilerden dünyadaki felsefe, bilim, sanat vb. alanlarına dair tüm bilgileri araştırır, öğrenir, tarihi gelişim sürecini değerlendirir. Tüm olguları çözümler. Ancak insanlık bu kadar ilerlerken savaşların neden hala devam ettiğini bir türlü anlayamaz. Bu yüzden insanları savaşmaya götüren nedenleri bulmak ve yok etmek için insanları incelemeye karar verir. Dünyada gördüğü manzara insanların savaşları, tembelliği ve uyuşukluğudur. Bu sırada insanların duyarsızlaşmasında televizyonun etkisini fark eder. Elektronik araştırmalar yapar, gezegenleri, sinyalleri inceler ve sonunda siber kumanda yapmaya karar verir. Üzerinde farklı renklerde tuşlar olan bu kumanda ile dünyanın aksayan ve bozulan yönlerini düzeltir. Kumandanın üzerindeki yeşil tuş merhamet yayar, beyaz tuş bencilliği yok eder, kırmızı tuş savaşları bitirir, mavi tuş sakinliği sağlar, sarı tuş küresel ısınmanın etkilerini yeryüzünden siler, eflatun tuş doğallığı geri getirir, turuncu tuş sanatı yeryüzüne yayar, şeffaf renk tuş ise geri kalan tüm bozuklukları düzeltir. Bir de basılmaması gereken siyah tuş vardır. Mavi çocuk siyah tuş hariç kumandanın tuşlarına bastıktan sonra saldırganlık yerini merhamete, öfke ise sevgiye bırakır. Ancak masalın sonunda gelen uzay kaplumbağası basılmaması gereken o siyah tuşa basar.

Tespit Edilen Değerler:

Çalışkanlık Değeri İle İlgili Bulgular

Mavi Çocuk, her alanda bilgi sahibi olmak için bol bol araştırma yapıp kitap okur, burada çalışkan bir karakter olması dikkat çeker:

“Dünyanın verili bilgi kaynaklarının hemen hepsine ulaşabiliyor, bu bilgileri sistematize bir şekilde zihninde istifleyip yorumlayabiliyor, gördüğü herhangi bir biyolojik, siyasi, felsefi, sosyal veya ekonomik olay ya da davranışı tarihsel kökenine kadar indirgeyip birkaç açıdan analiz edebiliyordu.” (MÇ, s. 6).

“İnsanlığın her yönüyle tarihsel ve güncel dijital haritası çocuğun önünde yavaş yavaş şekilleniyordu. Çocuk büyük bir heyecanla hiç ara vermeden bu çalışmalarına devam etti.” (MÇ, s. 15).

Duyarlılık Değeri İle İlgili Bulgular

Ne zamandır savaşları anlamaya çalışan Mavi Çocuk bu duruma, milyonlarca insanın ölümüne duyarsız kalamamaktadır ve çok üzüldüğünü ifade eder.

“Bir çocuk yeryüzünde birden bire yalnız kaldığında, bir şehir artık yeryüzünden silindiğinde, bir kalp artık çarpmadığında, bir resim artık kimseler bakmadan yıkılmış bir duvarda öylece asılı kaldığında, bir eve uğrayacak bir baba artık olmadığında... uzatıyordu bu soruları. İçinden çıkamıyordu.” (MÇ, s. 8).

İnsanların televizyon karşısında uyuşmuş bir şekilde birbirlerinden uzaklaştığını ve duyarsızlaştığını fark eden Mavi Çocuk bu konuda araştırma yapmaya karar verir:

“Bir insanı diğerine karşı duyarsızlaştıran sebepleri bulmaya çalışıyordu. Zengin bir adamla yoksul bir adamı, öfkeli bir adamla sakin bir adamı...herkesi dikkatle inceliyordu.” (MÇ, s. 11).

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Mavi Çocuk, insanların savaşmalarına bir türlü anlam verememektedir.

“Biraz bekleseler zaten herkes ölmeyecek miydi? Zaten öldürenler de bir süre sonra zorunlu olarak bu hayattan çekip gitmiyor muydu? Neydi insanları vahşileştiren, diğerine karşı yabancılaştıran, diğer insanın celladı kılan, öldürmek için ölmeyi bile göze aldırان o şey...” (MÇ, s. 9).

“Nasıl oluyordu da barış üzerine sonsuz parlaklıkta cümleler kurulurken bombalar, savaş uçakları gökyüzünü karartabiliyordu?” (MÇ, s. 10).

Mavi Çocuk, kumandanın mavi tuşuna bastığında saldırılar aniden durmaya başlar yerini sakinliğe, huzura bırakır. Bu onun barış ve huzurdan yana olan somut adımı olarak karşımıza çıkar:

“ Bu esnada birilerine saldırmakla meşgul olan bu saldırgan ve öfkeli insanlar ne olduysa oldu,ani bir değişimle birden farklılaştılar.” (MÇ, s. 17).

Çocuk, savaşları durduran kırmızı tuşa basar:

“Mekanik ve botanik etkileşimini gerçekleştiren bu tuşa basılmasıyla birlikte bütün askeri üsler bir bahçeye, savaş uçakları ve tanklar meyve yüklü ağaçlara, savaş gemileri eğlenceli havuzlara; toplar, tüfekler, tabancalar da birer çiçeğe dönüştü.” (MÇ, s. 18).

Paylaşımçı Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Mavi Çocuk, insanların sahip oldukları varlıklarla yoksulları doyurabilecekken yoksulların açlıktan ölmesinden yakınıyor. Burada aynı imkanlara sahip olmayan insanlar arasındaki eşitsizliği azaltmak için paylaşımçı olmak gerektiği vurgulanmaktadır:

“Nasıl oluyordu da fırınlar ekmek, marketler yiyeceklerle dolu iken, bir tane değil yüz tane değil yüz binlerce insan açlıktan ölebiliyordu.” (MÇ, s. 10).

Mavi Çocuk, kumandanın mavi tuşuna basınca dünyaya yayılan sakinlikle insanların birbirine şefkatle ikramlarda bulunduğunu görür:

“Bahçesindeki elmayı aşırırken yakaladığı bir çocuğu pataklamak isteyen bahçe sahibi birdenbire değişip çocuğu öptü ve ona başka elmalar da ikram edip güzel sözlerle evine gönderdi.” (MÇ, s. 17).

Adil Olma Değeri İle İlgili Bulgular

İnsanlar arasındaki imkan eşitsizliklerinden yakınan Mavi Çocuk, adaletli bir düzen olmadığını düşünür:

“Nasıl oluyordu da sıksa, kemikleri sayılabilen zavallı insanlar biraz daha ölürken, çok şişman adamlar biraz daha yemek yiyebiliyordu.” (MÇ, s. 10).

Mavi Çocuk, siber kumandasının şeffaf tuşuna bastığında dünyanın geri kalan tüm aksaklıkları düzeltilirken adaletsizlikler de düzeltilmektedir:

“Adalet mükemmeldi, kimseye haksızlık edilmiyor, haksız bir yaprak bile düşmüyordu ağaçtan.” (MÇ, s. 21).

İyimserlik Değeri İle İlgili Bulgular

Masalın genelinde Mavi Çocuk dünyayı tüm kötülüklerden tüm aksaklıklardan arındırıp cennet gibi bir yer yapmak için çaba harcamakta ve dünyanın iyi bir yer olacağına sonsuz inanmaktadır. Siber kumandayı yapıp tuşlara bastıktan sonra kimse kimseyi rahatsız etmez, her şey mükemmeldir:

“Kuşlar uçuyor, çiçekler büyüyor, çocuklar şarkı söylüyor, güneş ve ay ve yıldızlar bu masalsi dünyaya eşlik ediyordu.” (MÇ, s. 21).

Yaratıcı Düşünme Değeri İle İlgili Bulgular

Mavi Çocuk dünyadaki aksaklıkları düzeltmek için bir icat yapmaya koyulur:

“Siber kumanda! Yapmaya başladı çocuk. Sabırla ve büyük bir incelikle” (MÇ, s. 10).

Sevgi Değeri İle İlgili Bulgular

Hayvanlara eziyet etmek yerine onları sevmek gerektiğine vurgu yapılmaktadır:

“Bir arenada kızgın boğaya şiş saplamak üzere hazırlanan bir matador, birdenbire değişip bir tutam ot buldu ve boğaya sevgiyle yedirmeye başladı.” (MÇ, s. 17).

Hoşgörü Değeri İle İlgili Bulgular

Çocuk, Mavi tuşa bastıktan sonra yayılan sakinlikle kavgaları bitirip insanların birbiriyle anlaşmasını sağlamak istemektedir:

“Birbiriyle kavga eden iki adam, birdenbire değişip sarmaş dolaş oldu.” (MÇ, s. 17).

Yardımlaşma- Dayanışma Değeri İle İlgili Bulgular

Mavi Çocuk, kumandanın beyaz tuşuna basınca bencillik yok olup insanlar birbirine yardım etmeye başlamaktadır:

“Zengin ülkeler yoksul ülkelere, zengin insanlar yoksul insanlara alabildiğine içten duygularla kardeşçesine yardım etmeye başladı. İki gömleği olan, hiç gömleği olmayana veriyordu gömleğinin birini...” (MÇ, s. 18).

Merhamet Değeri İle İlgili Bulgular

Mavi Çocuk, yeşil tuşa basınca dünyaya merhamet enerjisi yayılmaya başlar:

“Kimsesiz çocukların başı okşanıp ihtiyaçları karşılanıyor, bir avcı tüfeğini omzundan çıkarıp duvara asıyor, ihtiyarlar ziyaret edilip yalnızlıkları azaltılıyordu. Kurtlar kuşlar ve karıncalar bile bu merhamet enerjisininin yayılımından nasibini alıyordu.” (MÇ, s. 19).

Kültürel Mirasa Sahip Çıkma Değeri İle İlgili Bulgular

Kitabın görsellerinin birinde küçük bir çocuk yaşlı birinin elini öpmektedir. El öpme alışkanlığı, küçüklerin büyüklere duyduğu saygı ile örtüşen bir kültürel ananedir.

Şekil 1: Kültürel Mirasa Sahip Çıkma

(MÇ, s. 19).

Çevreyi Koruma Değeri İle İlgili Bulgular

Sarı tuşa basıldığında bozulan iklim dengesi eski haline, Eflatun tuşa basıldığında da doğallığını yitirmiş besinler eski doğal haline döner. Burada doğaya ve çevreye duyarlılık vurgulanmaktadır:

“Küresel ısınma yerini yeniden küresel normalleşmeye bıraktı. Yazlar yeniden yaz gibi, kışlar yeniden kış gibi oldu. Kutuplardaki erime durdu...” (MÇ, s. 20).

Estetik Duyguların Geliştirilmesi Değeri İle İlgili Bulgular

Siber kumandanın turuncu tuşa basmasıyla sanat ve estetik enerjisi yayılmaktadır:

“ Bu defa sanat ve estetik enerjisi yayılmaya başladı yeryüzüne... Çirkin binalar, çirkin meydanlar, çirkin şehirler, çirkin arabalar, çirkin müzikler, çirkin heykeller, çirkin sözler sihirli bir el değmiş gibi yeniden biçimleniyor, güzelleşiyordu.” (MÇ, s. 20).

Mavi Çocuk kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 45’te verilmiştir.

Tablo 45: Mavi Çocuk’ta Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Mavi Çocuk	Çalışkanlık	6, 15
	Duyarlılık	8, 11
	Barış ve Huzurdan Yana Olma	9, 10, 17, 18
	Paylaşımçı Olmak	10, 17
	Adil Olmak	10, 21
	İyimserlik	21
	Yaratıcı Düşünmek	10
	Sevgi	17
	Hoşgörü	17
	Yardımlaşma, Dayanışma	18
	Merhamet	19
	Kültürel Mirasa Sahip Çıkma	19
	Çevreyi Koruma	20
	Estetik Duyguların Geliştirilmesi	20

Tablo 45’e göre Mavi Çocuk kitabında 14 farklı değere ait örnekler tespit edilmiştir. En sık rastlanan değer, 4 örnekle barış ve huzurdan yana olma değeridir. Kitapta çalışkanlık, duyarlılık, paylaşımçı olmak ve adil olmak değerinden ikişer örnek, diğer değerlerden birer örnek bulunmaktadır.

Behram Geri Dön Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Behram, Behram'ın babası ve annesi, Yaşlı adam, Fatih Sultan Mehmet, savaştaki askerler, çok bağırın bir adam, Peygamberimiz,(s.a.v.), Adem Aleyhisselam.

Olay Örgüsü: Babası, Behram'ı öğle yemeği için her gün ekme almaya yollar, Behram da itiraz etmez. O gün babası ona caddeden gitmesini söyler Behram, cadde yerine dar yoldan gider ve orada yaşlı bir adamla karşılaşır. İki aynı anda yoldan geçemeyeceği için yaşlı adam Behram'a, 'Behram geri dön!' der. Behram geri döndüğünde zamanda yolculuğa çıkar. İkinci Dünya Savaşında savaşılan askerlerle karşılaşır, sonra Birinci Dünya Savaşındaki askerlerle konuşurken bir askerin vuruluşuna şahit olur, Fransız İhtilali'nde çok bağırın adamla karşılaşır adam ona devrimden bahseder biraz yürür Fatih Sultan Mehmet ile karşılaşır. Fatih, İstanbul'u fethetmek üzeredir. Biraz daha ilerlediğinde Peygamber efendimiz (s.a.v)' i görür. En son Hz. Adem'i görür ve Hz. Adem ona geri dönmesini söyler. Behram aynı kişileri tekrar görerek kendi zamanına döner ekmeği alıp evine varır.

Tespit Edilen Değerler

Saygı Değeri İle İlgili Bulgular

Behram'ın babasının sözünden çıkmaması ve onun sözünden çıktığında başına garip bir şey geldiğini düşünmesi babasına duyduğu saygıdan ileri gelmektedir.

“Herhalde bir bildiği vardı babasının. Çünkü ne zaman babasının isteklerinin aksine hareket etse başına garip bir şey gelirdi.” (BGD, s. 7).

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Behram, İkinci Dünya Savaşı'nda savaşılan askerleri gördüğünde onlara savaşmalarının saçma olduğunu söyler.

“Bizim işimiz savaşmak dedi askerler. Saçmalıyorsunuz dedi Behram. Şu attığınız atom bombasının savaşmak olduğunu söyleyemezsiniz herhalde.” (BGD, s. 13).

Cesaret Liderlik Değeri İle İlgili Bulgular

Behram, Birinci ve İkinci Dünya Savaşı'nda savaşılan askerlerle, Fransız İhtilali'nde çok bağırın adamlarla cesur bir şekilde konuşur.

“ Savaşın adını sordu Behram. Birinci Dünya Savaşı olduğu söylenince, biraz önce İkinci Dünya Savaşı'na rastladığını ve bu savaşın barış için yapıldığına inanmadığını söyledi.” (BGD, s. 15).

“Devrim dedi adam. Behram, ‘Birinci Dünya Savaşı’nda bir merminin bir askeri devirdiğini gördüm. Siz neyi deviriyorsunuz?” dedi.” (BGD, s. 17).

Fatih Sultan Mehmet’i gören Behram onun ne kadar etkili bir lider olduğunu görür.

“Fatih Sultan Mehmet’i gördü. İstanbul’u almış şehre giriyordu.” (BGD, s. 18).

Dostluk Değeri İle İlgili Bulgular

Bir Fransız çocuğuyla kardeş olamamanın kaygısını yaşayan Behram milliyetçi bir Fransız’a şunları söyler:

“Lütfen milliyetçi olma, ben Fransız değilim ve senin çocuğunla kardeş olmak istediğimde kardeş olamam.” (BGD, s. 17).

Şefkat Değeri İle İlgili Bulgular

Peygamberimiz (s.a.v)’i gören Behram onu kucagındaki iki çocuğu severken bulur:

“Gülümsüyordu. Omuzlarında Hasan ve Hüseyin vardı. Onları okşuyor ve seviyordu. Peygamberin yüzünden yayılan ışık Behram’a müthiş bir güç ve esenlik duygusu verdi.” (BGD, s. 20).

Misafirperverlik Değeri İle İlgili Bulgular

Fatih Sultan Mehmet ile Behram arasında geçen konuşmada Fatih onu yanında misafir etmek ister:

““Benimle kalır mısın dedi Fatih. Beraber Belgrat’a gideriz.” Behram başıyla hayır işareti yaparak gözleriyle yolu gösterdi ve gitmesi gerektiğini belirtti.

“Babana selam söyle, Edirne’ye de beklerim,” dedi Fatih.” (BGD, s. 23).

Bağımsız ve Özgür Düşünme Değeri İle İlgili Bulgular

Behram ihtilal sırasında gördüğü bağırان adamla konuşurken başkalarının yerine düşünmemek gerektiğine vurgu yapar:

“Adam ‘özgürlük’ diye haykırıyordu. Behram, adamın yanına yaklaşarak sordu:

—Kimin için?

—Yine mi sen’ dedi adam. Herkes için.

—Peki, herkes özgürlük istemiyorsa?” (BGD, s, 24).

Behram Geri Dön kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 46’da verilmiştir.

Tablo 46: Behram Geri Dön’de Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Behram Geri Dön	Saygı	7
	Bariş ve Huzurdan Yana	13
	Olma	
	Cesaret Liderlik	15, 17, 18
	Dostluk	17
	Şefkat	20
	Misafirperverlik	23
	Bağımsız ve Özgür Düşünme	24

Tablo 46’ya göre Behram Geri Dön kitabında 7 değer örneği vardır. En sık yer verilen değer 3 örnekle cesaret, liderlik değeridir.

Havuç Havuç Havuç Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Bir çocuk, çocuğun annesi, çocuğun kardeşi, bilim adamları

Olay Örgüsü: On bir yaşında bir çocuk, annesinden havuç isteyerek uzaya gideceğini söyler. Havuca ata biner gibi binip uzaya gider. Bir daha haber alınamaz. Aradan hayli zaman geçtikten sonra Hindistan’da birden gökten havuç yağmaya başlar. Olay kısa sürede tüm dünyada duyulur ve bu köyün adı Havuç köy olur. Bilim adamları bu olaya çok şaşırırlar. Bilim adamları gerçeği öğrenirler uzayda 14 yaşında bir çocuk görülür. Çocukla iletişime geçilir. Çocuk önce annesine babasına seslenir ardından

uzayda havuç yetiştirdiğini anlatır. Bilim insanları ona uzayda havuç nasıl yetiştirdiğini sorarlar ancak ocuk bunu kabul etmez insanlara güvenmediğinden onların uzayda bombalar yetiştirip insanlara atmasından endişelenir.

Tespit Edilen Değerler:

Naziklik, Selamlaşma Değerı İle İlgili Bulgular

Havucuna binip uzaya çıkan maceracı ocuk, Dünya ile kurduğu ilk bağlantı sırasında insanlara cevap verirken onları içten bir şekilde kibarca ve saygıyla selamlar:

“Herkeser merhaba. Herkeser sevgi ve gl yaprakları Sayın Devlet başkanları! Bana gönderdiğiniz mesajı aldım...” (HHH, s. 20).

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değerı İle İlgili Bulgular

Maceracı ocuk, kendisinden uzayda nasıl havuç yetiştirdiğini insanlara anlatmasını isteyen yetkililere güvenmemektedir. Çünkü bildiklerini anlatırsa insanların bunu kötüye kullanabileceklerinden, uzayda havuç yerine bomba üretip insanlara zarar vereceklerinden endişe etmektedir oysa savaşmak, insanlığa zarardan başka bir şey getirmez:

“Sizden korkuyorum, gerçekten korkuyorum. Çünkü bu formülü size verirsem belki de siz uydularda bombalar yetiştirip onları dünyaya atarsınız. Hiçbir şeyden haberi olmayan insanların ölmesini istemiyorum.” (HHH, s. 20).

Çalışkanlık Değerı İle İlgili Bulgular

Uzayda yaşayan ocuk, bir mucizeyi gerçekleştirir ve orada havuç yetiştirir. İnsanlara ona yolladıkları tohumlardan yeni ürünler yetiştirebileceğini söyler. Burada ocuk okuyucuya, ‘imkanlar kısıtlı da olsa nerede olursa olsun insan daima çalışıp üretebilir’ iletisi verilmektedir:

“Ama siz mutlaka bir şey yetiştirmek istiyorsanız bana tohumları göndermeniz yeterli. Burada bir sürü boş uydu var. Ben göndereceğiniz tohumları yetiştiririm.” (HHH, s. 20).

Duyarlılık, İyilik Yapmak Değeri İle İlgili Bulgular

Uzayda yaşayıp havuç yetiştiren çocuk zamanla dünyadan değişik tohumlar almaya başlar ve bu tohumlarla yetiştirdiği farklı ürünleri dünyanın değişik yerlerine gönderir. Bunu yaparken de yoksul insanların bulunduğu yerleri seçer. İhtiyacı olan, açlık çeken insanlara duyarlı olmak ve eldeki imkanları onlarla paylaşmak gerektiği iletisi verilen bu bölüm şöyledir:

“...Zaman zaman dünyanın çeşitli yerlerine karpuz, elma, ıspanak, limon, maydanoz, patlıcan, muz, salatalık, armut, pırasa, gül, portakal, marul, nergis, menekşe, kavun, mantar, çilek gibi şeyler yağmaya başladı. Yiyecekler en çok, dünyanın açlık çeken bölgelerine yağıyordu.” (HHH, s. 22).

Havuç Havuç Havuç kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 47’de verilmiştir.

Tablo 47: Havuç Havuç Havuç’ta Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Havuç Havuç Havuç	Naziklik	20
	Selamlaşma	20
	Barış ve Huzurdan Yana	20
	Olma	
	Çalışkanlık	20
	Duyarlılık	22
	İyilik Yapmak	22

Tablo 47’ye göre Havuç, Havuç, Havuç kitabında 6 farklı değere ait birer örnek tespit edilmiştir.

Çocuk Kırmızı Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Kanayan Bir Çocuk, Savaşlarda mağdur olan insanlar

Olay Örgüsü: Kırmızı giyinen bir çocuk dünyadaki tüm savaşların olumsuz etkilerini izleyerek yürümeye başlar ve tüm insanlık adına çocuğun bedeni kanar. Bombaların düştüğü yerlerdeki çocuklar, anneler, babalar kim varsa hepsinin yaşadığı acıları hissederek kanayarak yürüdükçe arkasında kırmızı ayak izleri bırakır.

Tespit Edilen Değerler

Barış ve Huzurdan Yana Olma Değeri İle İlgili Bulgular

Savaşlar başlamadan önce insanların yaşamlarındaki huzuru hatırlayan yazar savaş öncesi ve sonrası manzaraları düşünerek hayıflanır:

“İlk bomba düşmeden önce vardı bir şehir, vardı bir şeyler. Çocuğun vardı bir annesi. Annenin de vardı bir çocuğu. Vardı bir kedileri. Bir okul, bir bahçe, içinde doğdukları bir ev, evin önünde bir sokak. Köşede bir fırın, ekmekte bir buğ. Akşam eve sevinçle dönüp çocuklarına sarılmak isteyen bir baba.” (ÇK, s.11).

“Gökler ve kuşlar, gökler ve bulutlar kalabilir mi, bomba yüklü uçaklar görüldüğünde.” (ÇK, s.17)

Merhamet Değeri İle İlgili Bulgular

Bombaların üzerine düştüğü insanları hayal eden yazar onlara üzülmede merhamet etmektedir:

“Kimin üstüne? Kim varsa onun üstüne. Daha yalnızca ‘anne’ ve ‘baba’ diyebilen ve o sırada yerde gördüğü bir karıncayı izlemeye çalışan bir çocuk varsa onun da mı üstüne?” (ÇK, s.17)

Sevgi (Hayvan Sevgisi) Değeri İle İlgili Bulgular

“Bir çocuğun kedisine süt vermek için mutfağa girmesi ve sandalyenin üstüne çıkarak süte uzanmaya çalışması nedir ki?” (ÇK, s.14).

Duyarlılık Değeri İle İlgili Bulgular

Yazar, savaşlarda kaybedilen aileler, hayvanlar ve insanların yaşamının tüm parçaları dağılırken bu dağılışa duyarsız kalamamaktadır:

“Anneye son bakış. Pilotlar bombalardan bir halı oluştururken. Annenin ağzından çıkan son kelime. Kedinin önce süt kabını, sonra kendini kaybedişi. Eriğin çiçekleri yok artık. Bir daha hiç erik olmayacak o ağaçta. Ağaç yok.” (ÇK, s.19).

Fedakârlık Değeri İle İlgili Bulgular

“Ve nedir bir babanın çocuğunun iyice solgunlaşan mevsimlik giysilerini değiştirmek için o gün biraz daha çalışması...” (ÇK, s.14).

Paylaşımçı Olmak Değeri İle İlgili Bulgular

“Ve nedir büyükannelerin, büyükbabaların kendi büyükanne ve büyükbabalarından duydukları, gördükleri şeyleri çocuklarına, torunlarına kutsal bir emanet aktarır gibi aktarmasının huzurunu bozan şey...” (ÇK, s.14).

Çocuk Kırmızı kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 48’de verilmiştir.

Tablo 48: Çocuk Kırmızı’da Bulunan Değerler Değeri İle İlgili Bulgular

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Çocuk Kırmızı	Bariş ve Huzurdan Yana	11, 17
	Olma	
	Merhamet	17
	Sevgi (Hayvan Sevgisi)	14
	Duyarlılık	19
	Fedakarlık	14
	Paylaşımçı Olmak	14

Tablo 48’e göre Çocuk Kırmızı kitabında 6 farklı değere ait örnekler tespit edilmiştir.

Sarı Telefon Sokağında Rüya Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından Değerlendirilmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Bir çocuk, çocuğun öğretmeni, timsah, fil, köpek.

Olay Örgüsü: Şehrin dışındaki bir okulda okuyan bir çocuk bir türlü sabahları erken kalkamaz ve otobüsü kaçırdığı için her sabah okula geç kalır. Bir gün rüyasında gördüğü timsahı kapıda görür ve timsah onu okula yetiştirir. Aynı durum bir gün sonra

ise fille yaşanır. Daha sonraki gün kapıyı açtığında ise bir köpekle karşılaşır. Onun da kendisini okula yetiştireceğini düşünür ama köpek çocuğun bacağını ısırır.

Tespit Edilen Değerler:

Sorumluluk Değeri İle İlgili Bulgular

Masalın genel iletisinde işlerimiz ve sorumluluklarımız konusunda başkalarına güvenmek yerine kendi koşullarımızı kendimiz oluşturmamız gerektiği vurgulanmaktadır. Aksi halde olumsuz sonuçlarla karşılaşıldığına dikkat çekilerek sorumluluk vurgulanmıştır.

“Timsah sayesinde ömründe ilk kez vaktinde okula yetişmişti.” (STSR, s. 11).

“Rüyasında gördüğü hayvanların üstüne binip okula vaktinde gitmeye alışmıştı. Bu nedenle hiç tereddüt etmeden köpeğin üstüne binmek için ona yaklaştı. Ama tam da bu sırada gülüp duran köpek ansızın atılarak çocuğun bacağından iki defa ısırıldı...” (STSR, s. 21).

Sarı Telefon Sokağında Rüya kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 49’da verilmiştir.

Tablo 49: Sarı Telefon Sokağında Rüya’da Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
Sarı Telefon Sokağında Rüya	Sorumluluk	11, 21

Tablo 49’a göre Sarı Telefon Sokağında Rüya kitabında 1 değere ait iki örnek tespit edilmiştir.

Dünyayı Kurtaran Çocuk Adlı Eserin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi

Kahraman ve Varlık Kadrosu: Çocuk, Yaşlı Bilge, Diğer İnsanlar

Olay Örgüsü: Bazı insanlar gördükleri rüyalar gerçek olması nedeniyle sıkıntılar yaşamaya başlar. Bu duruma çare bulmak için Yaşlı Bilge’ye giderler. Bilge onlara bu dertten kurtulmaları için hayatında hiç yalan söylememiş birini bulmalarını söyle. Bu tarife uygun İstanbul’da yaşayan 9 yaşında bir çocuk vardır. Çocuk, kitap okumayı

seven, ailesine düşkün, dürüst bir çocuktur ve kendisine muhtaç olan insanlara yardım eder ve dünya bu sıkıntıdan kurtulmuş olur.

Tespit Edilen Değerler

Nazik Olma Değeri İle İlgili Bulgular

“Misafir, yaşlı ve bilge adama teşekkür ederek o köyden ayrıldı.” (DKÇ, s. 21).

Doğruluk, Dürüstlük Değeri İle İlgili Bulgular

Masalın kahramanı olan dokuz yaşındaki çocuk hayatı boyunca yalan söylemediği için tüm dünyaya kurtarmaya uygun görülmüştür. Burada dürüstlüğün gücü vurgulanmaktadır:

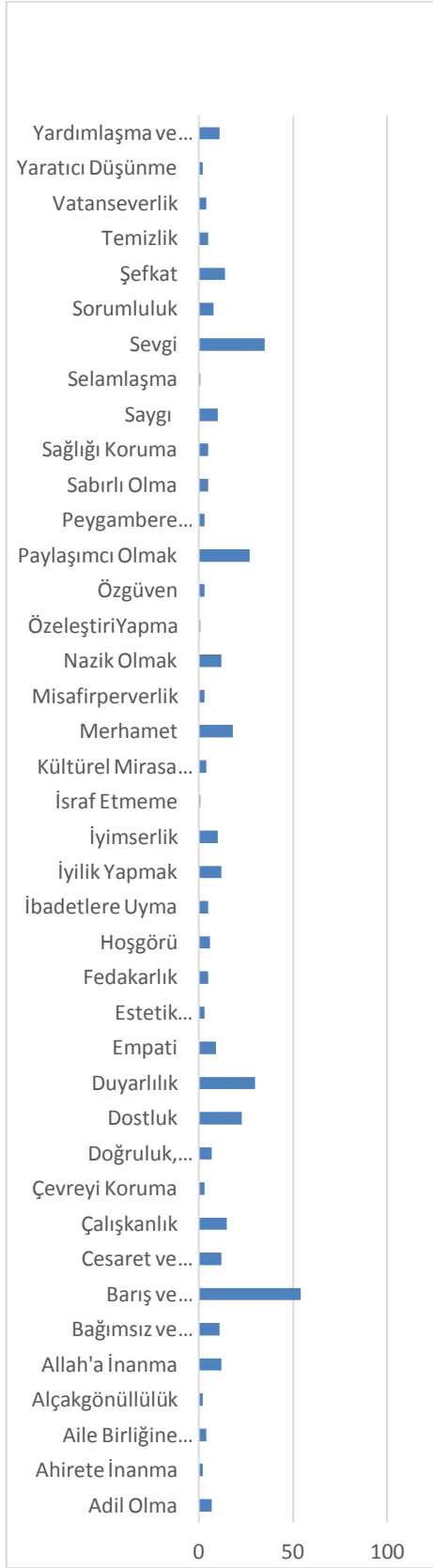
“Bütün işi gücü kitap okuma ve pencereden dışarı bakarken annesinin yaptığı nefis patates böreklerini yemek olan çocuk, yalan nedir bilmiyordur.” (DKÇ, s. 22).

Dünyayı Kurtaran Çocuk kitabında bulunan değerlere ait bilgiler tablo 50’de verilmiştir.

Tablo 50: Dünyayı Kurtaran Çocuk’ ta Bulunan Değerler

Eserin adı	Değerler	Sayfa Numarası
	Doğruluk, Dürüstlük	22
Dünyayı Kurtaran Çocuk	Nazik Olma	21

Tablo 50’ye göre Dünyayı Kurtaran Çocuk kitabında 2 farklı değere ait birer örneğe yer verilmiştir.

Tablo 51: Mevlana İdris Zengin'in Eserlerinde Tespit Edilen Değerlerin Sayısal Dağılımı

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan çalışma sonucunda Mevlana İdris Zengin'in tüm eserleri, belirlenen 40 değer açısından incelenmiştir. Eserlerde tespit edilen bu değerler şunlardır: Sevgi, barış ve huzurdan yana olma, sorumluluk, saygı, hoşgörü, duyarlılık, özgüven, empati, adil olma, cesaret liderlik, nazik olma, dostluk, yardımlaşma ve dayanışma, temizlik, doğruluk dürüstlük, aile birliğine önem verme, bağımsız ve özgür düşünebilme, iyimserlik, estetik duyguların geliştirilmesi, misafirperverlik, vatanseverlik, iyilik yapmak, çalışkanlık, paylaşımcı olmak, şefkatli olma, merhamet, selamlaşma, alçakgönüllülük, kültürel mirasa sahip çıkma, fedakârlık, yaratıcı düşünme, öz eleştiri yapma, tutumlu olma, sağlığı koruma, çevreyi koruma, Allah'a inanma, ahirete inanma, Peygamber'e inanma, İbadetlere uyma, sabırlı olma.

Elde edilen verilere göre incelenen eserlerde değerler eğitiminde kullanılabilir toplamda 404 adet değer örneği tespit edilmiştir. Bunlardan en fazla yer verilen değerler sıralamasına bakıldığında; ilk sırada 54 örnekle Barış ve huzurdan yana olma değeri, ikinci sırada 35 örnekle Sevgi değeri, üçüncü sırada 30 örnek ile duyarlılık değeri, dördüncü sırada 27 örnekle paylaşımcı olmak değeri, beşinci sırada da 23 örnekle dostluk değeri gelmektedir.

Barış ve huzurdan yana olma değeri, 18 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Dondurmalı Matematik*, *Hayal Dükkânı*, *İyilik Dükkânı*, *Kirpiler Şapka Giymez*, *Vay Canına*, *Tehlikeli Bir Kipat*, *Ütüsüz Ayakkabılar*, *Dünyanın En Uğur Böceği*, *Vejetaryen Aslan*, *Öğretmen Öküz*, *Asker Fil*, *Halepli Zeynep*, *Tuz*, *Bulut Çocuk*, *Mavi Çocuk*, *Behram Geri Dön*, *Havuç Havuç Havuç*, *Çocuk Kırmızı*. Barış ve huzurdan yana olma değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *Vejetaryen Aslan* masalıdır. Bu masalda barış ve huzurdan yana olma değerine ait 10 örnek vardır.

Sevgi değeri, 17 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Dondurmalı Matematik*, *Hayal Dükkânı*, *İyilik Dükkânı*, *Kirpiler Şapka Giymez*, *Vay Canına*, *Tehlikeli Bir Kipat*, *Sufi ile Pufi*, *Filozof Köpek*, *Vejetaryen Aslan*, *Tersine Adam*, *Trafik Polisi Kurbağa*, *Şoför Tavşan*, *Dokuz Düğmeli Adam*, *Sessizlik Torbası*, *Bulut Çocuk*, *Mavi Çocuk*, *Çocuk Kırmızı*. Sevgi değerine ait örneklerin en çok yer

aldığı eser, *Dondurmalı Matematik* kitabıdır. Bu kitapta sevgi değerine ait 8 örnek vardır.

Saygı değeri, 6 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Hayal Dükkânı, İyilik Dükkânı, Televizyonları Bozulan Şehir, Vejetaryen Aslan, Bakkal Kaplan, Behram Geri Dön*. Saygı değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *İyilik Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta saygı değerine ait 4 örnek vardır.

Sorumluluk değeri, 7 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *İyilik Dükkânı, Vejetaryen Aslan Vay Canına, Trafik Polisi Kurbağa, Dondurmalı Matematik, Küçük Süpermen, Sarı Telefon Sokağında Rüya*. Sorumluluk değerine ait örnekler bu kitaplarda birer adet bulunmaktadır.

Hoşgörü değeri, 4 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Tehlikeli Bir Kipat, Vejetaryen Aslan, Mavi Çocuk, Gazoz Çeşmesi*. Hoşgörü değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *Tehlikeli Bir Kipat* kitabıdır. Bu kitapta hoşgörü değerine ait 2 örnek vardır.

Duyarlılık değeri, 13 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Dondurmalı Matematik, Hayal Dükkânı, İyilik Dükkânı, Kirpiller Şapka Giymez, Vay Canına, Tehlikeli Bir Kipat, Sufi ile Pufi, Halepli Zeynep, Bulut Çocuk, Mavi Çocuk, Küçük Süpermen*. Duyarlılık değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *İyilik Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta duyarlılık değerine ait 6 örnek vardır.

Özgüven değeri, 3 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Küçük Süpermen, Öğrenci Eşek, Ütüsüz Ayakkabılar*. Özgüven değeri bu kitaplarda birer örnekle sınırlıdır.

Empati değeri, 5 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Dondurmalı Matematik, Hayal Dükkânı, İyilik Dükkânı, Davulcu Ayı, Vejetaryen Aslan*. Empati değerine ait örneklerin en çok yer aldığı kitap *İyilik Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta empati değerine ait 3 örnek vardır.

Adil Olma değeri, 4 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Dondurmalı Matematik, Bakkal Kaplan, Bulut Çocuk, Mavi Çocuk*. Adil

Olma değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *Dondurmalı Matematik* kitabıdır. Bu kitapta adil olma değerine ait 3 örnek vardır.

Cesaret, liderlik değeri, 8 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Hayal Dükkânı*, *Vejetaryen Aslan*, *Hipnozcu Kedi*, *Bakkal Kaplan*, *Cankurtaran Yunus Balığı*, *Halepli Zeynep*, *Küçük Süpermen*, *Behram Geri Dön*. Cesaret, liderlik değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eserler, *Behram Geri Dön* ve *Vejetaryen Aslan* kitabıdır. Bu kitaplarda cesaret ve liderlik değerine ait üçer örnek vardır.

Nazik olma değeri 10 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Tehlikeli Bir Kipat*, *Ütüsüz Ayakkabılar*, *Sufi ile Pufi*, *Romantik Tilki*, *Vejetaryen Aslan*, *Kasap Köpek*, *Trafik Polisi Kurbağa*, *Öğrenci Eşek*, *Sessizlik Torbası*, *Dünyayı Kurtaran Çocuk*. Nazik olma değeri bu kitaplarda birer örnekle sınırlıdır.

Dostluk değeri, 15 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Dondurmalı Matematik*, *Hayal Dükkânı*, *İyilik Dükkânı*, *Kirpiler Şapka Giymez*, , *Tehlikeli Bir Kipat*, *Halepli Zeynep*, *Filozof Köpek*, *Trafik Polisi Kurbağa*, *Dokuz Düğmeli Adam*, *Bulut Çocuk*, *Çın Çınlı Masal Sokağı*, *Dünyanın En Uğur Böceği*, *Bakkal Kaplan*, *Küçük Süpermen*, *Behram Geri Dön*. Dostluk değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *İyilik Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta dostluk değerine ait 7 örnek vardır.

Yardımlaşma ve dayanışma değeri, 6 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Dondurmalı Matematik*, *Hayal Dükkânı*, *Kirpiler Şapka Giymez*, *Kardan Tavşan*, *Dünyanın En Uğur Böceği*. Yardımlaşma ve Dayanışma değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *Hayal Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta yardımlaşma ve Dayanışma değerine ait 5 örnek vardır.

Temizlik değeri, 4 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Hayal Dükkânı*, *İyilik Dükkânı*, *Tuz*, *Bulut Çocuk*. Temizlik değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *İyilik Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta temizlik değerine ait 2 örnek vardır.

Doğruluk dürüstlük değeri, 4 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Dondurmalı Matematik*, *Hayal Dükkânı*, *Kirpiler Şapka Giymez*, *Tuz*. Doğruluk dürüstlük değeri, bu eserlerde birer örnekle sınırlıdır.

Aile birliğine önem verme değeri, 4 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Hayal Dükkânı*, *Tehlikeli Bir Kipat Halepli Zeynep*, *Sessizlik Torbası*. Aile birliğine önem verme değeri bu eserlerde birer örnekle sınırlıdır.

Bağımsız ve özgür düşünebilme değeri, 7 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Çın Çınlı Masal Sokağı*, *Dondurmalı Matematik*, *Vay Canına*, *Tehlikeli Bir Kipat*, *Kuşkucu Horoz*, *Kasap Köpek*, *Behram Geri Dön*. Bağımsız ve özgür düşünebilme değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *Dondurmalı Matematik* kitabıdır. Bağımsız ve özgür düşünebilme değeri, bu eserde 3 örnekle sınırlıdır.

İyimserlik değeri, 3 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Öğrenci Eşek*, *Halepli Zeynep*, *Tuz*, *Yağmurlu Şehirdeki Adam*. İyimserlik değeri, bu eserlerde birer örnekle sınırlıdır.

Estetik duyguların geliştirilmesi değeri, 2 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Bulut Çocuk*, *Mavi Çocuk*. Estetik Duyguların Geliştirilmesi değeri *Bulut Çocuk*'ta 2, *Mavi Çocuk*'ta 1 örnekle sınırlıdır.

Misafirperverlik değeri, 4 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Hayal Dükkânı*, *Vejetaryen Aslan Cankurtaran Yunus Balığı*, *Behram Geri Dön*. Misafirperverlik değerine ait örnekler bu kitaplarda birer örnekle sınırlıdır.

Vatanseverlik değeri, 3 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Dondurmalı Matematik*, *Vay Canına*, *Halepli Zeynep*. Vatanseverlik değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser *Vay Canına* kitabıdır. Bu kitapta 2 örnek vardır.

İyilik yapmak değeri, 6 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Para Dağıtan Adam*, *Tehlikeli Bir Kipat*, *Küçük Süpermen*, *Kardan Tavşan*,

İyilik Dükkânı, Tehlikeli Bir Kipat. İyilik yapmak değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *İyilik Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta iyilik yapmak değerine ait 4 örnek vardır

Çalışkanlık değeri, 10 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Para Dağıtan Adam, Hayal Dükkânı, Profesör Haşır Huşur, Kirpinin Bahar Konseri, Filozof Köpek, Hipnozcu Kedi, Kasap Köpek, Mavi Çocuk, Havuç Havuç Havuç, Dondurmalı Matematik.* Çalışkanlık değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *Hayal Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta çalışkanlık değerine ait 5 örnek vardır.

Paylaşımçı olma değeri, 10 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *İyilik Dükkânı, Vejetaryen Aslan, Bulut Çocuk, Mavi Çocuk, Çocuk Kırmızı, Gazoz Çeşmesi, Davulcu Ayı, Halepli Zeynep, Ütüsüz Ayakkabılar, Dünyanın En Uğur Böceği* Paylaşımçı olma değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *İyilik Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta paylaşımçı olma değerine ait 10 örnek vardır.

Şefkatli olma değeri, 7 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Çın Çınlı Masal Sokağı, Dondurmalı Matematik, Tersine Adam, Dünyanın En Uğur Böceği, Halepli Zeynep, Sessizlik Torbası, Behram Geri Dön.* Şefkatli olma değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *Dondurmalı Matematik* kitabıdır. Bu kitapta şefkatli olma değerine ait 8 örnek vardır.

Merhamet değeri, 11 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Dondurmalı Matematik, İyilik Dükkânı, Tersine Adam, Uçan Eşek, Bakkal Kaplan Halepli Zeynep, Sessizlik Torbası, Bulut Çocuk, Mavi Çocuk, Çocuk Kırmızı, Vay Canına.* Merhamet değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *İyilik Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta merhamet değerine ait 7 örnek vardır.

Selamlaşma değeri, 1 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eser, *Havuç Havuç Havuç* masalıdır.

Alçakgönüllülük değeri, 2 eserde yer almaktadır. Bu değer yer aldığı eserler şunlardır: *Kuşkucu Horoz, Küçük Süpermen.* Alçakgönüllülük değerine ait örnekler bu eserlerde birer örnekle sınırlıdır.

Kültürel mirasa sahip çıkma değeri, 2 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler, *Halepli Zeynep* ve *Mavi Çocuk* masallarıdır. Bu masallarda, ilgili değer birer örnekle sınırlıdır.

Fedakârlık değeri, 5 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Bulut Çocuk*, *Çocuk Kırmızı*, *Baloncu Kirpi*, *Kirpinin Bahar Konseri*, *Dünyanın En Uğur Böceği*. Fedakârlık değerine ait örnekler, bu eserlerde birer örnekle sınırlıdır.

Yaratıcı düşünme değeri, 2 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler, *Bir Çuval Gözlük* ve *Mavi Çocuk* masallarıdır. Bu masallarda, ilgili değer birer örnekle sınırlıdır.

Öz eleştiri yapma değeri, 1 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eser Tehlikeli *Bir Kipat* adlı kitaptır.

Tutumlu olma değeri, 1 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eser *Bulut Çocuk* adlı kitaptır.

Sağlığı koruma değeri, 3 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Hayal Dükkânı*, *İyilik Dükkânı*, *Bulut Çocuk*. Sağlığı koruma değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser *Hayal Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta 2 örnek vardır.

Çevreyi koruma değeri, 2 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Hayal Dükkânı*, *Mavi Çocuk*. Çevreyi koruma değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser *Hayal Dükkânı* kitabıdır. Bu kitapta 2 örnek vardır.

Allah'a inanma değeri, 2 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Uçan Eşek*, *Vay Canına*. Allah'a inanma değerine ait örneklerin en çok yer aldığı eser, *Vay Canına* kitabıdır. Bu kitapta Allah'a inanma değerine ait 8 örnek vardır.

Ahirete inanma değeri, 2 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Hayal Dükkânı*, *Tersine Adam*. Ahirete inanma değerine ait örnekler bu eserlerde birer örnekle sınırlıdır.

Peygamber'e inanma değeri, 2 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Hayal Dükkânı*, *Tehlikeli Bir Kipat*. Peygamber'e inanma değerine ait örnekler bu eserlerde birer örnekle sınırlıdır.

İbadetlere uyma değeri, 1 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eser, *Hayal Dükkâm* kitabıdır. Bu eserde ilgili değere ait 5 örnek vardır.

Sabırlı olma değeri, 3 eserde yer almaktadır. Bu değerin yer aldığı eserler şunlardır: *Dondurmalı Matematik*, *Vay Canına*, *Saçları Dökülen Adam*. Sabırlı olma değerine ait örnekler bu eserlerde birer örnekle sınırlıdır.

İncelenen eserlere bakıldığında, en fazla değinilen konunun dünya üzerinde yaşanan savaşlar ve bu savaşların sebep olduğu, sosyolojik, ekonomik çöküntüler neticesinde insanların gördüğü zararlarıdır. Çocuk yaştaki okuyucuda bu konulara duyarlılığı arttırmak yetişkinlerde bunu başarmaktan daha önemlidir çünkü gerçeklerin ve dünyanın farkında olarak yetişen çocuklar yetişkin birer birey olduklarında gerekli hassasiyeti göstermede daha tecrübeli olacaklardır.

Mevlana İdris Zengin'in eserlerinin bazılarının (Halepli Zeynep, Mavi Çocuk, Çocuk Kırmızı vs.) konu bakımından dünyadan güncel olayları da kapsamı yönüyle dünya gerçeklerine hazırlayıcı özelliklere sahip olduğu ve çocuklarda duyarlılığı arttırıcı nitelikler taşıdığı görülmüştür.

Sıra dışı karakterlere yer veren yazar çocukların ilgisini karakterin bu özellikleriyle sağlamaktadır bu yüzden yazarın kitapları, okuma alışkanlığı kazandırmada çocuklara tavsiye edilebilir özellikler taşımaktadır.

İncelenen eserlerde karakterlerin çoğu olumlu davranışlar sergilemekte ve iyiyi çağrıştırmaktadır. Ancak *Trenleri Seven Adam* adlı eserde sevilmeyen bir insanın ısrarla öldürülmeye çalışılması bir cinayeti normalleştirme olarak görülebileceğinden olumsuz içeriğe sahiptir. Bu eser, çocukların özdeşim kurabileceği bir kurguya sahip değildir.

Çocuk Kırmızı adlı eserde, hayatın acıları karşısında sürekli kanayan bir çocuk, duyarlılığın sembolü olmasının yanında kan olgusu, çocuk okuyucu için olumsuz özellik içermektedir.

Yazarın hayvan masallarında, varoluşuna aykırı özellikler taşıyan varlık kadrosuna yer verdiği görülmüştür. *Bakkal Kaplan* adlı masalda kaplanın bakkallık yapması, *Uçan Eşek* masalında eşeğin uçmak istemesi, *Öğretmen Öküz* masalında öküzün öğretmenlik yapması ve toplum tarafından benimsenmemeleri neticesinde kendi varoluşlarına dönmeleri duygudaşlık değerini ön plana çıkarmaktadır. Bu bağlamda bahsi geçen eserlerin, empati yeteneğinin geliştirilmesi istenen ve bireysel tercihlere saygılı olması beklenen çocuklara okutulabilecek özelliklere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Çocuk kitaplarında alışlagelmiş üslubun ve konuların dışına çıkan Mevlana İdris Zengin, tatsız, ölümcül ve acıklı gerçekleri çocuk diline indirgeyerek onlara sevimli bir üslupla seslenmektedir. Üzerinde yaşadığımız dünyada çocukların başkalarının acılarına duyarsız olmadan, iyiye odaklanıp kötünün de farkında olmalarını bekleyen yazarın eserleri içerik ve ileti bakımından barış ve huzurdan yanadır. Bu eserler dünyaya barışın, dostluğun ve sevginin yayılması için dünyanın en masum kalplerini taşıyan canlılara, çocuklara hitap etmektedir.

Çocukların okul öncesi dönemden itibaren iyi bir eğitim alması kitaplarla kurduğu bağa bağlıdır. Bu açıdan Mevlana İdris Zengin'in eserleri, çocukların hem zengin hayal dünyasına hitap etmekte hem de onlara gerçek hayatla köprü kurdurarak yaşamı anlamlandırmalarını sağlamaktadır.

Dünya klasikleri olarak sıralanan kitapların genelde Batı kültürüne ve Hıristiyanlık dinine ait değerleri ön planda tuttuğu yaygın kanaati vardır. Türk klasiklerinde ise dini karakterlerin genelde korkulan, şiddet yanlısı ya da cahil tipler olduğu yapılan araştırmalarda tespit edilmiştir. Mevlana İdris Zengin'in eserleri bu bağlamda incelendiğinde dini konularda, İslami değerleri ön planda tutmaktadır. İslami değerleri aktarırken yazarın, eserlerini çocuk dünyasına uygun bir üslupla, sevimli karakterlerle kurguladığı görülmüştür.

Son olarak Mevlana İdris Zengin'in eserlerine bu akademik çalışmayı hazırlamanın yanında kişisel okuma olarak bakıldığında yetişkinlerin de okuyabileceği

içeriğe ve üsluba sahip olduğu görülmektedir. Bu açıdan bu kitapların okuyucu ya da dinleyici kitlesi okul öncesi dönemden başlayarak yetişkin okuyucuya da içine alması bakımından önemlidir.

Öneriler:

- Yazarın kitaplarında imanın şartları temalarına ait bulguların yer aldığı *Hayal Dükkânı*, *Vay Canına* adlı kitaplardaki masal ve şiirler uygun görsellerle desteklenerek ders kitaplarında yer bulduğunda çocukların derse olan ilgisini arttıracakı öngörülmektedir. Bahsedilen eserlere, Milli Eğitim Bakanlığının okullarda okutulmasını uygun gördüğü, Temel Dini Bilgiler, Hz. Muhammed'in Hayatı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi gibi derslerin kitaplarında yer verilebilir.
- Kahramanın, bilimsel buluşlarla ve araştırmalarla savaşların nedenlerini araştırdığı *Mavi Çocuk*, Bir havuca binerek uzaya çıkıp, orada tarım yaparak dünyaya katkıda bulunan bir çocuğun, her şeyi tüketip, bilgiyi kötüye kullanan insanlığa uzayda üretim yapan bir çocuğu anlatan *Havuç Havuç Havuç*, adlı masallar, değerler eğitimi açısından ilkokullar için hayat bilgisi dersinde okutulabilir.
- *Bulut Çocuk*, *Küçük Süpermen* adlı masallar duyarlılık yardımlaşma gibi değerlerin anlaşılır kılınması için çocuk okuyucuya okutulabilir.
- Dünyadaki bozuklukları düzeltmeye çalışmak için huzursuzluğa neden olan kelimeleri yeryüzünden silen bir hafıza silici kahramanın iş başında olduğu *Sessizlik Torbası*, güzel konuşma becerileri sağlamak için Türkçe derslerinde okutulabilir.
- Güncel bir konuyu, Suriye'deki savaştan dolayı ailesiyle Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan mülteci bir kız çocuğunu anlatan *Halepli Zeynep*, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, din kültürü ve ahlak bilgisi, Türkçe gibi derslerde materyal olarak kullanılabilir.
- Çocuklara tarihi bilgiler sunan ve tarihi kişilerle konuşulan *Behram Geri Dön* adlı masal, cesaret değeri çerçevesinde Sosyal Bilgiler dersinde materyal olarak kullanılabilir.

- Hayvanlar İşbaşında Serisinde yer alan, *Öğretmen Öküz, Öğrenci Eşek, Bakkal Kaplan, Diş Hekimi Timsah, Baloncu Kirpi* adlı eserler konu ve içerdiği değerler bakımından empati ve kişisel tercihler konusunda örnek kitaplar olarak tavsiye edilebilir.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış, *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6 (16).
- Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Budak, E., Akbaş, E. (2011). *Okuldaki Çocuk*, İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Cengiz, Ş., Duran, E. (2017). Okul Öncesi Dönemine Ait Hikâye ve Masallardaki Değerlerin İncelenmesi”, *Eğitim ve Bilim*, 42 (94), 205-233.
- Dean, J. (2000). *Improving Childrens Learning*. London: Educational Management Series, Routhledge.
- Fichter, J. (1990). *Sosyoloji Nedir*, (Çev. N. Çelebi). Konya: Toplum Yayınları.
- Işık, M. (2017). *Karakter Eğitimi Açısından Mevlana İdris Zengin'in Hikaye ve Masallarında Eğitsel İletiler* (Yüksek Lisans Tezi).
- Gönen, M., Veziroğlu, M. (2015). *Çocuk Edebiyatı*, Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Güneş, F. (2014). *Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller* Ankara: Pegem Akademi.
- Güngör, E. (1998). *Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar*, İstanbul: Ötüken Yayınları
- Karatay, H, (2007). Dil Edinimi ve Değer Öğretimi Sürecinde Masalın Önemi ve İşlevi, *Türk Bilimleri Dergisi*, Yaz, 463-475.
- Kaplan, M. (2009). *Kültür ve Dil*, İstanbul: Dergah Yayınları
- Kazan, V. (2012). *Mevlâna İdris Zengin Masallarının Eğitsel Değeri* (Yüksek Lisans Tezi).
- Kılınç, B. S. (2014). *Mevlâna İdris Zengin'in Hikâye ve Masallarında Eğitsel İletiler ve Bu iletilerin Çocuğa Görelik Bağlamında Türkçe Eğitimi Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- MEB. (2017). Müfredatta Yenileme ve Değişiklik Çalışmalarımız Üzerine Basın Açıklaması. https://ttkb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_07/18160003_basin_aciklamasi-program.pdf

- Merriam, S. B. (2015). *Nitel Araştırma: Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (Çev. S. Turan) İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Önder, M., Bulut, H. (2013). Temel Dini Değerler ve Değerler Eğitimi, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (1), 21.
- Piaget, J. (2010). *Çocuğun Gözüyle Dünya*, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Pieper, A. (1985). *Ethik und Moral, Eine Einführung in die Praktische Philosophie*. München: Beck.
- Rokeach, M. (1973). *The Nature of Human Values*. New York: Free Press.
- Sever, S. (2007). *Çocuk Edebiyatı Öğretimi Nasıl Olmalıdır* (Editör: Sedat Sever), İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Schwartz, S. H., Bilsky, W. (1987). Toward a universal psychological structure of human values, *Journal of Personality and Social Psychology*, 53, 550- 562.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk Edebiyatı Kültürü*, Ankara: Kök Yayıncılık.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Türkçe sözlük* (10. baskı). Ankara: TDK Yayınları.
- Theodorson, G. A., Theodorson, A. (1979). *A Modern Dictionary of Sociology*. New York: Barnes and Noble.
- Tunalı, İ. (2011). *Estetik Beğeni*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Turan, İ. (2010). Bazı Batı ve Türk çocuk klasiklerinde dini ve ahlaki değerler, *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 10(1), 200.
- Yasa, M. (2012). *Mevlâna İdris Zengin'in Masal Kitaplarının Çocuk Edebiyatının Temel Öğeleri Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi).
- Yıldırım, A. & Şimşek H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2012). Çocuk Eğitiminde Masalın Yeri (Binbir Gece Masalları Örneği), *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25, 299-306.
- Zengin, M. İ. (2015). *Asker Fil*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.

- Zengin, M. İ. (2015). *Bakkal Kaplan*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Baloncu Kirpi*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları
- Zengin, M. İ. (2016). *Behram Geri Dön*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *Bir Çuval Gözlük*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *Bulut Çocuk*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Cankurtaran Yunus Balığı*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *Çocuk Kırmızı*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (1990). *Çın Çınlı Masal Sokağı*, İstanbul: Uçurtma Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Davulcu Ayı*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Diş Hekimi Timsah*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2004). *Dokuz Düğmeli Adam*, Ankara: Kipat Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Doktor Tilki*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2017). *Dondurmalı Matematik*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2009). *Dünyanın En Uğur Böceği*, Ankara: Kipat Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Dünyayı Delen Köstebek*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *Dünyayı Kurtaran Çocuk*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2004). *Düşünen Adam*, Ankara: Kipat Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2009). *Filozof Köpek*, Ankara: Kipat Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Gazoz Çeşmesi*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *Halepli Zeynep*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *Havuç Havuç Havuç*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Hayal Dükkanı*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Hipnozcu Kedi*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *İyilik Dükkanı*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *İyi Geceler Bayım*, İstanbul: Başka Kafa Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Korku Dükkanı*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2004). *Kuş Adam*, Ankara: Kipat Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *Küçük Süpermen*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.

- Zengin, M. İ. (2015). *Kirpinin Bahar Konseri*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Kuyruğu Dumanlı Kedi*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2009). *Kardan Tavşan*, Ankara: Kipat Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Kasap Köpek*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2009). *Kuşkucu Horoz*, Ankara: Kipat Yayınları.
- Zengin, M. İ. (1990). *Masal Alan Adam*, İstanbul: Uçurtma Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *Mavi Çocuk*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Öğrenci Eşek*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Öğretmen Öküz*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2009). *Romantik Tilki*, Ankara: Kipat Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *Sarı Telefon Sokağında Rüya*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *Sessizlik Torbası*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Sinir Dükkanı*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. *Sufi ile Pufi*, İstanbul: Uçurtma Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Şoför Tavşan*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2004). *Tehlikeli Bir Kipat*, İstanbul: Uçurtma Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Trafik Polisi Kurbağa*, İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2016). *Tuz*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2009). *Uçan Eşek*, Ankara: Kipat Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2004). *Ütüsüz Ayakkabılar*, İstanbul: Uçurtma Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2004). *Vay Canına*, İstanbul: Yalnız Tilki Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2015). *Vejetaryan Aslan*, İstanbul: Vak Vak Yayınları.
- Zengin, M. İ. (2004). *Yağmurlu Şehirdeki Adam*, Ankara: Kipat Yayınları.

EKLER

EK 1: Mevlana İdris Zengin'in Çalışmaya Konu Olan Eserleri

Mevlana İdris Zengin'in basılmış olan kitapları şunlardır:

- Çın çınlı Masal Sokağı
- Kirpiler Şapka Giymez
- Ütüsüz Ayakkabılar
- Sufi ile Pufi (Hikâye)
- Kuş Renkli Çocukluğum (Şiir)
- Dondurmalı Matematik (Şiir)
- İyi Geceler Bayım (Şiir)
- Vay Canına (Deneme- şiir)
- Behram'ın Defteri (Deneme)
- Hayal Dükkanı (Duvar Yazısı)
- Korku Dükkanı (Duvar Yazısı)
- Sinir Dükkanı (Duvar Yazısı)
- İyilik Dükkânı (Duvar Yazısı)
- Tehlikeli Bir Kipat (Duvar Yazısı)

- **Başka Çocuklar Serisi:**
- Sessizlik Torbası,
- Behram Geri Dön,
- Tuz,
- Havuç Havuç Havuç,
- Bir Çuval Gözlük,
- Sarı Telefon Sokağında Rüya,
- Dünyayı Kurtaran Çocuk,
- Çocuk Kırmızı,
- Küçük Süpermen,
- Bulut Çocuk,
- Mavi Çocuk
- Halepli Zeynep.

Hayvanlar İş Başında Masal Serisi:

- Öğretmen Öküz,
- Öğrenci Eşek,
- Trafik Polisi Kurbağa,
- Doktor Tilki,
- Kasap Köpek,
- Bakkal Kaplan,
- Diş Hekimi Timsah,
- Baloncu Kirpi,
- Şoför Tavşan,
- Asker Fil,
- Davulcu Ayı,
- Cankurtaran Yunus Balığı.

- **Acayip Hayvanlar Masal Serisi**
- Kirpinin Bahar Konseri,
- Filozof Köpek,
- Kuşkucu Horoz,
- Hipnozcu Kedi,
- Vejetaryen Aslan,
- Uçan Eşek,
- Kardan Tavşan,
- Gazoz Çeşmesi,
- Romantik Tilki,
- Dünyayı Delen Köstebek,
- Kuyruğu Dumanlı Kedi
- Dünyanın En Uğurböceği.

- **Tuhaf Adamlar Masal Serisi**
- Para Dağıtan Adam,
- Masal Alan Adam,
- Saçları Dökülen Adam,

- Tersine Adam,
- Yağmurlu Şehirdeki Adam,
- Televizyonları Bozulan Şehir,
- Düşünen Adam,
- Kuş Adam,
- Profesör Haşır Huşur
- Dokuz Düğmeli Adam.

ÖZ GEÇMİŞ

22 Ekim 1991’de Giresun’un Tirebolu ilçesinde doğdu. İlköğrenimini Doğankent İlköğretim Okulunda, Orta öğrenimini Görele Anadolu Öğretmen Lisesi’nde tamamladı. 2013 yılında Marmara Üniversitesi Türkçe Öğretmenliği bölümünden mezun oldu. Aynı yıl Giresun’un Doğankent ilçesine öğretmen olarak atandı. Halen mesleğini sürdürmektedir.